

Kl. 9.00 – 14.34

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 28 november.

2 § Meddelande om val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet

Andre vice talmannen meddelade att val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet skulle äga rum *torsdagen den 5 december*.

3 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande promemoria inkommit:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut den 28 november 2002 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda *dels* proposition 2002/03:21 Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan, *dels* de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen.

Till deputerade i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde denna dag utsett följande presidium:

Eskil Erlandsson (c), ordförande

Tone Tingsgård (s), vice ordförande

Stockholm den 3 december 2002

Thomas Hörberg

Kanslichef utrikesutskottet

Ingemar Wahlberg

Kanslichef försvarsutskottet

Ledamöter och suppleanter i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU)

Ur utrikesutskottet

Ledamöter

Berndt Ekholm (s)
Carina Hägg (s)
Birgitta Ahlqvist (s)
Kent Härstedt (s)
Göran Lindblad (m)
Cecilia Nilsson Wigström (fp)
Holger Gustafsson (kd)
Lotta N Hedström (mp)

Suppleanter

Anders Sundström (s)
Kenneth G Forslund (s)
Veronica Palm (s)
Anita Johansson (s)
Ewa Björling (m)
Birgitta Ohlsson (fp)
Lars Ohly (v)
Agne Hansson (c)

Ur försvarsutskottet

Ledamöter

Tone Tingsgård (s)
Håkan Juholt (s)
Ola Rask (s)
Michael Hagberg (s)
Gunnar Hökmark (m)
Rolf Gunnarsson (m)
Allan Widman (fp)
Berit Jóhannesson (v)
Eskil Erlandsson (c)

Suppleanter

Berndt Sköldestig (s)
Britt-Marie Lindkvist (s)
Åsa Lindestam (s)
Peter Jonsson (s)
Carl-Axel Roslund (m)
Patrik Norinder (m)
Heli Berg (fp)
Erling Wälivaara (kd)
Lars Ångström (mp)

Promemorian med bilaga hade delats ut till kammarens ledamöter.

Promemorian lades till handlingarna.

4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 15 november inkommit.

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2002/03:23 till justitieutskottet

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 2002/03:KU13
Skatteutskottets betänkanden 2002/03:SkU6, SkU1, SkU2 och SkU4
Lagutskottets betänkande 2002/03:LU1
Bostadsutskottets betänkande 2002/03:BoU3

7 § **Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.**

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2002/03:FiU1
Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (prop. 2002/03:1 delvis).

Anf. 1 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag tänkte börja dagens debatt med några strofer ur en välkänd och folkkär svensk melodi. Det är inte Evert Taube, så jag tror inte att Margareta Winberg behöver känna sig stressad. Det är ur *Öppna landskap*:

”Jag trivs bäst i öppna landskap.
Nära havet vill jag bo
några månader om året
så att själen kan få ro.”

Det är Ulf Lundell. Han är förvisso ingen moderat – tvärtom, tror jag. Han skulle förmodligen ha några väl valda ord att säga om mitt parti. Men jag och många med mig som har vuxit upp med melodin *Öppna landskap* såg den inte som en höger- eller vänstermelodi, utan som en melodi om frihet, en melodi om Sverige och en berättelse om livsglädje.

En del har sagt att det är vår alternativa nationalsång, att det är den vi borde ha, som beskriver hur Sverige ser ut nu och de värden vi vill se förstärkta. Det var en diskussion som fördes när melodin kom och som säkert är aktuell nu.

Jag tycker också att den säger någonting om svenskarnas förhållande till vatten och just känslan av att kunna bo och finnas nära vatten, om det så är i skärgårdsmiljö, vid våra långa kustremsor eller våra sjöar inne i landet. Det är också en berättelse om ett rymligt land, som har väldigt mycket utrymme just för kontakt med vatten: alla de små fritidshusen, alla de som bygger och bor nära vatten. Det är någonting som vi har kunnat unna oss och som för många är en viktig del av vad Sverige är och vad Sverige är värdefullt för.

Nu ser det ut som om det ska bli slut på det. Nu påminns vi än en gång om att högskattestaten alltid hittar fram till sina medborgare. Nu knackar det på dörren i de små fritidshusen med utsikt över vattnet.

Nu tas blanketter fram där man har definierat värdeområden med närhet till vatten. Upphetsningen är betydande på blankettförrådet hos skattemyndigheten. Här definieras värdeområden 0–75 meter och 75–150 meter. Vi får veta att det upp till 250 meter finns fyra olika värdeområ-

den som nu särskilt ska beskattas. Ned till minsta mäklarglimt av vatten ska skatten tas ut för den som råkar se eller finnas nära.

Det kommer för många att innebära att det Ulf Lundell skrev om inte längre blir möjligt. Det handlar inte om några stora lyxvillor vid vattnet. Det handlar om små fritidshus och små röda torp, med litet utrymme men som råkar stå precis vid stranden eller i närheten av vatten. Människor kanske har ärvt eller köpt dem när det fanns möjlighet att köpa, och de bjuder in vänner och bekanta att på det sättet komma nära vattnet. Men nu kommer de att märka att de inte längre har råd, att det inte längre finns möjlighet att behålla detta.

Detta är skattekirurgin när den är som allra värst, när den vill pricka enskilda, när den vill pricka dem som tror att de har kommit undan.

Det har varit en diskussion: Hur kan det komma sig att ni i riksdagen inte förstår detta, att det handlar om vanligt folk som inte har råd att behålla sina fritidshus? Varför ställer ni upp på detta? Varför fryser ni inte taxeringsvärdena? Varför sänker ni inte skattesatsen? Varför låter ni inte oss komma undan?

Jag vill säga till alla dem att när klubban faller här om några timmar beror det på att en majoritet av kammarens ledamöter inte tycker att det är tillräckligt viktigt för att göra någonting åt. Det är svaret.

Vi har föreslagit frysning av taxeringsvärdena. Vi har föreslagit att skattesatsen ska sänkas. Vi har föreslagit att hela fastighetsskatten ska tas bort. Det är bara det att vi inte räcker till. Vi når inte majoritet. När klubban faller är de fler som tycker att det är dags att klämma åt även denna del av den svenska befolkningens möjlighet att uppleva frihet.

I Bosse Ringholms Sverige skrivs Ulf Lundells visa om: Jag trivs bäst i öppna landskap, men närmare än 250 meter till vattnet har jag inte råd att bo.

Höstens budget har varit en överenskommelse mellan socialdemokrater och Vänsterpartiet. Det har varit en mycket ovanlig budget. Det tredje budgetåret fanns inte med. Miljöpartiet hann inte förhandla, utan de har kommit med i ett särskilt litet annex, en sidouppgörelse, med ytterligare några hälsningar till Sveriges villa- och fastighetsägare, med ytterligare lite påspädning av kostnaderna för att också klara uppvärmning av de hus som de nu ska betala så dyrt för att de bor i.

Man har kritiserats för att det är i grunden orealistiska förväntningar om att ohälsan ska minska. Det är väl snarare så att ohälsan fortsätter att växa i Sverige. Här beskrivs det som att det mycket snabbt ska bli en annan tingens ordning. Få tror egentligen på regeringen. Åtgärderna räcker inte till. Det kommer att hota balansen och möjligheterna att hålla ihop denna budget.

Det är en frånvaro av en tillväxtstrategi som vi är mycket kritiska till. I den flora av mål som finns i detta dokument saknas en entydig formulering om vilken tillväxt Sverige ska sträva efter att få. Det är egentligen det allra allvarligaste.

Det är inte så att det inte har funnits strategier hos denna majoritet sett över åren. Jag noterar att det skrivs i tidningarna – så där vällustigt som bara Svenska Dagbladet kan göra – att det höjs skatt i borgerligt styrda kommuner. Ja, men vad beror det på? Jo, det beror på att det har funnits en strategi i denna kammare.

Från mitten av 90-talet och framåt har man sett det som en stor orättvisa att det finns olika kommunalskatteuttag i det här landet, och därför har man tillskapat ett utjämningssystem som tar från den som har tillväxtkraft – ofta borgerligt styrda kommuner – och ger till andra kommuner som inte har samma tillväxtkraft.

Konstruktörerna berättade att det skatteutjämningssystemet just syftade till att utjämna skattesatserna. Syftet var att skatter skulle höjas. Det har tagit några år. Borgerligt styrda kommuner har hållit tillbaka så mycket det går, men nu kommer skattechocken. Det har beräknats bli en 25-öring i genomsnitt. Det blir mer än det dubbla. Det väntar en skattechock i lönekuverten för väldigt många svenskar när lönebeskeden kommer i januari. Då tror jag att det kommer att gå upp för väldigt många vad detta i realiteten innebär, men det bygger, som sagt, på en strategi. Syftet har varit att det ska bli så. Nu levererar majoriteten, och då blir frågan: Varför kan det inte finnas en motsvarande genomtänkt långsiktig tillväxtstrategi för Sverige?

Fördelen med tillväxten är ju att den ger fria resurser. Det är en kaka som växer, som kan användas lite grann beroende på hur vi vill möta våra väljare, för sänkta skatter och för ökade utgifter. Det som är bra med tillväxt är att det ger möjligheter att faktiskt dela ut resurser och sänka skatter utan att man behöver ta från någon annan, det vill säga att vi inte behöver fastna i det fördelningspolitiska resonemanget som så ofta är den svenska politiska debattens huvudgren. Från vem ska det tas? Till vem ska det ges? Det är väl bättre att resurserna kommer fria. Sedan kan vi ha en bra ideologisk diskussion om hur dessa resurser ska användas.

I vår borgerliga reservation har vi slagit fast att det väsentligaste för Sverige nu är att skaffa en tillväxtstrategi för att få en uthållig tillväxt på minst 3 %. För det tror vi att Sverige behöver göra mycket när det gäller arbetskraftsutbudet. Det måste löna sig att jobba mer. Det måste löna sig att gå från bidragsberoende till arbete. Det måste signaleras att ungdomar som i dag blir kvar väldigt länge i studier eller pensionärer eller sådana som börjar bli lite äldre som lämnar arbetsmarknaden för tidigt ska finnas kvar, så att fler ska kunna jobba. Det är det säkraste sättet att lägga en grund för tillväxten.

Vi tror också att det handlar om effektivitet och konkurrens. Vi har en liten konkurrensutsatt sektor i Sverige, men den är just liten. Det arbete som har skett i borgerliga regioner och borgerliga kommuner borde spridas över hela Sverige, och man borde skapa en konkurrens också inom det som har varit offentliga monopol, just för att skapa effektivitet i resursanvändningen och just för att lägga en grund för den förhöjda tillväxten, som är det som kommer att avgöra om alla vi som sitter här inne har möjlighet att infria kommande vallöften i kommande val.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 1, den gemensamma borgerliga reservationen, och 8, den första stora budgetreservationen för Moderaterna.

(Applåder)

Anf. 2 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Finansministern har visst inte orkat upp ännu, men jag hoppas att han kommer ur sängen snart.

Vi ska i dag fatta beslut om riktlinjerna för den ekonomiska politiken för nästa år och för åren som kommer därefter. Egentligen är det bara ett år därefter eftersom regeringen visst inte riktigt hann med att ta fram riktlinjer för alla de tre år som det ska vara. Man hann i själva verket inte riktigt få med ens alla sina stödpartier på budgeten. På det sättet var ju budgetförslaget från regeringen till viss del överspelat redan innan vi började behandla det, men det är överspelat också av flera andra skäl, och det viktigaste är förändringarna i vår omvärld. Det finns egentligen bara en sak som man med säkerhet kan säga, och det är att det inte kommer att bli som finansutskottets majoritet skriver.

Jag hade en gammal mattelärare som, för att motivera oss studenter, sade att det i en osäker värld är bra att kunna derivera, för då vet man åtminstone vart det lutar. Jag vet inte riktigt om det är det som regeringen har ägnat sig åt. Det förefaller inte riktigt så, men man har en stark benägenhet att ta åt sig åran när konjunkturen är stark och utvecklingen därför blir god och en lika stark benägenhet att skylla på omvärlden när utvecklingen inte är riktigt lika bra. Och visst är det nu en svag tillväxt i omvärlden som bidrar mycket starkt till att det inte är ett fullt så bra läge som vi önskar och framför allt till att utsikterna ser sämre ut än vad som står skrivet i det här budgetalternativet. I bästa fall vänder det uppåt någon gång under nästa år. USA, Europa och Japan har en ganska osäker och svag utveckling – det är helt sant – men den internationella konjunkturen är faktiskt bara en del av det hela. Vi kommer till exempel att tappa marknadsandelar framöver, trots att vi nu har en svag kronkurs.

Socialdemokraterna och deras stödpartier har också kommit med ett alldeles eget bidrag till den här konjunkturförsvagningen på hemmaplan, kanske inte så mycket här i riksdagen som ute i kommunerna. I stället för att fortsätta att försöka hålla koll på utgifter i kommuner och landsting och se till att man kan klara verksamheten utan skattehöjningar har man i många fall gått in med drastiska kommunalskattehöjningar som visar sig direkt i plånböckerna, inte bara för folk som har det bra utan över hela skalan. I Stockholmsområdet kan de här höjningarna för en helt vanlig barnfamilj bli närmare 10 000 kr, och då har vi ändå inte räknat med effekterna av höjda boendeskatter och höjda uppvärmningskostnader som många barnfamiljer kommer att få utan att få någon motsvarande skattesänkning.

Under de nästan två månader som har gått har vi sett en ständig försämring av utsikterna för nästa år och att både den internationella och den svenska konjunkturen blir sämre än vad man har trott. Vi liberaler drar två slutsatser av det. För det första borde regeringen ha kunnat gardera sig för den här sämre utvecklingen genom att ha större marginaler, och för det andra borde man ha koncentrerat sig mycket mer på att skapa långsiktiga möjligheter till ett stadigt välstånd.

Statsbudgeten är väldigt konjunkturkänslig. För några år sedan var det inte bara fjuniga IT-människor som greps av hybris och trodde att hela ekonomin var hajpad, utan också regeringen trodde att det nu hade kommit sju feta år som skulle rädda oss från alla obehagligheter. Men det vände ju snabbare än Bosse Ringholm kan säga ”budgeteringsmarginal”. När konjunkturen mattas av slår det direkt på statsfinanserna, och vi har nu ett underskott vartenda år framöver. Välståndet och välfärden betalas med lånade pengar.

Det skulle ju vara väldigt bra att ha en marginal när man hamnar i en sådan här situation, men det är visst lättare sagt än gjort, och vi vet att det här kommer att leda till olika typer av panikbromsningar. Det finns många exempel i historien, och vi ser nu många alarmerande orostecken på att man just kommer att använda sig av olika typer av panikbromsningar. Vi känner också till de här olika sätten. För att ta en sportmetafor kan jag säga att man, i stället för att se till att klara sig inom målet, flyttar på målstolpen och rundar utgiftstaken.

Fru talman! Mycket allvarigare är det att regeringen och utskottsmajoriteten inte fokuserar en politik för en stadigt växande ekonomi. Strategiska skattesänkningar för att få upp tillväxten eller för den delen angelägna frihetsreformer, som måste vara trygga, till exempel assistansen för människor med funktionshinder, får inte bara bli en restpost i budgeten, om det blir pengar över i goda tider. Man måste arbeta aktivt och målmedvetet för att kunna få plats med detta.

Fru talman! Vi har i Sverige på många sätt väldigt goda förutsättningar, men vi använder dem inte tillräckligt bra. Vi har en stor utbildningsbredd. Det läggs ned väldigt mycket pengar på forskning och utveckling. Det söks väldigt många patent. Vi har världens mest välutbildade kvinnor. Vi har massor med flyktingar och invandrare som har kommit hit till vårt land, fullt beredda att göra en god insats för sig själva och för oss alla. Men vi får inte ut den nytta och den välfärd av detta som vi skulle kunna få.

Fru talman! Jag vet att Bosse Ringholm redan har inskrivet i sitt manus att jag har stått här och varit en dysterkvist. Så är det inte, utan vad jag säger är att man måste våga se verkligheten som den är för att kunna göra någonting åt den. Man måste utgå från verkligheten som den är och sedan göra någonting åt den. Då säger vi liberaler så här: Ett annat Sverige är möjligt. Det är möjligt att det kan bli på ett annat sätt.

Under de senaste dagarna har de som håller sig till huvudstadens finare debattsidor kunnat se en exposé av forskarrapporter på DN Debatt som visar på bristerna. De visar på bristerna i integrationspolitiken, som i en undersökning från SNS välfärdspolitiska råd häromdagen, på bristerna i entreprenörspolitiken, som i en forskarrapport från Pontus Braunerhjelm och Magnus Aronsson, och på bristerna i skattepolitiken, som i en statlig utredning av P-O Edin.

Dessa rapporter visar inte bara på problemen. De visar också på att det finns lösningar. Det går att göra något åt det. Det måste inte vara så här. Ett annat Sverige är möjligt.

Vi kan lägga om integrationspolitiken och låta fler människor komma in i vårt land men framför allt se till att de människor som har fått komma till vårt land också får komma in i vårt samhälle. Vi kan reformera skolpolitiken så att de barn som behöver skolan allra mest – i många fall just andra generationens invandrabarn – kan få den framtid de har rätt till och som de är värda. Vi kan satsa på en skolpolitik för kunskap och bildning med arbetsro och satsning på baskunskaper och de ungar som allra mest behöver stöd.

Vi kan lägga om integrationspolitiken och låta människor komma in på arbetsmarknaden, stryka de löjliga språkraven för att få gå in på arbetsförmedlingen och låta människor kombinera praktik och språkstudier med validering av kunskaper.

Vi kan reformera entreprenörspolitiken så att patenten inte söks för att sedan försvinna utomlands och så att de människor som har företagsidéer och kan försörja sig själva, som har en idé om en födkrok eller något som kan bli en fantastisk världssuccé sätter dessa idéer i verket och gör det i vårt land.

Vi kan reformera skattepolitiken så att det lönar sig bättre än i dag att arbeta, spara och ta risker och att göra det också i vårt land. Detta handlar inte om någon snäv nationalism utan om att vi faktiskt är väldigt många som vill bo här. Då måste man också se till att det kan bli bra villkor i vårt land.

En viktig sak för att förbättra villkoren här är att man höjer näsan från den snäva nationsgränsen och ser till att vi arbetar ännu mycket mer för öppenhet, frihandel och global solidaritet. Vi måste se till att vi nu går ut och kämpar för att svenska folket ska säga ja till valutasamarbete, och vi måste se till att reformera EU:s jordbrukspolitik på ett sätt som inte bara är till nytta för svenska konsumenter och barnfamiljer utan framför allt utgör en av de absolut viktigaste solidaritetsåtgärder vi kan vidta för fattiga människor i tredje världen.

Vi kan se till att göra en verklig jämställdhetsreform. Vi liberaler kräver att de gamla stela patriarkala strukturerna i kommuner och landsting bryts upp och att man ger alla de fantastiska kvinnor som finns ute i vården och skolan de möjligheter som de inte bara har rätt till utan som vi alla så förtvivlat väl behöver. Vi kräver att man gör en storsatsning på att bekämpa ohälsa och sjukfrånvaro. Vi accepterar inte att sjukskrivningarna fortsätter att öka. Vi levererar en lång lista med förslag som handlar om arbetsmiljö, systemförändringar som finansiell samordning, möjlighet till makt över arbetstiden och barnomsorgen samt möjlighet till städhjälp för helt vanligt folk.

Fru talman! Vi lägger fram dessa förslag eftersom vi vet att ett annat Sverige är möjligt. Vi måste ha en regering som inte bara ägnar sig åt att spana efter konjunktursvängningar. Vi måste ha en regering som sätter människorna före systemet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1 och det liberala budgetförslaget i reservation nr 9.
(Applåder)

I detta anförande instämde Helena Bargholtz (fp).

Anf. 3 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Under valrörelsen kunde vi se jättestora affischer och ganska många annonser på temat ”tillsammans kan vi göra Sverige bättre”. Det var Socialdemokraterna som publicerade detta glada budskap. Det är ljuv musik för oss när vi hör det för första gången. Det är självklart att vi skulle kunna bli mer framgångsrika om vi arbetade mer tillsammans, om vi tog mer intryck av varandra.

Men vi som har varit med ett tag känner igen tongångarna. Vi har hört samma låt i olika tonarter under snart sagt varje valrörelse. Det är samma vals, och det är Socialdemokraterna som stampar takten.

Vad händer under tiden? Under tiden halkar Sverige ned i den internationella välfärdslistan. Fru talman! Det är ingen vals att Sverige låg på

fjärde eller femte plats på OECD:s välfärdslista 1970 för att nu ligga på 17:e plats.

När det gäller nyföretagande pekade Karin Pilsäter på en utredning som presenterades i veckan. Den är färsk och visar att Sverige ligger nära botten i fråga om nyföretagande – på 31:a plats närmare bestämt bland 37 undersökta länder. I dessa 37 länder startar kvinnor företag i snitt dubbelt så ofta som i Sverige. Vårt land tillhör de länder där entreprenörskapet minskat mest mellan åren 2000 och 2002. Sverige ligger näst sist när det gäller andel familjeföretag bland entreprenörföretagen.

Vad beror detta på, och vad får det för konsekvenser? Visst är det så och så med laglydnaden i vårt land, men det finns en lag som vi insuper med modersmjölken. Det är jantelagen: Du ska inte tro att du är något.

Fru talman! Vi har nu levt under Socialdemokraternas jantelag i generationer, något som också Dagens Nyheter nyligen uppmärksammat i en utmärkt serie ledare. Nu är det dags att vi kastar av oss oket, och vi gör det gärna tillsammans med alla, från både höger och vänster, som känner att det är hög tid nu att bädla för ett klimat av kreativitet och entreprenörskap i vårt land.

Utan ett positivt näringsklimat parat med personliga drivkrafter och incitament till arbete, utbildning och – jag säger det nu igen – entreprenörskap kan vi inte ens hoppas på att tillfredsställa de skriande behov som har kommit fram inom barnomsorgen, skolan, sjukvården och äldreomsorgen vilken på grund av en nästan inhuman resursbrist ofta knappast ens är värd namnet omsorg.

Vad betyder det för oss andra att vi halkar efter i välfärdslistan? Vi svälter inte – det är sant – men det ökar inte våra möjligheter att hjälpa andra att vi själva halkar efter alltmer. Bruttonationalprodukten per person ligger drygt 40 % högre i USA och i Norge än i Sverige. Men även Danmark ligger nu 17–18 % över Sverige, och Finland ligger 3 % över den svenska bruttonationalprodukten per person trots att dessa båda länder 1994 låg 9 respektive 15 % under Sverige. Varför lägger inte Socialdemokraterna fram förslag som kan bryta denna utveckling som nu gjort Sverige till Nordens fattigaste land?

Bakgrunden till Sveriges eftersläpning behöver inte utredas mer. Den måste åtgärdas. Regeringen konstaterar själv i propositionen att Sveriges ekonomi förväntas gå sämre än genomsnittet i världen, sämre än USA, sämre än snittet av EU-länderna och sämre än vårt grannland Finland.

Regeringen och utskottsmajoriteten har det inte lätt. De gör nu sitt bästa för att försöka dölja att man måste låna till den löpande driften i Sverige i dag. Statsskulden beräknas öka med 35 miljarder mellan 2002 och 2004. Den som är satt i skuld är inte fri, sade någon för ett antal år sedan. Utifrån ett sådant synsätt ökar ofriheten i Sverige igen.

Hela 70 % av den sysselsättningsökning som man berömmar sig av i propositionen och i majoritetstexterna i betänkandet beror på den ökade sjukfrånvaron, inte på att den faktiska andelen sysselsatta i arbete har ökat särskilt mycket. Den ökade bara med 5 % mellan 1997 och 2001. Vi vet alla att kostnaden för ohälsan är statsbudgetens utan jämförelse största kostnad. Sysselsättningsökningen på 5 % är nog den mest dyrköpta sysselsättningsökning som vi har sett i vårt land eller någonstans i världen över huvud taget, kan jag tänka mig.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Förre budgetpropositionen var en valrörelsebudget där man delade ut pengar till i stort sett alla grupper i samhället. Nu, fru talman, faller liken fram ur garderoberna, och nu tas mycket av valrörelsens godis tillbaka. Främst sker detta genom de stora kommunala skattehöjningarna som efter årsskiftet kommer att drabba hushållen mycket hårdare än vad de flesta inser i dag. Efter valet är festen definitivt över.

Regeringen utreder och förhalar medan Sverige fortsätter att halka efter.

Sverige måste uppnå en högre tillväxt än de knappa 2 % vi har haft de senaste 30 åren. Målet för Kristdemokraternas tillväxtpolitik, som vi delar med de övriga borgerliga partierna, är en varaktigt hållbar BNP-tillväxt på minst 3 %.

Tillsammans kan vi göra Sverige bättre. Jag anknöt inledningsvis till den devisen, men det är ändå något jag önskar att man kunde ta på allvar. Kanske finns det en möjlighet nu när Sverige har fått ett statsråd med ansvar för att halvera de fortfarande skenande ohälsotalen. Hans Karlsson har faktiskt i dagarna haft det goda omdömet att ta tillbaka en del av sina tidigare tvärsäkra men okunniga uttalanden. Här finns ett väldigt angeläget område att tackla gemensamt.

Vi är beredda att inleda samtal om en reformerad sjukförsäkring, och i förlängningen en reformering av hela socialförsäkringssystemet. Här krävs faktiskt blocköverskridande samverkan. Vi tror att detta kan ge ett bättre resultat än de havererade trepartssamtal som Socialdemokraterna hittills har satt sitt hopp till.

Socialförsäkringarna håller helt enkelt inte måttet inför framtidens utmaningar. Det är dags för regeringen att inbjuda partierna bakom pensionsreformen till att med gemensamma krafter i första hand utforma en bättre sjukförsäkring som håller över mandatperioderna oavsett växlingar i majoriteten.

Fru talman! Vi kristdemokrater har utarbetat ett alternativ till regeringens ekonomiska politik. Vi utgår från och föreslår åtgärder för att fler av företagen i hela landet faktiskt ska vilja och våga expandera och nyanställa. Vi föreslår en skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön, även pensionärerna.

Vi kristdemokrater vill att föräldrarna ska få chans till mer tid för barnen, ökad valfrihet, en bra kommunal barnomsorg, förbättrad föräldraförsäkring och ett barnomsorgskonto.

Vi lägger alltså fram förslag som ger mer av pensionen kvar för pensionärerna, bättre förutsättningar för värdig vård utan köer, fler lärare i grundskolan, ett återupprättat rättsväsende, upprustad och utbyggd infrastruktur, en ökad miljösattnings och bättre konkurrensvillkor för jordbruket, fisket och åkerinäringen. Dessutom ges jordens fattigaste bättre utvecklingsmöjligheter genom att biståndet höjs. Detta vill vi åstadkomma genom att göra omprioriteringar och besparingar inom de utgiftsramar vi föreslår.

Finansutskottets rödgröna majoritet för som vanligt fram kritik mot alla alternativ som den inte själv står bakom för att sedan också kunna avstyrka dessa förslag. Men det är tydligen inte fel på vår politik som sådan, fru talman, utan bara på den tekniska utformning som vi har valt. På totalt fem sakområden kritiserar en redovisningsfråga, två införandedatum för våra reformer och två bedömningsfrågor där utskottsmajorite-

ten inte delar eller, skulle jag vilja säga, inte har förstått bedömningen av de effekter som vi antar blir följden av reformerna.

Vad Sverige snarast behöver för att få trygghet inför framtidens utmaningar och ett varmare och mänskligare samhälle är en ny politik som oberoende av konjunktorens växlingar koncentrerar sig på att förbättra villkoren för arbete, företagande och personligt ansvarstagande.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 10.

Anf. 4 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Centerpartiet vill skapa en politik som ger en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. För att nå det målet måste det till en ny syn på den ekonomiska politik som förs i dag. Situationen är sådan att område efter område kan lyftas fram som viktigt i vår strävan för tillväxt. Det är miljöns betydelse i allt tillväxtarbete för att betona den hållbara utvecklingen. Det är småföretagarnas möjlighet att utveckla sina företag till lönsamma och livskraftiga företag på en alltmer internationaliserad marknad. Det är samhällssektorns förmåga att skapa arbete till alla i samhället oavsett kön, etnisk bakgrund eller sexuell läggning. Det är böndernas roll som såväl livsmedelsproducenter som aktiva miljöarbetare och deras ohållbara ekonomiska situation i dagens samhälle. Det är samhällets förmåga, eller ska vi säga oförmåga, att motverka ohälsan. Här finns också frågor om bra kommunikationer, bra vägar och möjlighet till en bra utbildning för alla. Listan kan göras lång. Jag har i mitt inlägg koncentrerat mig på några få punkter, men åtgärds paketet som behövs för att ge landet den tillväxt vi behöver är omfattande.

Sverige måste ges en bättre tillväxt. Vi måste också få utvecklingen att omfatta alla människor i alla delar av landet. Vi måste överbrygga den alltmer tilltagande sociala och regionala klyvning som sker i landet. I det sammanhanget är det viktigt att betona att den galopperande utvecklingen av ohälsan måste stoppas. Centerpartiet ser åtgärder på det området som bland de prioriterade i dagsläget. Vi vill därför skapa en hälsopolitik som sträcker sig längre än enbart till arbetsmiljön.

Fru talman! Tillväxten i Sverige måste långsiktigt höjas med åtminstone 3 % per år om vi ska klara välfärden. Tyvärr kan vi konstatera att Sveriges ekonomi kommer att se betydligt sämre ut än vad som sägs i budgetpropositionen. En jämförelse med vår omvärld visar att vår tillväxt är låg. Om Sverige hade haft samma tillväxt som Finland de senaste sex åren skulle vår bruttonationalprodukt vara 205 miljarder högre. BNP per person i våra grannländer ligger alltså betydligt högre än i Sverige.

Vår roll som en aktör på den internationella marknaden har också förändrats. Målsättningen att vara ett land med de avancerade produkter som kan bära de höga lönerna är inte förenlig med en 17:e plats bland de utvecklade OECD-länderna eller med en lönenivå som ligger på EU:s genomsnitt. Det här är givetvis inte bra, och orsakerna är många.

Ett exempel som kan nämnas är att Sverige toppar patentligan i Europa. Inget land har så många patentansökningar per capita som Sverige. Men hindren för att förverkliga idéerna är för stora, så antingen faller idén eller också utvecklas den i något annat land. Så här får det givetvis inte vara.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Centerpartiets bestämda uppfattning är att regelsystemet för företagandet måste ändras. Det gäller alltifrån förenklade administrativa regler till förändrade regler vid generationsskiftet, ändrade beskattningsregler vid andelsbyten och ändringar av påföljderna inom miljöbalken.

Det krävs också en attitydförändring till småföretagen, alltså den sektor som ska lyfta Sveriges tillväxt. Samhället måste se företagandet som drivkraften för landets utveckling.

Arbetslösheten är ett annat av våra problem. Den totala arbetslösheten inklusive dem som är i arbetsmarknadsåtgärder ligger kvar på nivån 6–7 %. Det är högt, sett i ett svenskt perspektiv. Till det ska läggas de som är frånvarande på grund av sjukskrivningar. Andelen människor som inte finns i arbete är alltså väsentligt högre.

Centerpartiet vill förstärka incitamenten för att arbeta. Det ska förenas med aktiva åtgärder för att människor som är sjukskrivna och hotas av förtidspensionering ska återkomma till arbetsmarknaden. Det är ju ändå det egna arbetet som är grunden för den egna välfärden och den egna tryggheten och därmed grunden för självkänslan och individens livskvalitet.

Centerpartiets åtgärdsprogram med aktiva rehabiliteringsåtgärder för sjuka, rätt till grundläggande utbildning för alla, högkvalitativa yrkesutbildningar och övergångsarbetsmarknader för långtidsarbetslösa lägger grunden för fler arbetade timmar. Vi ser det här som ett mer tydligt och bättre alternativ till AMS-utbildningarna, som knappast har uppvisat några positiva resultat. I stället upplevs ofta de utbildningarna som tidsutfyllnad, och de som drabbas av dem upplever dem som förnedrande.

Centerpartiet ser i sin arbetsmarknadspolitik individen som ledstjärna, inte systemet. Det är utifrån individen som framtidens samhälle formas.

Regeringen utgår i sin budget från hushållens ökade konsumtion. På något annat sätt kan man inte tyda förslaget, då regeringens prognoser avviker helt från övriga konjunkturinstitut. För att kunna göra en bedömning utifrån hushållens förmåga till köpkraft måste man ha en helhetssyn. Den helhetssynen saknas.

Regeringen räknar med en kommunskattehöjning om 25 öre. Vi vet att utfallet i dag är betydligt högre, närmare det tredubbla. Kommuner som Täby, Sollentuna och Sigtuna har en skattehöjning om drygt 2 kr, alltså mer än åtta gånger regeringens prognos. Till det kommer taxehöjningar i samtliga kommuner och landsting. Det här påverkar givetvis hushållens köpkraft i negativ riktning.

Kommuner och landsting är för den enskilde den naturliga kontakten med den offentliga sektorn. Det kommunala ansvaret för välfärden är också grunden för såväl den kommunala beskattningsrätten som kravet på långtgående utjämningssystem mellan kommunerna. Det senare för att ge likvärdiga villkor för grundläggande service i hela landet.

Kommunsektorn har under senare år utsatts för en detaljstyrning från statens sida. Många kommunalpolitiker upplever situationen i dag som ett direkt marionettstyre. Alltför många upplever sig vara klagomur för åtgärder och beslut som andra har fattat. Det var knappast det som lagstiftaren avsåg med vår grundlag vad gäller det kommunala självstyret.

Regeringens lagreglering på område efter område hotar på sikt det kommunala självstyret, och en sådan utveckling motsätter sig Centerpartiet å det bestämdaste. Vi anser att det kommunala självstyret är viktigt

och i stället bör stärkas. Den politiska nivå som ligger närmast människorna ska också besluta om människornas välfärd. Det är där den lokala bedömningen och anpassningen av besluten kan göras. Det är där befolkningen också kan utkräva ansvar. Samtidigt innebär det att detaljstyrningen av kommuner och landsting måste upphöra på samma gång som bidragsberoendet minskas.

Centerpartiets förslag till ny inkomstbeskattning innebär att kommunernas skattebas förstärks. Grundavdraget försvinner och ersätts med en statlig skatterabatt. Det innebär med nuvarande löneutveckling att den kommunala sektorn får ett årligt tillskott i storleksordningen 800 miljoner första året. Det kommer på sikt att öka. Detta kommer att gynna kommunernas utveckling av välfärdssektorer som vård, skola och omsorg.

Fru talman! Centerpartiet föreslår en rad reformer inom strategiska områden för att ge livskraft åt människor och företag i hela landet, för att ge livskvalitet åt de människor som upplever att de inte har det i dag och för att ge självbestämmande åt de människor som känner att de inte får vara med när det gäller vare sig att lösa de stora samhällsproblemen eller att i sitt liv välja mellan olika alternativ. Majoriteten har valt att göra tvärtom och avstyrker våra förslag.

Jag yrkar bifall till reservation nr 1 och det budgetförslag som Centerpartiet har lagt fram.

Anf. 5 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Nu står vi här med ett första budgetbetänkande som bygger på den överenskommelse som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna slöt efter valet. Där anger vi att vår gemensamma politik för Sverige bygger på övertygelsen att den ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionen måste vävas samman för att skapa en uthållig utveckling som är bra för Sverige. Tillsammans vill vi arbeta med en tydlig politik för ett grönt, jämställt folkhem där hållbar tillväxt, full sysselsättning och trygg välfärd drivs framåt av teknisk utveckling, modern omställning, omfattande delaktighet och minskade klyftor.

Vad avser den ekonomiska infallsvinkeln fastslår vi att samarbetet bygger på ett ekonomiskt ansvarstagande. Målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning och ökat välstånd genom en hög och uthållig ekonomisk tillväxt. En god välfärd kräver starka offentliga finanser.

Svensk ekonomi *skall* vara fortsatt stark. Svensk ekonomi ska även de kommande fyra åren kännetecknas av ordning och reda. Målen för de offentliga finanserna och utgiftstaken *skall* klaras. Sysselsättningen ska öka, arbetslösheten ska minska och inflationen ska vara fortsatt låg.

Jag som grön måste naturligtvis framhålla hur överenskommelsen anger att vi ska skapa ett grönare Sverige. Självklart ska Sverige fortsätta att vara ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling. Genom en ambitiös miljöpolitik ska Sverige aktivt bidra till en ekologiskt hållbar utveckling, nationellt och globalt. Vårt övergripande mål för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Omställningen till en ekologiskt uthållig utveckling är avgörande för mänsklighetens framtid. Det är en fråga om vår livskvalitet i dag men även en fråga om solidaritet med kommande generationer.

Jag vill nämna ett axplock av gröna åtgärder för mandatperioden med både effekt under 2003 och åren därefter.

Vi vill under mandatperioden genomföra en grön skatteväxling om 12 miljarder. Vi vill 2003 genomföra en grön skatteväxling om 3 miljarder, vilket också konkretiserats i betänkandet.

Under de närmaste tolv åren avsätts 100 miljarder kronor till underhåll och nyinvesteringar i järnvägar. Vi är beredda att pröva tidigareläggning av järnvägsinvesteringarna.

Vi är också överens om att förnyelsebara energikällor måste prioriteras. Vindkraften ska få bättre förutsättningar. Resurser ska satsas på att göra solceller kommersiellt gångbara.

Vi är också beredda att pröva möjligheten att låta de kommuner och regioner som så önskar införa trängselavgifter med enkel majoritet. Detta måste ske i en samlad bedömning av trafiksituationen i den aktuella regionen. Om någon kommun eller region ansöker om att få införa trängselavgifter kommer regeringen att medverka till en överenskommelse mellan staten och den berörda kommunen eller regionen.

Trängselavgifter i Stockholm förutsätter en överenskommelse i Stockholm mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Här finns det en sådan. Därför kommer det att införas ett flerårigt fullskalligt försök med trängselavgifter i Stockholms innerstad, och en kontrollstation ska finnas 2005/06.

Denna fråga har naturligtvis blivit väldigt uppmärksammas, liksom nästa punkt i överenskommelsen som jag tar upp, nämligen att rovfisket måste upphöra.

Torsken är så gott som slut i både Östersjön och Västerhavet, och därför har vi kommit överens om att införa ett ensidigt svenskt stopp för torskfisket.

Miljöpartiet de gröna har, efter förhandlingar med s och v, lyckats åstadkomma förbättringar gentemot budgetpropositionens förslag, och jag vill ytterligare påvisa det gröna inslaget i svensk politik genom att ta några exempel från den gemensamma s-, v- och mp-motionen *För ett tryggare, rättvisare och grönnare Sverige*.

Där säger vi att vi vill stimulera miljöförbättrande åtgärder på permanentbostäder. Därför införs en särskild skattereduktion i form av ett så kallat ROT-avdrag. Avdraget kan kopplas till att olika slags installationer genomförs, exempelvis av pelletsbrännare, treglasfönster och isolerglasfönster. Den exakta avgränsningen av vilket slag av installationer som ska omfattas bör ske med beaktande av miljönytta och energieffektivisering samt att effektoppar kapas hos de olika alternativen. Avdraget bör utformas på ett kostnadseffektivt sätt och i princip ej ges för installationer som ändå skulle ha genomförts. Som ett exempel kan nämnas installation av isolerglasfönster vid nybyggnation.

Ett annat förbättringsförslag är att försöksperioden med sänkt förmånsvärde för miljöanpassade bilar förlängs med ett år. Detta leder till att ett antal fler bilar kommer att köpas in i stället för konventionella bilar och så småningom nå andrahandsmarknaden, vilket ger möjligheter för

vanliga konsumenter att köpa miljöanpassade bilar till ett mer rimligt pris än vad nybilspriset anger.

Avslutningsvis vill jag nämna två punkter i överenskommelsen som kommer att påverka framtiden på ett sätt som vi kanske i dag inte riktigt kan överblicka, nämligen friåret och försök med arbetstidsförkortning.

Att friår kommer att införas i hela landet år 2005 påverkar inte bara utbrändhet, stress och förslitning – vanliga problem för många arbetstagarare – utan också vår syn på arbete.

Vi i Miljöpartiet vill gärna skapa förutsättningar för människor att kunna fylla sina liv med många värden. Lönearbetet ska inte vara det centrala i livet, och samhällets strukturer, system och normer ska inte utvecklas för att ensidigt tillfredsställa människans roll som löntagare.

Vi vill att människor ska kunna bygga självkänsla och självrespekt på betydligt bredare grunder.

Vi vill se ett försök med arbetstidsförkortning, som bygger vidare på de erfarenheter som gjorts i exempelvis Kiruna och Stockholm, där den dagliga arbetstiden förkortas. Här kommer också hälsoaspekten att belysas med en utvärdering.

Detta, hoppas jag, utgör ett första steg mot en allmän arbetstidsförkortning av det mer rejäla slaget.

Sedan vill jag ta upp Fredrik Reinfeldts citat från Ulf Lundells låt *Öppna landskap*. Jag tolkade att inlägget syftade på vår syn i Sverige på kontakt med vattnet. Vi har ganska mycket kuster. Fredrik Reinfeldt kopplade detta till fastighetsskatten. Han nämnde bland annat olika blanketter från skattemyndigheten. Det pratades om olika avstånd till vattnet. Jag har tolkat det som att priset vid försäljning faktiskt påverkas av avståndet. Det är en marknadsmässig princip för hur försäljning av varor sker. Jag har inte tolkat honom som att Moderaterna motverkar en sådan princip.

Det som avgör vår tillgång till – i det här fallet – vatten är väl knappast att jag som enskild person köper mig ett hus och bor där. Jag tror att Ulf Lundell syftar till att alla i Sverige boende skulle kunna få tillgång till vattnet. Det syftar snarare till hur vi behandlar strandskyddet. Där bör vi i alla partier rannsaka oss själva, kanske speciellt Moderaterna, hur våra kommunpolitiker agerar och vilka dispenser som ges vad gäller strandskyddet.

Sedan pratade Fredrik om kostnaderna för fastighetsägarna. Det gällde vår princip där vi med en marknadsmässig prissättning gör en styrning av miljöomställningen. Jag har inte heller tolkat det som att Moderaterna vill ha någon annan princip än just den. Vi ska väl knappast gå in och detaljstyra med exakta bestämmelser. Det viktigaste är naturligtvis att styra med marknadsekonomiska principer. Det handlar i det fallet om att öka kostnaderna för det som är dåligt för miljön. För det vi tycker är bra vill vi sänka kostnaderna.

Karin Pilsäter nämnde stödpartier, och där misstänker jag att Miljöpartiet ingick. Om vi hade lyckats att få en annan typ av regering efter valet, där vi hade ingått tillsammans med Folkpartiet, hade Karin nämnt oss som stödparti? Eller om regeringen hade exkluderat Fredrik Reinfeldt som moderat, hade han nämnt Moderaterna som stödparti? Vi får väl se om vi får ett svar på frågan under den här mandatperioden eller kanske efter nästa val.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 6 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag tänker ställa en fråga till Mikael Johansson om den gröna skatteväxlingen. Mitt intryck var under de förhandlingar som vi hade efter valet om en möjlig regeringsbildning att Miljöpartiet var mera seriöst än vad jag hade noterat tidigare. Det var en positiv upplevelse att ha dessa förhandlingar.

Men jag blir lite förvånad när jag konstaterar att den gröna skatteväxling som nu föreslås i propositionen och i betänkandet är utformad så att förslaget misskrediterar för ungefär 2,4 miljoner inkomsttagare hela tanken med en grön skatteväxling. Det är 2,4 miljoner inkomsttagare som inte får någon som helst del av kompensationen. Var inte själva grundtanken att alla skulle kompenseras fullt ut för att principen ska kunna gå vidare? Alla de som har inkomster över 22 000 kr i månaden får inte ett öre. Det är ungefär 1,4 miljoner människor. Men, fru talman, inte heller alla de som har lägre inkomster än 53 000 kr om året får någonting. Det är 1 miljon människor, varav många är ålderspensionärer, som drabbas av höjda energikostnader och icke får någon kompensation. Är det rimligt, Mikael Johansson? Är inte det här ett sätt att förstöra hela tanken med en grön skatteväxling? Är det här er modell, eller är det Vänsterpartiet eller Socialdemokraterna som har drivit igenom den sneda växlingsprincipen?

Anf. 7 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Mats Odell nämnde i sitt inlägg att det behövs en ny politik i Sverige. Jag kan knappast skylla Kristdemokraterna för att ha motverkat denna möjlighet. Nu blev det inte så att vi kunde ha någon annan regeringskonstellation än den som nu föreligger.

Kompensationen kommer att vara en fråga varje gång vi pratar om den gröna skatteväxlingen under den kommande mandatperioden. Vår ingångsvinkel är naturligtvis att den ska leda till sänkta inkomstskatter för dem med låga inkomster. Det är alldeles självklart, och det borde vara en generell regel. Nu är det inte så. Sedan vill vi naturligtvis se sänkta arbetsgivaravgifter. Det är inte heller något som kommer att påverka till exempel pensionärer. De får inte del av detta.

Jag tror att vi kan återkomma i frågan för att se på olika justeringar. Jag vet tyvärr inte exakt hur förhandlingarna har genomförts vad gäller vem som har givit vad och vem som har tagit vad. Det är kanske inte heller relevant att redovisa. Samtliga partier står bakom överenskommelsen, det vill säga det som syftar till att skapa det politiska styre vi har i Sverige just nu.

Anf. 8 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att Mikael Johansson vrider sig som en orm i en myrstack inför dessa problem.

Det som har lagts fram är en misskreditering av hela tanken med en grön skatteväxling. Jag tolkar det han säger som en indikation på att Miljöpartiet i framtiden kommer att sträva efter ett mer rättvist och rimligt genomförande av en grön skatteväxling.

Anf. 9 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Naturligtvis strävar vi efter att det blir mer rimligt. Jag ser möjligen att Miljöpartiet är ormen som vrider sig, men Mats Odell kan tolka att andra står för myrstacken.

Vi får se vad det gemensamma arbetet kan leda till i framtiden.

Anf. 10 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Mikael Johansson och Miljöpartiet har medverkat till att begreppet strandskydd har en ny betydelse i Sverige. Det betyder numera att inom 250 meter från havet gör sig inte fattigt folk besvär. Där ska inte människor med normala inkomster ha råd att ha kvar ett fritidshus. Det är en skatterensning av stränderna runt om i Sverige. Jag är lite förvånad över att Miljöpartiet har medverkat till att möjliggöra detta.

Jag var med i en utfrågning när riksdagen hade Öppet hus. Då fick Mikael Johanssons språkrör Maria Wetterstrand frågan om begränsningsregeln, som trots allt finns när det gäller fastighetsskatteuttaget. Maria sade att skatteuttaget är 4 %. Då var det någon som påpekade att begränsningsregeln är på 5 %. Då svarade Maria att 4 % var Miljöpartiets förhandlingsbud.

Det här är intressant för medborgarna i landet. Här har vi en makthavare som Mikael Johansson som har suttit i budgetförhandlingar: Är det så här det går till? Sitter ni där på nätterna och yxar begränsningsregler? 5 % säger en, och 6 % säger en annan. Då säger Maria Wetterstrand 4 %. Sedan hugger ni till lite grann. Sedan får det konsekvenser som Mikael Johansson inte verkar vara medveten om.

Poängen är ju inte att en och annan säljer ett fritidshus. Poängen är att deras försäljning gör att grannens hus blir högre beskattat. Det gäller människor som vill bo kvar, som inte har för avsikt att sälja, men som till följd av att värdestegringen sker i marken, inte i det lilla torp de äger, på grund av beskattningen, ert nya strandskydd, inte har råd att bo kvar.

Jag hävdar att det var det Ulf Lundell menade. Han sade: Jag vill bo nära havet – *jag* vill bo nära havet, inte att några personer ur en grupp kan få komma hit ibland. Jag vill bo nära havet några månader om året. För mig är det svenskarnas gamla möjlighet att bo i fritidshus som ni nu tar bort från väldigt många.

Anf. 11 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Fredrik Reinfeldt citerade Ulf Lundell och hans infallsvinkel, *jag* vill bo nära havet. Jag har tolkat vår politik som att vi ska ha tillgång till havet – *vi* alla. Då handlar det i första hand om strandskyddet.

Varken Maria eller jag har suttit i förhandlingarna om begränsningsregeln. Det hade möjligtvis varit vår ordinarie ledamot i finansutskottet, som tyvärr ligger hemma och är sjuk, som hade kunnat svara på vad vårt ingångskrav i de här förhandlingarna har varit. Vår uppgift när det var aktuellt var att vi skulle införa en begränsningsregel så att det här inte fick de orimliga konsekvenser som har påtalats.

Vi har också drivit sänkt fastighetsskatt och fått igenom det i viss mån. Långsiktigt vill vi avskaffa fastighetsskatten. Det är ganska klart. Hur ett system ska se ut för att ta ut olika avgifter för kommunal verksamhet och sådant får vi väl i så fall också återkomma till, kanske under den här mandatperioden. Det är ganska rimligt, för det är en stor fråga.

Prot. 2002/03:29

4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det är mycket pengar i intäkter till staten. Därför bör vi göra det stegvis men ganska snabbt och tydligt och klart.

I detta anförande instämde Rolf Olsson (v).

Anf. 12 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Detta klargör väl ganska tydligt hur skillnaden är mellan vänstern och högern när det gäller hur man ser på äganderätt. När vi talar om människor som kanske har ärvt ett fritidshus eller har slitit hårt för att ha råd att köpa sig ett litet torp, då menar vi ju just rätten att själv kunna bo där eller kunna bjuda dit vänner och bekanta. För folk som har annan ideologi blir det lite grann det här "vi". Det finns inget särskilt utpekande utan det är en allmän tillgång. Man får en känsla av att det räcker med att vi passerar med Vikinglinjens stora båtar och tittar lite över standrem-sorna så har vi alla fått känna lite närhet till vattnet. Den tunga beskattningen gör att vanligt folk som sagt inte har råd att bo nära havet ens med mäklarglimt.

Det är väl bra att svenska folket får det beskedet. Vi tycker nog att vi vill fortsätta ha ett land där det faktiskt finns utrymme och plats även för dem som inte tjänar väldigt mycket pengar att ha tillgång, också lite mer personligt, till möjligheten att bo nära havet, som Ulf Lundell skaldade.

Anf. 13 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag kände mig inte direkt träffad eftersom Fredrik Rein-feldt nämnde vänster och höger. Men jag kan försöka svara ändå. Till-gång till vatten syftar inte bara till att jag ska åka förbi på en stor färja, och det syftar inte bara till att jag ska kunna bo 20 meter från stranden. Det syftar i första hand till att jag ska kunna åka dit när jag så önskar och att jag ska kunna röra mig fritt på de här strandrem-sorna utan inskränk-ningar av att det är en massa avstängningar överallt, vilket det naturligt-vis blir av fastighetsboende.

Sedan är det förstås ett antal skärgårdsboende som är fast boende. Det kan vi inte ändra på, och det har vi inte heller för avsikt att göra. Detta är något som vi måste hantera och försöka klara ut bland annat genom att sänka fastighetsskatten så att den så småningom kanske blir noll och genom den här begränsningsregeln.

Det är inget statiskt system, utan det är under förändring. Vi har ju fått ett trendbrott under föregående mandatperiod med just sänkningen av fastighetsskatten. Jag ser att vi i Miljöpartiet hade en stor del i den för-ändringen.

Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Mikael Johansson efterlyste ett svar på om vi skulle kalla Miljöpartiet för stödparti senast 2006. Han kan få svaret redan nu. Vi förhandlade om en koalitionsregering. Det är en annan sak. Att ni är ett stödparti är väl alldeles uppenbart. Jag förstår inte varför man försöker förneka det. Det är en problematisk situation, och det var ju den ni ville undvika. Vi tyckte alla att det hade varit bättre med en helt annan rege-ring än den som nu sitter, men det var tyvärr inte möjligt.

Jag tycker dessutom att ni har sålt er rätt billigt för att stödja den här regeringen. I stora drag var det 400 miljoner extra i skatteväxling, pengar

som dessutom förfuskar begreppet skatteväxling lite grann, precis som Mats Odell var inne på.

En skatteväxling går ju ut på att man ska höja skatten för det som är dåligt och sänka den på det som är bra så att man får en relativ förskjutning av beteendet. Då kan man inte samtidigt använda den i rent fördelningspolitiskt syfte, vilket i mångt och mycket förfuskar beteendeförändringen. Mycket stora grupper barnfamiljer kommer bara att få höjda boendekostnader men inte någon del av inkomstskattesänkningen. Därmed får de bara en ren försämring. Jag tycker att det är trist att man på det sättet förfuskar själva idén med en skatteväxling, som just går ut på att förändra beteendet till att bli mindre miljöskadligt.

Sedan skulle jag vilja ställa en viktig fråga. Miljöpartiet tycker att det är väldigt viktigt med ordning och reda i statsfinanserna och att man inte bryter utgiftstak och så vidare. Då gick ni in i ett samarbete för att stödja en statsbudget som har en halv promille i budgeteringsmarginal. Nu ser jag att finansministern har haft möjlighet att titta in i kammaren. En halv promille är ju väldigt mycket om man tänker köra bil hem från en fest. Men det är väldigt lite som säkerhetsmarginal i budgeten.

Ert bidrag i förhandlingarna var ju att ytterligare höja utgifterna. Genom ett trick, att man avrundar till hela miljarder, ökade lika fullt utgiftstaket. Jag skulle vilja fråga Mikael Johansson: Är ni i den delen nöjda med ert bidrag till förändringen i statsbudgeten, att ni alltså genom ett trick har fått upp den mycket begränsade budgeteringsmarginalen?

Anf. 15 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Vi är framför allt inte nöjda med att ha en så låg budgeteringsmarginal. Det är helt klart en brist. Det tror jag inte att någon kan ha en annan åsikt om.

Om vi har sålt oss billigt får var och en bedöma. Det är framför allt väljarna som ska göra den bedömningen. Vi har haft för avsikt att ha ett samarbete på ett visst antal exakta punkter. Det är ganska begränsat. Vi har också haft möjlighet att samarbeta över de traditionella blockgränserna med de borgerliga bland annat vad gäller småföretagarpolitiken.

Det är kanske ett arv från att vi har inlett de här samtalen om regeringskonstellation. Jag ser det som fullt möjligt att vi i framtiden ska kunna komma att göra fler sådana saker – utöver de här 121 punkterna som vi har kommit överens om.

Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag noterar att Mikael Johansson inte hade något direkt viktigt att säga om själva statsfinanserna. Jag tycker att man har sålt sig lite billigt om man går med på 400 miljoner i extra skatteväxling och dessutom åsidosätter en väldigt viktig del av den ekonomiska politiken enbart genom en sådan här synvilla, eller ett trick.

Politik är ju inte bara att vilja och att tycka att saker och ting är bra. Det handlar också om att välja. Vi i Folkpartiet har för vår del valt att före valet tala om ordentligt vilka konsekvenser man måste dra av den hastigt försämrade ekonomiska utvecklingen. Det handlar också om att inte kunna genomföra en väldig massa av de saker som man skulle önska på grund av att de ekonomiska förutsättningarna inte finns. I vårt alterna-

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

tiv har vi i stället valt att se till att man har en sådan här marginal så att man inte behöver panikbromsa.

Jag lovar att vi nu under det kommande året kommer att få se en lång rad av sådana här konstiga övningar från regeringens sida där man ska rädda utgiftstaket, sätta minskade inkomster i stället för ökade utgifter och panikbromsa. Är det biståndet? Är det de handikappade? Vilka är det som kommer att drabbas?

Då är det ett jättestort problem konstitutionellt för oss i oppositionen att ni har valt att stödja regeringen utan att ni får vara med i den. Vi andra, väljarna och väljarnas representanter, kan ju då inte ställa er till svars.

Anf. 17 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Framför allt vill jag kommentera det här med framtiden. Det gäller framför allt den överenskommelse vi har på 121 punkter.

Det finns en brasklapp här, och det är naturligtvis om det finns ekonomiska möjligheter. Finns inte de kan vi inte genomföra ett antal reformer. Men vilka, om det blir aktuellt, har vi inte pekat ut eller rangordnat. Det får bli kommande förhandlingar om vad som i så fall inte ska genomföras. Detta arbete kommer kanske att bli mycket pressat på grund av det ekonomiska läget, den snålt tilltagna budgeteringsmarginalen och kommande framtida budgeteringsmarginaler som vi ser på sikt. Vi kan inte bara tänka på en mandatperiod i taget. Vi har också ett ansvar för att kunna ge förutsättningar för de åldersstrukturella förändringar som kanske kommer att ske under de kommande 10–15 åren.

Anf. 18 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag skulle inledningsvis vilja säga något som har sagts tidigare: Den budget vi här lägger fram grundar sig på en samverkan. Ursprungligen var det en samverkan mellan Vänsterpartiet och oss socialdemokrater, och till detta har Miljöpartiet genom den motion som vi har förhandlat om i utskottet anslutit sig och står bakom de riktlinjer och det beslut som föreslås i detta betänkande.

Det har nämnts en del om stödpartier och så vidare, kanske lite grann i kittlande, nedsättande ton från oppositionen gentemot Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag skulle vilja säga att med det underlag vi har arbetat och med de överenskommelser som vi har haft i denna budget tycker jag att vårt samarbete har fungerat väldigt väl. Jag har inte sett dem som några stödpartier som vi använder för att få igenom våra saker. Från min sida har samarbetet grundat sig på att vi är jämbördiga i en politik som vi vill genomföra gemensamt.

Tankarna går tillbaka till när samarbetet en gång etablerades, i mitten på 1990-talet eller lite senare. Då talade man om den rödgröna röran, som var ett väldigt populistiskt uttryck på den tiden. Nu har vi facit i hand – det handlar om de budgetar som har lagts fram, de mål som har satts upp när det gäller överskott i offentliga finanser och att hålla budgettak, BNP-tillväxt och en rad andra saker. Det handlar om välfärdsfördelning, och det handlar också om på vilket sätt vi har fått reallöneutveckling för breda grupper i samhället. Det har visat sig att det i många avseenden snarare har blivit en rödgrön reda.

Det har blivit reda på finanserna, och det har blivit reda och ordning på den ekonomiska situationen i landet. Det har fått spridning och gehör ganska brett ute i Europa. Sverige tillhör faktiskt – Mats Odell får säga vad han vill – de länder i Europa som har bäst ordning på de offentliga finanserna och framstår som mycket starkt på det här området.

Vi minns alla hur det såg ut vid mitten av 1990-talet. Då var det en annan situation som rådde på det ekonomiska planet. *Rating*-bedömarna satte ned värdet på den svenska statens sätt att hantera sina finanser.

Ytterligare bevis på att det alltid lönar sig att hålla ordning på pengar och att se till att inkomster räcker till utgifter i det långa loppet är att det skapar en bra bas. Vi har känt av en lågkonjunktur som har gjort framstötter i lite varierande form. Vi vet att det såg ganska dystert ut i fjol vid jul. Då bedömde man att 2002 skulle bli ett besvärligt år. I den andan togs vårbudgetpropositionen fram. Sedan vände det. Det blev bättre, och siffrorna steg, för att sedan på hösten igen framstå som lite dystrare och mer osäkra.

I den situationen – även när det gäller arbetslöshet, sysselsättning och så vidare – har Sverige klarat sig väl så bra som sin omgivning. Även när det gäller tillväxt och bruttonationalprodukten har Sverige stått sig väl.

Vi vet också att börserna har utvecklat sig på ett sätt som kanske i många avseenden har varit förskräckande. Detta har inte fått genomslag i den svenska ekonomin eller ute i hushållen. De undersökningar som görs bland svenska folket visar på att man tror att man kommer att få en god tillväxt i ekonomin för egen del. Den inhemska köpkraften och efterfrågan är fortfarande hög. Man tror också att landets ekonomi kommer att kunna hanteras väl.

När man går ut och frågar allmänheten är det oftast inte kvalificerade bedömningar som görs, utan det handlar mest om vad människorna känner inne i kroppen som enskilda individer och om vad de tror. Det kan tolkas som vilket förtroende man har för den styrande majoriteten i landet och hur man tror att denna kommer att hantera situationen. Det tror jag ligger bakom också hur man ser framåt och på det som är.

Vi får heller inte glömma bort att i anslutning till skapandet av den budget som nu ligger på kammarens bord har vi haft ett val. Mats Odell har hänvisat till olika valbroschyrer och valformuleringar från bland annat vårt parti.

Den budget och den politik som vi nu lägger fram är egentligen en förlängning av den som har gällt tidigare. Detta har ställts under svenska folkets prövning – hur har man tyckt att det har fungerat. Vi vet att man hade ställt sänkta skatter mot fortsatt välfärd. Vi har inte på något sätt hymlat med att vi kan genomföra våldsamma skattesänkningar för svenska folket, men däremot har vi stått fast vid en rättvis politik, där det yttersta målet är att kunna utjämna de klyftor som finns i samhället på ett rättvist och välfördelat sätt. Detta budskap har svenska folket gett mandat till.

När vi lägger fram denna budget gör vi det också i ett slags prövning. Jag kan inte låta bli att peka på situationen som sådan. Man får gå tillbaka till 1968 års val för att se en sittande regering som får ett stärkt mandat i ett allmänt val. Detta är unikt i Sverige, men framför allt är det oerhört unikt i ett europeiskt perspektiv. Vi ser att sittande regeringar på löpande band får ett slags underbetyg av sina väljare i valen, oavsett

politisk färg. Det är också ett mått på att det samarbete som har kunnat skapas mellan s, v och mp och den politik som har förts har tilltalat svenska folket på ett sätt som har gjort att man har velat ge fortsatt stöd för samarbetet. Det är en indikation som jag tycker det är viktigt att ta vara på i det fortsatta arbetet.

Mycket av diskussionen har handlat om vad man gör om inte budgeten håller. Vad händer då? Visst. Man lägger väl inte fram en budget om man inte tror att det kommer att bli som budgeten säger. Det kan man ju alltid kritisera. Karin Pilsäter sade också att det säkert inte kommer att bli som majoriteten säger.

Inriktningen är naturligtvis att budgeten ska hanteras utifrån det sätt som den läggs på. Jag skulle vilja peka på den osäkerhet som kan råda i konjunkturläget – det är inte någonting att hymla med, tycker jag. Svängningarna har under detta år gått från att det såg väldigt dystert ut till att det faktiskt tog fart. Sedan har vi märkt en viss avtrappning igen. Nu kan vi se en viss återhämtning på börserna, som kanske också ger en signal om att politiken kan ändras i den delen. Vi vet att det också finns orosmoln i andra delar.

Vår målsättning är att hantera budgeten utifrån det upplägg som finns. De problem som kan dyka upp måste naturligtvis också hanteras fortlöpande under året. En viktig tråd i hela arbetet är ändå att se till att klara de mål som finns, för att på så sätt hålla fast vid den stadga som den förda politiken under de senare åren har givit åt Sverige som nation och land. Vi är synnerligen måna om att kunna hantera det.

I valet diskuterades det om en del reformer. Det har kunnat skapas utrymme också i denna budget för reformer i storleksordningen ca 20 miljarder kronor, bland annat riktat mot allmän förskola för 4–5-åringar. Det införs nästa år. Föräldraförsäkringen stärks från den 1 juli. Taket höjs. Det är en viktig signal för många av Sveriges barnfamiljer och för dem som funderar på att skaffa barn. Vi ser att det är ett viktigt inslag att nativiteten kan öka.

Studiebidraget höjs. Och det blir fortsatta satsningar på skolan, framför allt handlar det om fler anställda.

Det blir också en mammamånad och en pappamånad.

Detta är några saker som vi har föreslagit. Sammantaget handlar det om 20 miljarder i detta paket, vilket är en positiv riktning framåt.

Avslutningsvis vill jag säga att vi lägger fram en budget som betyder framtid för Sverige och för Sveriges folk. Den är inriktad på att det ska skapas fler jobb och att arbetslivet ska kunna bli mänskligare. Vi vill också att företagsklimatet ska förbättras. Det pågår en del skatteöversyner. P-O Edin lade fram ett förslag i veckan som jag tycker kan vara intressant att diskutera vidare efter en remissomgång. Men budgeten är också inriktad på att vi ska ta hand om varandra. Äldreomsorgen och skolan ska bli bättre. Det är en viktig signal och en viktig inriktning för det kommande arbetet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 19 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det var en påtagligt nöjd finansutskottsordförande som talade här. Det var inte många problem som han såg framför sig utan allt var väl – ett bra samarbete, en bra budget för framtiden och så vidare.

Jag har några frågor till Sven-Erik Österberg. De handlar om det som jag tog upp i mitt anförande, att regeringen själv i propositionen räknar med att svensk ekonomi ska utvecklas sämre än ekonomin i genomsnitt i världen där man räknar med en tillväxt på i snitt 3,9 % 2003–2004, sämre än i USA med 3,4 % i snitt och sämre än inom EU med 2,6 % i snitt. Sverige ligger på 2,5 %. Är inte detta någonting som skulle föranleda lite mer av tillväxtfrämjande åtgärder?

Regeringen budgeterar med att låna 35 miljarder till de förslag som finns i denna budget, till den löpande driften. Är det ingenting som oroar Sven-Erik Österberg?

Statsbudgetens underliggande saldo beskrivs också i betänkandet. Här ser vi att det har försämrats med 13 miljarder bara sedan vårpropositionen lades fram. Nu räknar ni med att det ska gå 32 miljarder back och 46 miljarder under 2002 och 2003.

Utgifterna för sjukpenning och förtidspensioner fortsätter att öka och hejdas inte. Då vill jag fråga Sven-Erik Österberg hur han ser på det förslag som jag nämnde här, nämligen att regeringen borde kalla in först och främst partierna som står bakom pensionsreformen för att diskutera i första hand en långsiktigt hållbar sjukförsäkring och i andra hand socialförsäkringssystem över huvud taget.

Anf. 20 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att svara på den sista frågan. Vi är alltid intresserade av breda majoriteter i kammaren för åtgärder av olika slag. Jag berörde inte detta så mycket i mitt inledningsanförande. Men det är klart att ett av de stora bekymren naturligtvis är de stora sjukskrivningstalen. Det har Mats Odell alldeles rätt i. De oroar oss väldigt mycket. Som Mats Odell mycket riktigt konstaterar har regeringen också en särskild minister för ohälsan. Hans Karlsson har i alla fall som sin huvuduppgift att komma till rätta med ohälsotalen.

Ett framtida åtgärdsprogram där fler partier är beredda att ansluta sig till åtgärder för att kunna hantera denna fråga och också få ned ohälsotalen är naturligtvis välkommet. Men fram till i dag har jag från Mats Odell och hans parti mest sett att man vill öka antalet karensdagar och sänka sjukersättningsdelen. Det är medicinen mot dem som är sjuka. Det har inte stått högst upp på vår agenda. Jag tycker att denna fråga är så pass viktig och allvarlig att den fordrar en mycket djupare analys än att komma med de enkla inslag som klämmer till dem som faktiskt redan har det besvärligt. Det är ju det som händer. Den som är sjuk och lågavlönad får i dag 80 %. Skulle man göra detta ännu värre kommer situationen att försämrats. Och det är vi inte så attraherade av. Men vi för gärna en diskussion om hur man kan bredda majoritetsunderlaget när det gäller ohälsotalen.

När det gäller de offentliga finanserna har vi klarat ett överskott på 2 % under en period. Nu ser det ut att bli något lägre. Men det var precis det som jag sade, att det skulle vara ett genomsnitt över en konjunkturcy-

kel. Vi har legat betydligt över detta några år. Nu ligger vi lite under. Jag ser inte att det är något jättestort problem.

Man kan säga att inkomstsidan alltid är svår att bedöma. Den är konjunkturkänslig på olika sätt. Den justering som görs här kan jag inte se som något jättestort problem.

Anf. 21 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att jag är en i grunden positiv person, och jag får tolka Sven-Erik Österberg positivt på denna punkt även om han talar om att ansluta sig i kammaren och så vidare. Dessa annonser om att vi tillsammans kan göra Sverige bättre handlar alltså om att man ska ansluta sig i kammaren. Det som jag talar om är ungefär den arbetsmetod som vi hade när vi tog fram det nya pensionssystemet, att man faktiskt försöker åstadkomma en blocköverskridande lösning som håller under ett antal perioder. Jag tror inte att det räcker med enstaka åtgärder. Vi behöver se över socialförsäkringssystemen och framför allt sjukförsäkringen helt och hållet.

Jag kan förstå att Sven-Erik Österberg kanske inte här på stående fot kan ta ställning till detta. Men jag noterar att detta inte är något som enbart vi kristdemokrater föreslår. Det står i den reservation som är gemensam för de fyra borgerliga partierna att vi är beredda att göra detta. Det är en utsträckt hand, Sven-Erik Österberg och Bosse Ringholm. Är det inte dags för er att ta tag i den med tanke på att detta är den för närvarande största ekonomiska problematik som vi har att hantera? Det är också en mänsklig problematik att så många människor fastnar i långtidssjukskrivningar och förtidspensioneringar. Det är den utan jämförelse största kostnaden i statsbudgeten. Lite bättre respons, Sven-Erik Österberg, på dessa utsträckta händer som faktiskt finns i denna stora fråga.

Fru talman! Sven-Erik Österberg kommenterade inte det faktum att regeringen själv räknar med att Sverige ska gå sämre än genomsnittet av hela världsekonomin, sämre än USA, sämre än EU och sämre än till exempel vårt grannland Finland. Detta är allvarligt. Vi fortsätter alltså att försvaga vår situation jämfört med omvärlden. Åk till Oslo, Köpenhamn, London eller New York och pröva vad du får för din lön i svenska kronor! Och nu talar jag inte om euroländer, utan nu talar jag om länder som har kvar sina nationella valutor. Se vad lite man får för den svenska kronan. Den utvecklingen fortsätter, Sven-Erik Österberg. Den måste ni ta tag i och börja vända.

Anf. 22 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller bedömningen av BNP vill jag säga följande. När man lägger fram en budget måste hela bedömningen utgå från hur man nationellt anser att man kan hantera situationen. Så gör varje land. Man kan inte sätta sig och titta hur andra länder ligger till och säga att vi inte kan vara sämre utan att vi måste ha bättre BNP. Ett budgetarbete är ett seriöst arbete i botten där man så att säga jobbar sig upp och där man får realistiska tal som man kan hantera.

Däremot har vi inte sett hur BNP kommer att utvecklas i de länder som Mats Odell pekade på. Just nu har vi faktiskt en bättre utveckling än EU i snitt när det gäller BNP-tillväxt. Och det tycker jag är någonting som vi kan glädja oss åt gemensamt, Mats Odell och jag, att det faktiskt

är positivt, i stället för att hitta de eventuella krokarna i framtiden som kan vara ett bekymmer. Den svenska budgeten är gjord utifrån de förutsättningar som vi har utan att vi har sneglat på hur andra har gjort. Låt oss se resultatet och vad som händer så kanske vi kan föra en ny debatt om ett år och se vad som har hänt.

Jag förstår att Mats Odell retas lite grann. Jag tror säkert att Mats Odell också vet att en samverkan inte börjar när man voterar i kammaren, utan en samverkan börjar med en förtroendefull diskussion om man har ett gemensamt problem för att se om man kan lösa det i en bredare konstellation. Jag har sagt att jag alltid välkomnar det. Det gäller även ohälsöfrågan. Det är en väldigt viktig fråga. Och det är klart att det skulle vara bra för nationen om man kunde ha en stor uppslutning i denna kammare. Nu menar jag inte bara här utan naturligtvis även i ett samarbete kring hur man kan hantera dessa frågor och nå goda resultat. Det är klart att det är ett gissel för statskassan att vi har stora ohälsotal. Men det är framför allt ett gissel för alla dessa människor som inte kan vara på sina jobb därför att de är sjuka. Det är någonting som jag tycker att vi naturligtvis med gemensamma krafter ska hjälpa åt att försöka rätta till.

Anf. 23 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Finansutskottets ordförande sade att budgeten är tänkt att skapa en framtid för Sverige, och det är vi naturligtvis hemska glada över. Det motsatta beskedet hade kanske varit något mer oväntat.

Att perspektiv är väldigt viktiga i politik har jag lärt mig. Sven-Erik Österbergs perspektiv lånar mycket från det sätt att beskriva statens finanser på som vi har lärt känna i Göran Perssons debattinlägg under många år. Det är balans som är det viktiga – balans i de offentliga finanserna. Det har sitt värde, men den balansen kan ju uppstå på olika nivåer. Det kan vara balans mellan låg utgiftskvot och lågt skatteuttag. Det kan också vara balans mellan en mycket hög utgiftskvot och ett högt skatteuttag. Sverige tillhör, som bekant, den senare kategorin.

Sven-Erik Österberg nämner att P-O Edin har påpekat att en hel del vad gäller detta höga skatteuttag nu är utsatt för internationell konkurrens, för press och för svårigheter att hålla uppe de höga skatterna. Jag vill då bara påpeka att P-O Edins slutsats, som många socialdemokrater tycker är bra, är att försöka fly från de skatter som det är svårt att ta ut till andra skatter som det är ungefär lika svårt att ta ut.

Sven-Erik Österberg har just berättat att det finns 20 reformmiljarder i den här budgeten. Varför använder ni inte de pengarna till att sänka skatterna, till att ta ned de svåra skatterna för att därmed också något ta ned utgiftskvoten? Då hade vi kunnat klara balansen på ett mer hållbart sätt. Nu utsätter ni svensk ekonomi för stress och problem genom att lägga de här balanskraven på en så hög balansnivå. Dessutom finns aldrig i det perspektivet med hur medborgarna klarar sig – hur de klarar skattechocken och hur mycket de har över i plånböckerna – eller hur kommunen klarar sin motsvarande balans.

Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag kan väl instämma med Fredrik Reinfeldt i att balans är viktigt. Inledningsvis sade jag att har man ordning på de statliga finanserna, då skapar det en tilltro och en respekt inte bara i det egna landet

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

utan också i omvärlden. Det finns ett värde i den delen som jag tror att man inte ska underskatta.

När det gäller skattetryck och sådant har det inte undgått mig att Fredrik Reinfeldt tycker som sitt parti, nämligen att det här med skatter är en väldigt viktig fråga.

Jag vill hänvisa till vad jag också sade i mitt anförande, nämligen att vi mellan de här diskussionerna hade ett val i Sverige där svenska folket ganska kraftigt tillbakavisade de alternativ i svensk politik som ville satsa på stora skattesänkningar framför en rättvis fördelning av de resurser som finns. Som parti tar man väl ändå vad människor säger i ett val till intäkt för att det är ganska viktigt. Jag tror att Fredrik Reinfeldt innerst inne också tycker det när han rannsakar sig själv och funderar på de här delarna.

Att envist köra enbart med ensidiga skattesänkningar såg man inte – det tycker jag mig ha fått en tydlig signal från väljarna – som framtidens tänkbara väg. Däremot är inte skattetrycket på något sätt oviktigt. P-O Edin pekar på precis detsamma. Men det är så lätt att förenkla skattediskussionen och säga: Den skatten tar vi bort. Den skatten sänker vi. Den skatten skadar.

Samtidigt måste man i ett seriöst budgetarbete vidga diskussionen lite grann och se hur man kan hantera inkomster som eventuellt går förlorade genom att skatter justeras – detta gentemot en budget där man så att säga lägger ut pengar. Det här måste tas i ett större sammanhang, det går inte att bara rycka loss detta.

Vi såg med fasa vad som hände – jag har inte glömt det, och det har nog inte heller svenska folket i stort gjort – när man ensidigt sänkte skatter under åren 1991–1994 utan att få någon respons från samhället. Den tillväxtkick som ni nu talar mycket om i era reservationer uteblev ju. Sedan står man där egentligen ”med brallorna nere”. Man tappar en massa intäkter och får stora budgetunderskott. Ekonomin havererar. Här har vi ett slags upprepning av vad som faktiskt har hänt. Jag tycker att det finns lite grann att lära av den historia som inte ligger så långt tillbaka i tiden.

Anf. 25 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Poängen i vad Sven-Erik Österberg sade var att det fanns 20 reformmiljarder – det skulle inte tas från någon, utan det fanns ett utrymme. Sven-Erik Österberg har just berättat vad den rödgröna majoriteten har använt dessa pengar till – detta i ett läge där en socialdemokratin närstående utredare påpekar att den höga balansnivån mellan hög utgiftskvot och högt skatteuttag skapar stora problem med att få in en del av de här skatterna, vilket Sven-Erik Österberg för övrigt antydde är ett problem.

Jag är helt övertygad om att den diskussionen återkommer. Det jublades över att en socialdemokrat äntligen hade sett de här problemen. Dagen efter kom alla artiklar där det stod att vad P-O Edin i stället ville flytta över skattetrycket på är sådant som det är helt omöjligt att ta ut den typen av skatter på. Javisst, så är det. Problemet är att det höga skatteuttaget kommer att bli allt svårare i den öppna omvärldsekonomi som Sverige befinner sig i.

Kom ihåg att den balans som vi då talar om och som vi båda tycker är viktig väldigt mycket lutar mot det överskott som finns i pensionsinbetalningarna och som vi bara har några år till. Riksförsäkringsverket har påpekat att efter år 2010 inleds troligtvis en mycket lång fas av underskott i pensionsinbetalningarna, vilket kommer att göra att det saldomål som vi använder på en aggregerad offentlig nivå visar minus. Det faktum kommer alltså att blottläggas att statens finanser inte har varit i balans, vilket också Mats Odell påpekade. Detta döljs genom överskott i pensionsinbetalningarna, så den här balansen är inte så imponerande.

Framför allt har vi problem på sikt om vi inte bättre rustar Sverige för att klara de åtaganden som ska komma i framtiden. Då tycker jag att det är ett allvarligt problem att utgifts- och skattekvoter redan ligger så högt. Det känns inte stabilt för Sverige inför den tid som kommer.

Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jämfört över tiden måste man väl ändå säga att situationen just nu – det gäller också under de år som varit – är ganska stabil i svensk ekonomi.

Vi har ju också nästa år ett val, EMU-valet. Jag tror precis som Fredrik Reinfeldt att det kommer att skapa nya diskussioner och nya debatter. Vid en anslutning, om svenska folket säger ja, kommer vi att möta nya diskussioner om de offentliga finanserna. Hur man hanterar skattekvoter blir det kanske diskussioner om, liksom om hur vi hanterar de offentliga finanserna och balanskraven. Där är vi utlämnade i ett större perspektiv, i en större region, där vi kan bli ansatta av konjunktursnedvridningar och hamna vid sidan av, kanske på det sätt som utpekats som ett problem.

Det här kommer att ligga till grund för en helt ny diskussion om hur vi ska hantera allt detta. Men över tiden sett och sett till vad som varit vill jag ändå – också där tror jag att vi, Fredrik Reinfeldt, egentligen är ganska överens – peka på detta med en god ekonomisk hushållning. Man kan alltid diskutera skatter. Att ha en diskussion om dem är jag inte på något sätt främmande för. Tiderna förändras ju, och det gör att också uttagen kan förändras. Det viktigaste är, tycker jag, att diskussionen är seriös, att eventuella justeringar också på utgiftssidan hanteras så att man inte hamnar i de situationer som vi tidigare har hamnat i – under åren 1991–1994 och även tidigare på 70-talet – med stora underskott som ger en negativ signal vad gäller hela samhällsbilden. Därmed hamnar man liksom i ett negativt ekorrhjul.

Detta är oerhört viktigt när man diskuterar hela skattedelen. Men jag tror, som sagt, att vi har en diskussion framför oss kring hela EMU där det ställs nya frågor och där det krävs nya beslut om den ekonomiska balansen och de delarna.

Anf. 27 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja hålla fast vid frågan om både balansen och hanteringen av statsbudgeten. Sven-Erik Österberg talar om att se till att inkomster räcker till utgifter. Jag vill då fråga: Är det korrekt att statsbudgeten för de närmaste åren enligt ert förslag kommer att gå med underskott om 13 respektive 22 miljarder? Är det också, som det står här, korrekt att statsskulden kommer att öka i kronor räknat – det vill säga att

vi kommer att låna till statsutgifterna? Det skulle vara bra om vi kunde få en bekräftelse på att det som står i ert förslag också är ert förslag.

Ni säger att det är er målsättning att hantera det uppkommande. Sedan kommer en liten redogörelse för budgetprognoserna för innevarande år. Först var det sämre och sedan bättre. Nu är det sämre igen och så vidare. Sanningen är att det just nu inte finns någon som har samma höga prognos för innevarande år som regeringen har. Är det då inte en viktigare uppgift för dem som fastslår riktlinjerna för den ekonomiska politiken och ert budgetförslag att se till att det budgetförslaget har sådana marginaler att det inte är så himla avgörande för statskassan – för utgifterna, för nivån på biståndet och för handikappades möjligheter att få personliga assistenter – att det är precis på den sista promillen i BNP-tillväxt som det avgörs?

Vore det inte en viktigare uppgift för er att se till att ni har den marginalen att det egentligen inte spelar någon roll ifall det är Handelsbanken eller Bosse Ringholm som har rätt beträffande BNP-prognosen. Jag tycker att det skulle vara bra om vi kunde få besked i dessa frågor.

Är det sant som det står i ert förslag, att det är underskott i statsfinanserna och att statsskulden kommer att öka? Vore det inte viktigare att ha sådana marginaler så att hanteringen inte ska behöva bli det som vi vet att den nu kommer att bli, nämligen trista panikåtgärder?

Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Stora länder i Europa inom EU-området dras med enorma bekymmer med sina offentliga finanser. Tyskland, Frankrike, Portugal och Italien diskuterar just nu stora åtgärds paket för hur man ska kunna hantera detta för att de inte ska få en reprimand i fråga om stabiliseringsdelen i hela EU-apparaten – de som tidigare har kunnat hantera detta och stått för stabiliteten av hela EU.

Då ser man på Sverige som ett undantag från vad som händer där. Vad vi diskuterar är ytterligare ett steg. Men bara för att oppositionen ska ha någonting att hacka på i denna budget utifrån det här perspektivet säger man att vi diskuterar andra premisser än vad vi har varit överens om när det gäller överskotten i de offentliga finanserna, vi diskuterar statsbudget.

Det som står i betänkandet är naturligtvis sant. Ett viktigt mått – det vet också Karin Pilsäter – är hur statsskulden växer som en andel av BNP-tillväxten. Det måttet klarar man också, även om vi kan se en viss nedgång. Vi har ju haft överskottsår med överskott på upp till 4 ½ % i de offentliga finanserna. Det reformutrymmet utnyttjades inte vid det tillfället. Det fanns ändå de som tyckte att man skulle ha kunnat ta lite mer därför att behoven finns alltid. Det gjordes det inte vid det tillfället. Någonting man kan vara tacksam för i denna del är att det hölls tillbaka då, det har vi igen i denna del.

Hur många prognoser har det inte kommit under hösten? Det är ingen som kan säga exakt. Just nu ser prognoserna lite dystrare ut. Tidigare sade regeringen att de var lite mer positiva, men då fick regeringen kritik för att man såg det på det sättet. Man måste ha en linje i det här arbetet, det går inte att ändra från dag till dag.

Anf. 29 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det var just det som min fråga gällde och den poäng som jag ville få fram: Man kan inte stämna av det dag för dag. Min fråga var: Anser inte Sven-Erik Österberg att det ligger någonting i det jag säger, att man borde ha sådana marginaler i sin budget att det kanske inte spelar så stor roll vilken av prognoserna som slår in. Det var precis det som var min poäng. Man ska sluta att försöka vara allra bäst på att mäta en konjunktur, för det vet man ändå inte förrän efteråt, och då är det för sent.

Min fråga är åter: Vore det inte bättre att ni koncentrerade er på att se till att ha en sådan marginal att ni inte behöver tokstampa på det internationella biståndet, tokstampa på reglerna för assistans för funktionshindrade eller annat som vi sett exempel på att ni har fått ägna er åt när ni inte har varit tillräckligt duktiga i förväg. Det kan ingen vara, det begär jag inte att ni ska vara.

Sedan, fru talman, till diskussionen om saldon hit och dit. Det finns många mått och många mål. Men ett av målen måste väl vara att vi ska ha ett välfungerande pensionssystem. Då är jag inte intresserad av om man kommer undan och får en skrapa från EU-kommissionen för att man har uppfyllt måttet vad gäller pensionssystemet. Det vi från den borgerliga sidan är överens om – det var vi redan 1997 när vi först försökte bjuda in Socialdemokraterna – var att vad vi behöver är långsiktigt stabila och bra villkor för socialförsäkringarna, att vi ska göra detsamma med sjukförsäkringen och a-kassan som med pensionsreformen. Hittills har Socialdemokraterna varit helt avvisande till ett sådant reformarbete. Det tycker vi är tråkigt. Jag hoppas verkligen att de signaler Sven-Erik Österberg nu kommer med ska vara kännetecknande för hur Socialdemokraterna kommer att vilja se på det här framöver. Ni har avvisat det hittills.

Låt mig också säga att om ni redan 1997 när sjukfrånvaron låg som lägst hade velat gå in i ett sådant arbete, hade vi kanske haft en betydligt bättre situation i dag. Ta det till intäkt, inte för att det är för sent, utan för att det verkligen är hög tid.

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Karin Pilsäter behöver vara orolig för pensionssystemet. Det finns en god uppställning för att vi kommer att hålla fast vid pensionsuppgörelsen. Det tycker jag är en bra uppgörelse som också ger en bra signal till svenska folket om att den allmänna pensionen finns det ett brett stöd för i Sveriges riksdag.

När det gäller den vidgade diskussionen, som också Mats Odell var inne på, måste man ha klart för sig att man inte löser alla problem med system med att konstra med dem och lägga dem utanför statsbudgeten. Det finns fler sådana förslag – det brukar komma från lite olika håll – om att lägga dem utanför statsbudgeten så att man kan hantera dem på ett annat sätt. Men kronan är lika mycket värd ändå, och den ekonomiska delen måste hanteras på samma sätt oavsett var man lägger systemen. Det Mats Odell sträckte ut handen för, och jag tyckte att jag bemöttes på ett positivt sätt, var hur man ska diskutera de ökande ohälsotalen.

När Karin Pilsäter nämner a-kassan vet hon lika väl som jag vad a-kassan har för ställning hos oss och hur vi ser – det är en väldigt viktig del i hela arbetarrörelsens förhållningssätt. A-kassorna växte fram från

ideella föreningar och hanteras nu på ett effektivt sätt, skulle jag vilja hävda. Borgerliga partier påpekar ofta hur viktigt det är med effektiviteten. A-kassorna har genom A-kassornas Samorganisation en väldigt hög effektivitet. Då är det inte intressant, här är förstatligandet mer intressant, av ideologiska skäl, kan jag tänka mig. En sådan diskussion om a-kassorna säger jag bestämt nej till. Däremot en vidgad diskussion i kamraren om hur man ser på ohälsotalen tycker jag är intressant. Det är jag öppen för.

Anf. 31 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Sven-Erik Österberg talar om att Socialdemokraterna har fått mandat för fortsatt välfärd. Det är naturligtvis upp till fria tolkningar vad valet innebar. Men vi kan ändå konstatera att vi har en budget som är underbalanserad. Jag vet att vi har kommunpolitiker här i landet som sitter och väntar på pengar från statsmakten för beslut som man har tagit. Finansieringsprincipen har alltså inte fungerat.

Jag förväntade mig att Sven-Erik Österberg hade tagit upp mina kommentarer om hushållens köpkraft. I budgeten talar man om en tänkt höjning av kommun- och landstingsskatten. Men den höjning som i realiteten har skett totalt i landet är tre gånger högre. Som jag nämnde finns det i Storstockholm kommuner som har åtta gånger högre kommunal-skattehöjning än vad som nämns i budgeten. Därutöver vet vi att taxorna i stort sett på samtliga områden ute i kommuner och landsting kommer att höjas. Det påverkar givetvis också köpkraften. Det borde vara befogat med en kommentar till detta. Dessutom gräver statsskulden på drygt 1,1 miljarder med höga räntor ett stort hål i statsbudgeten. Vore det inte på sin plats att aktivt börja avyttra en del av statens bolag, fastigheter och liknande? Det om något vore väl i linje med det Sven-Erik Österberg säger om en god ekonomisk hushållning?

Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller försäljningar finns det faktiskt med i budgeten, om jag inte minns fel, 15 miljarder som berör vissa statliga försäljningar. Problemet med de borgerliga reservationerna, som också Jörgen Johansson finns med på, är att det är ett betydligt högre belopp som man vill hämta in, 60 miljarder. Det är inte riktigt läge att sälja saker när vi ser hur värdena på börsen har varit. Ska man avyttra ska man naturligtvis göra det i ett läge när man bedömer att man kan få det bästa utfallet. Det läget är det inte riktigt nu.

Därför tycker jag att mycket av finansieringen från borgerligt håll, som jag inte kommenterade tidigare, är lite undergrävd. Ska man få in dessa belopp måste också volymerna i det som ska säljas bli så mycket större. En sådan hantering är ju också ett resursslöseri med det som skattebetalarna, svenska folket, äger.

Jörgen Johansson pekade på detta med hela statsskulden. Vid regeringsskiftet 1994 uppgick den till 1 500 miljoner eller strax därunder. Det har ändå skett en ganska kraftig amortering. Nu är den nere på 1,1 miljarder. När det gäller andelen av BNP lever vi väl upp till de mål som EU har angivit. Det finns länder som har lägre och länder som har högre skuldkvot än vad vi har. Jag tycker ändå att vi har tagit ett hyggligt grepp om detta.

Jag delar Jörgen Johanssons oro med tanke på skattehöjningarna. Det blir direkt problem för svenska folket om skattehöjningarna slår hårt. Många av de skattehöjningar som nu genomförs – framför allt av landstingen – sker ju framför allt i före detta borgerligt styrda landsting såsom i Stockholms län och Skåne-regionen. Och vad beror det på? Jo, obalanserna har varit stora. Man har inte kunnat hantera sin budget och sin ekonomi. Man har inte kunnat fatta de nödvändiga besluten. För att komma till rätta med dessa problem ser nu tillkommande majoriteter en skattehöjning som ett led i det arbetet.

Anf. 33 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar i stort Sven-Erik Österbergs synpunkter. Men när det gäller utförsäljning av företag vore det ändå på sin plats att ange viljeinriktningen att man vill utöka försäljningen. I den borgerliga reservationen talar vi om att försäljningen ska ske vid tidpunkter då det är mest lämpligt. Det borde ha fattats ett principbeslut om detta av kammaren.

Sedan konstaterar jag också att Centerpartiet till stor del har bidragit till den sänkning av statsskulden som har skett under 90-talet genom att delta i saneringsarbetet tillsammans med Socialdemokraterna.

Anf. 34 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag är mycket väl medveten om det som Jörgen Johansson avslutade med att säga. Vi har flera gånger sagt att det var ett bra samarbete som fungerade väl. Jörgen Johanssons kollega Per-Ola Eriks-son som då satt i finansutskottet var med i det arbetet och drog ett tungt lass.

Om man betraktar det som en finansieringsdel och ska minska stats- skulden under kommande år måste den lämpliga tidpunkten infalla under 2003 om man ska kunna tillgodogöra sig det som man räknar med i sitt budgetalternativ. Det skulle innebära en stark vändning. Men det är bra att ni är optimistiska och tror att det ska inträffa under 2003. Jag hoppas att ni har rätt. Men jag känner lite oro över vad den finansieringen skulle få för följder.

Man kan ha olika syn på försäljning. Vissa saker behöver staten kanske inte vara ägare av. Men vi har sagt bestämt nej till det borgerliga alternativet som innebär en stor utförsäljning för att finansiera skatte- sänkningar. I den framlagda budgeten handlar det om mera strategiska avyttringar.

Till sist vill jag återkomma till detta med skattehöjningar. Det är en viktig diskussion. Jag pekade på att man i Stockholms läns landsting ska höja skatten rejält. Jörgen Johansson vet ju hur det har sett ut i Stock- holms landsting. Det har varit omöjligt att spara sig ur detta. Varför gjorde man ingenting under den föregående mandatperioden? Man kan inte sitta med armarna i kors, vilket den borgerliga majoriteten gjorde, och skylla allt på skatteutjämnningssystemet.

Beslutet om skatteutjämnningssystemet fattades ju av Sveriges riksdag, och ansvariga politiker har skyldighet att följa det beslutet vare sig de gillar det eller inte. Det är detta som ligger till grund för den i särklass absolut högsta skattehöjningen i Sverige just nu.

Anf. 35 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Den rödgröna majoriteten, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, står bakom det rambetänkande som vi nu diskuterar. Jag vill börja med att instämma i Sven-Erik Österbergs beskrivning av samarbetet och innehållet i politiken. Jag vill också instämma i det som Mikael Johansson sade om vikten av ett grönt folkhem.

När det däremot gäller samarbetet med de borgerliga partierna om ohälsan har vi svårt att ställa oss bakom sådant som att man ska försämr ersättningen i sjukförsäkringssystemet, införa karensdagar och inte höja taken i sjukförsäkringssystemet.

Den ekonomiska politiken måste inriktas på att hålla den svenska ekonomin fortsatt stark. Ordning och reda i ekonomin ska vidmakthållas. Inflationen är fortfarande låg. Sysselsättningen är förhållandevis hög och arbetslösheten är låg. Överskotten i de samlade affärerna med utlandet är stora. De offentliga finanserna visar på överskott. Den offentliga bruttoskulden sjunker och den offentliga nettoskulden har vänts till en nettoförmögenhet.

Sveriges tillväxt har under senare år överstigit genomsnittet i EU och euroländerna. Prognoserna pekar på att Sveriges tillväxt under de närmaste åren kommer att fortsätta att ligga något högre än tillväxtgenomsnittet i dessa länder.

I år blir exporten starkare än vad vi trodde i samband med vårpropositionen – en utveckling som inte kommer att hålla i sig så starkt under prognosperioden på grund av att den framtida efterfrågan på teleprodukter beräknas att bli relativt svag, vilket något drar ned den förväntade ökningen av exportinkomsterna.

Den svenska exportmarknaden har förbättrats kraftigt mellan första halvåret 1997 och första halvåret 2001. Antalet sysselsatta har ökat med omkring 320 000 personer och den öppna arbetslösheten har sjunkit till omkring 4 %. Sysselsättningen har i stort sett varit oförändrad sedan dess. Under första halvåret i år steg sysselsättningen med i genomsnitt 5 700 personer jämfört med samma period förra året. Framför allt har sysselsättningen ökat inom näringslivets tjänstesektorer samt inom staten och primärkommunerna, vilket har motverkat en fallande sysselsättning inom industrin.

Sysselsättningsgraden ligger i dag på omkring 78 % i åldersgruppen 20–64 år. Vi behöver öka antalet sysselsatta med omkring 100 000 personer för att uppnå sysselsättningsmålet 80 % under 2004. Vänsterpartiet gick till val på att sätta jobben främst, och därför är det en högt prioriterad fråga för oss att infria detta vallöfte för att bland annat klara den generella välfärden.

Vi accepterar inte någon naturlig arbetslöshet på 4 %. Vi måste gå vidare. För oss är det viktigt att kommunerna anställer fler för att klara de behov som finns inom vården, skolan och omsorgen. Det behövs också jobb inom näringslivet, men vi sätter inte det i något motsatsförhållande till att vi vill satsa på kommunerna.

En fortsatt satsning på att öka sysselsättningen och ytterligare minska arbetslösheten är en nyckeluppgift för att en fortsatt positiv ekonomisk utveckling ska kunna vara möjlig. En sådan utveckling måste kombineras med satsningar på att minska klyftorna i landet, få med och integrera

invandrargrupperna i arbetslivet och se till att hela Sverige omfattas av en god och hållbar ekonomisk tillväxt.

En central uppgift är kampen mot ohälsan. Vi måste få bukt med den stigande sjukfrånvaron och förhindra att människor slås ut från arbetsmarknaden genom sjukdom och förtidspension. Ett brett spektrum av förslag till åtgärder har tagits fram i det så kallade elvapunktsprogrammet. Det är inte minst kvinnors arbetsplatser, arbetsmiljö, arbetsvillkor och totala hälsosituation som måste stå i fokus i det fortsatta arbetet.

I detta sammanhang är Vänsterpartiet motståndare till att öka sjuklöneperioderna för den offentliga sektorn. Vi vill inte urholka den generella välfärden. Vi vill inte heller lägga mer bördor på kommuner och lands-ting som redan i dag kämpar med att få sin budget att gå ihop.

Jobben och den generella välfärden går före stora skattesänkningar. Välfärden måste byggas ut för att den ekonomiska tillväxten ska bli långsiktigt hållbar och komma alla till del. 90-talets ekonomiska saneringspolitik innebar stora ekonomiska påfrestningar som ytterst fick bäras av de människor som redan hade det ganska kärt ekonomiskt och socialt. Det var de arbetslösa, de långtidssjuka, de stora barnfamiljerna de ensamstående mammorna och de ekonomiskt mest utsatta pensionärerna som fick bära de tyngsta bördorna när det gällde att bekämpa krisen.

Därför är det oerhört väsentligt att dessa grupper står i fokus när vi sedan förra mandatperioden återuppbygger välfärdssystemet. Det är därför mycket viktigt att satsa på den generella välfärden och i linje med det förbättra och åter bygga ut de offentliga socialförsäkringssystemen. Vi har under det senaste året tagit viktiga beslut kring och förbättrat sjuk-, arbetslöshets-, föräldra- och arbetsskadeförsäkringarna, och vi har fortsatt med det i den senaste budgetöverenskommelsen.

Ett annat område som behöver fortsatta satsningar och som också nedrustades under 90-talet är vården, skolan och omsorgen. Under den gångna mandatperioden och i nu föreliggande budgetproposition finns stora satsningar på dessa vitala välfärdsområden. Nästan 13 miljarder till vården och 5 miljarder till skolan är exempel på satsningar som är ägnade till att förstärka och återuppbygga verksamheterna. I Vänsterpartiet är vi särskilt glada för att resurserna till kommunsektorn kunde öka med närmare 4,4 miljarder år 2003 på grund av förlängningen av sysselsättningsstödet och 200-kronan.

Fru talman! Borgerligheten har sedan länge försökt utmåla Sverige som ett ekonomiskt misslyckande. Men faktum är att de senaste åren har Sveriges tillväxt varit högre än genomsnittet i såväl OECD som EU, samtidigt som inflationen varit en av de lägsta i industrivärlden. De borgerliga partierna påstår att Sverige halkat ned från fjärde till sjuttonde plats i OECD:s välfärdsliga. Men observera att OECD:s statistik bygger på köpkraftskorrigerade BNP-uppgifter per capita för västländerna, ett väldigt dåligt mått på ekonomisk framgång. En orsak till det är att man slår ut BNP på hela befolkningen, det vill säga även på personer som inte befinner sig i arbetsför ålder. En delorsak till Sveriges tillbakagång har varit att vi har fått en större andel äldre tidigare än andra västländer. Länder med den sortens demografiska variationer missgynnas av OECD:s sätt att räkna. Ett lite mer rättvisande mått vore i stället att relatera BNP till den arbetande befolkningen.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Arbetarrörelsens ekonomiska råd har i en rapport visat att om BNP mäts per invånare i åldrarna 15-64 hamnar Sverige i stället på åttonde plats.

OECD-måtten är mycket bristfälliga mått på ekonomiskt välbstånd. BNP är långt ifrån ett bra sätt att mäta levnadsstandard på. Att dessutom köpkraftskorrigera BNP blir trubbigt, osäkert och ganska godtyckligt. Till och med OECD medger att jämförelserna mellan de olika länderna är klart begränsade.

De borgerliga partierna anser att de höga offentliga utgifterna gör att Sverige är mer känsligt för konjunktursvängningar. Att en relativt stor del av ekonomin består av stabila statsutgifter gör att Sveriges ekonomi är mindre känslig för lågkonjunkturer anser vi. Det är systemet som i större utsträckning tar smällen i stället för människorna, och det kan också hålla konjunkturen uppe i hårdare tider.

Alla vet att det tar betydligt längre tid för staten att skära ned sina utgifter än för privata företag, och det gör att paniken inte sprider sig lika snabbt. Däremot kan man säga att statens finanser är särskilt känsliga för lågkonjunkturer. Här har överskottsmålet på 2 % under en konjunkturcykel en viktig uppgift att fylla. Staten kan under en kortare tidsperiod gå med underskott om det behövs för att ta ekonomin ur en lågkonjunktur.

Fru talman! Det är lätt att konstatera att samtliga borgerliga partier utsett utgiftsområde 13, arbetsmarknad, till favorit att göra nedskärningar i. Folkpartiet och Centerpartiet föreslår nedskärningar i 12-miljardersklassen, Kristdemokraterna med drygt 8 och Moderaterna med drygt 4 miljarder.

Om till exempel Folkpartiet fick igenom sitt förslag skulle arbetsförmedlingarna tvingas avskeda var fjärde anställd och lägga ned var fjärde kursplan, och det redan från den 1 januari nästa år. Folkpartiet vill också minska anslagen till arbetslöshetsersättningen och aktivitetsgarantin. Bortfallet skulle kompenseras genom höjda egenavgifter. Det skulle i sin tur kompenseras genom sänkt skatt. Förslagen om sänkt skatt skulle betyda mer i plånboken. Men blir det fler jobb? Folkpartiet säger sig vilja skapa fler jobb genom att göra det lättare att avskeda, samtidigt som konkurrensen om jobben ska öka genom arbetskraftsinvandring på bred front. Konsekvensen av detta folkpartirecept blir att arbetsgivarnas ställning dramatiskt skulle förstärkas på löntagarnas bekostnad. Fler jobb kanske det blir på kort sikt men till priset av låga löner och inlåsnings i gamla strukturer i stället för satsningar i framtidsbranscher.

Fru talman! I den gemensamma borgerliga reservationen pekar man på att privatisering av offentlig sektor skulle leda till högre kvinnolöner. Men hur ser det ut i verkligheten? Skillnaden mellan kvinnor och män med samma utbildning är större inom privat än inom offentlig sektor, även inom samma yrken. I den kommunala förvaltningen tjänade de män som är ekonomer 5 % mer än de som är kvinnor. I den statliga sektorn är siffran 6 %, men i den privata sektorn är det hela 18 %. Socialsekreterare tjänar lika mycket oberoende av kön, men de män som arbetar som socionomer i den privata sektorn tjänar 19 % mer än de av sina kollegor som är kvinnor.

Från borgerligt håll är det viktigare att sänka skatten än att, som vi vill, satsa 10 miljarder under den kommande mandatperioden till att höja

lönerna i kvinnodominerade yrken i kommuner och landsting – ett krav som ökat i aktualitet efter att Kommunal sagt upp sitt centrala löneavtal.

Moderaterna till exempel vill sänka skatterna år 2003 med 30 miljarder, år 2004 med 48 miljarder. Centern är inte mycket sämre. De vill sänka skatterna med 35 miljarder år 2003 och med 45 miljarder år 2004.

LO räknade i en rapport som gavs ut i god tid före valrörelsen ut att 58 % av Moderaternas skattesänkningar går till män. Författarna konstaterade framt: ”Män i åldern 45–65 år är de stora vinnarna i Moderaternas skattepolitik. De får ungefär en dubbelt så stor skattesänkning som kvinnor i alla åldersgrupper.” Och om Moderaternas uttalade målsättning om att ta bort hela statsskatten skulle infrias skulle det för de flesta innebära en skattesänkning med 200 kronor per år, men för den som tjänar 500 000 kronor om året kan det handla om en gigantisk skattesänkning med drygt 50 000 kronor per år.

Anf. 36 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag tycker egentligen att det är ganska intressant att när ett mätverktyg visar att Sverige halkar efter och vi borgerliga partier påpekar detta som grund för att ändra politikens inriktning, så tycker Siv Holma att vi i stället ska byta mått. Då mäter man på ett annat sätt så att det ser lite bättre ut. Det är ganska avslöjande för hur man närmar sig de problem som Sverige har.

Jag hängde upp mig på någonting som Sven-Erik Österberg sade, nämligen att det inte bara var fråga om en samverkan mellan tre partier utan något finare. Det var till och med så att dessa tre partier är jämbördiga, om jag förstod Sven-Erik Österberg rätt, och Siv Holma höll med. Bara för att jag och väljarna ska förstå hur fördelningen mellan dessa jämbördiga partier har gått till är det så att Socialdemokraterna har regeringsmakten och alla statsrådsposter. De har hela utnämningssmakten, de styr över EU-politiken, de har i princip merparten av det mediala ljuset på sig, de dirigerar utrikes- och säkerhetspolitiken, de har en sådan dominans i svensk politik att en del av oss till och med talar om en enpartistat.

Vad är det som ni i Vänsterpartiet har fått igenom i de här förhandlingarna som har gjort att ni känner er jämbördiga med detta socialdemokratiska parti och som Socialdemokraterna inte hade gått med på att genomföra om de hade haft egen majoritet?

Anf. 37 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om vi skulle ingå i en regering eller inte hade det väl naturligtvis varit mer önskvärt att göra det än att inte göra det. Men vi i Vänsterpartiet kan inte rycka ut olika frågor på det sätt som jag här tidigare hört talas om – det talas om att vi har sålt oss för billigt och så vidare – utan det handlar om politikens innehåll, helheten i politiken, och för oss också vad som är alternativet. Alternativet hade varit, om vi inte skulle samarbeta i den här konstellationen, att vi skulle få en mycket sämre politik för de människor som vi har gått till val på att värna. Det handlar framför allt om kommunerna, det handlar om att ha en bättre arbetsmarknadspolitik än vad den blå majoriteten skulle vilja ha och så vidare. När det gäller innehållet och helheten har vi haft ett samarbetsamtal och –klimat som har förbättrats allteftersom åren har gått.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det resultat vi har fått bådar gott för framtiden både för den rödgröna majoriteten och för Sveriges folk.

Anf. 38 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag förstår det som så att ni har allt trevligare när ni pratar med varandra och att Vänsterpartiet är någon sorts vaktpost mot sådant som är ännu värre. Jag vet inte om ni blev så jämbördiga, men det är någon sorts förklaring till att det ändå är lite skojigt att sitta där med Socialdemokraterna ibland på nätterna när ni får vara med.

För de allra flesta av oss andra är det rätt uppenbart att Socialdemokraternas maktinnehav möjliggörs av det enkla faktum att ni egentligen inte har några ambitioner att påföra politiken något som är just vänsterpartistiskt, er idé och som man tydligt kan säga om: Detta är vad Vänsterpartiet har bidragit med.

Jag träffade skolelever i en skolklass i måndags. Jag tycker att det är viktigt att lyssna till de yngsta. De berättade att Gudrun Schyman hade varit där. Det underbygger egentligen bilden. De sade att Gudrun Schymans teknik är att hålla med ungdomar om det mesta. Om man frågar om Vänsterpartiet är för eller emot friskolor säger hon naturligtvis: Det är vi för.

Hon är för allting som är bra, hon är emot allting som är ont, och hon ägnar stor tid åt att dölja vad eventuellt Vänsterpartiet står för. Så uppfattar jag också Vänsterpartiet i det läge ni nu befinner er. Det är ett parti som ger makt åt andra men som egentligen inte har något inflytande. Det kanske är bra då att ni har trevligt när ni träffas. Men jämbördiga är ni knappast.

Anf. 39 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Först och främst måste man ha respekt för resultatet av det val som det svenska folket i senaste valet har gjort. Vänsterpartiet har 8,3 % av väljarunderlaget. Vi har förvaltat det stödet på ett sådant sätt att vi har kommit flera steg på vägen mot det vi skulle vilja om vi hade majoritet. Framför allt har inflytandet varit inom det sociala området och inom arbetsmarknadsområdet. Sysselsättningsfrågorna är viktiga, och det gäller också att stärka den kommunala välfärden.

För oss handlar det inte om att det är trevligt eller roligt. Vi är väldigt seriösa när vi arbetar med till exempel budgetpolitiken och den ekonomiska politiken. Vi lägger med kraft fram våra synpunkter. Vi kan naturligtvis inte få igenom vår politik till hundra procent, eftersom vi har 8,3 % stöd. Det är väldigt tydligt och klart.

Det talades här om ordning och reda i ekonomin. Den nuvarande majoriteten har lyckats få ordning och reda, till skillnad mot hur det skulle bli om Fredrik Reinfeldt och hans stödpartier skulle få makten. Då skulle vi hamna i ett fullständigt moras.

Anf. 40 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Siv Holma höll här en mycket högstämd lovsång till högskattesamhället. Problemen är små, de existerar knappast. Om vår tillväxt mäts i tum är det lika mycket som om vi mäter de andras i centimeter. Det var ungefär vad hon sade.

Vi har bett riksdagens utredningstjänst titta på beräkningarna av olika tillväxtjämförelser vad gäller både viktade och oviktade jämförelser. Jag läser ur en promemoria daterad den 7 maj i år: Utredningstjänstens beräkningar visar att de av Kristdemokraterna redovisade siffrorna i stort sett är korrekta. I tre av de fem jämförelserna kan de små avvikelserna från resultatet av utredningstjänstens beräkningar bero på avrundning. Även i de andra två jämförelserna är skillnaderna att betrakta som små. Det kan vara något för Siv Holma att fundera på.

Fru talman! Jag har två konkreta frågor till Siv Holma som handlar om skatter. P-O Edin kom med sin utredning häromdagen. Han vill först sänka, eventuellt avveckla, förmögenhetsskatten. Jag läste i Dagens Industri, där Siv Holmas partikamrat Per Rosengren ofta förekommer, ståndpunkter som jag inte vet om de är så populära i Siv Holmas hemtrakter. Per Rosengren sade i varje fall att det är orimligt för miljar-därer som Fredrik Lundberg och Stefan Persson att betala 0,5 % i förmö-genhetsskatt som P-O Edin föreslår. Han var snarast inne på att förmö-genhetsskatten bör avvecklas. Är det något som ni kommer att ha på era förstamajbanderoller nästa år i Norrbotten?

Den andra frågan gäller fastighetsskatten. De borgerliga partierna har gemensamma förslag om att frysa taxeringsvärdena. Några av oss vill gå längre. Vi kristdemokrater vill helt avveckla den statliga fastighetsskatten från den 1 januari nästa år. Nu är det ganska många låginkomsttagare, som Siv Holmas parti anser sig slå vakt om, som drabbas kraftfullt av fastighetsskatten. Den frågan har varit uppe här i dag. Är Siv Holma beredd att vidta några ytterligare åtgärder i den trivsamma gemenskap som vi nu har hört talas om för att se till att fastighetsskatten inte drabbar människor så att de får flytta från gård och grund?

Anf. 41 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Vi vill gärna se över förmögenhetsskatten och inkomst-skatten i syfte att göra den mer progressiv och på det sättet ha ett bättre skattesystem. Det arbetet kommer säkert att pågå.

Jag läste vad Per Rosengren sade i Dagens Industri. Också jag brukar läsa den tidningen ibland. Jag har stor respekt för Per Rosengren, och för den delen också för Marie Engström, när det gäller dessa frågor. Man skulle vilja att det såg ut på ett speciellt sätt. Samtidigt vet vi att sam-hället och den globaliserade ekonomin påverkar oss att göra vissa saker som man måste göra för att få det minst dåliga.

Mats Odell tar upp en diskussion om fastighetsskatten. Fastighets-skatten slår väldigt olika i vårt avlånga land. När det gäller mycket at-traktiva områden är begränsningsregeln ett steg i rätt riktning för att låginkomsttagarna ska kunna bo kvar. Det blir för stora konsekvenser för dem. Sedan är vi inte främmande för att se över fastighetsskatten för att göra den ytterligare bättre utifrån en annan utgångspunkt än den jag tror Kristdemokraterna har. Vi vill slå vakt om dem med de lägsta inkomster-na.

Anf. 42 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Siv Holma kan ha satt sig in i Kristdemo-kraternas förslag. Det går ut på att ingen ska behöva betala mer än 2 600

kr i en fastighetsavgift som går till kommunen för sitt egna hem eller 800 kr per lägenhet. Det borde väl ha den profil som Siv Holma efterlyser.

Jag blev heller inte klok på hennes svar när det gäller förmögenhetsskatten. Hon säger att den ska vara mer progressiv än vad den är i dag. Det innebär att det ska vara precis tvärtom. I dag har det röda laget befriat 17 av landets 18 aktiemiljardärer helt från förmögenhetsskatt på deras aktieinnehav för att de ska stanna kvar i landet och inte flytta ut. Nu säger Siv Holma att den ska vara progressiv och att det ska bli mer förmögenhetsskatt ju större aktieinnehav eller förmögenhet man har.

Är det verkligen vad hon säger är det något sensationellt. Då antar jag att flyttbilarna redan börjar beställas på många håll, om Siv Holma har det inflytande som hon anser sig ha över den nuvarande majoriteten. Hur är det egentligen? Ska förmögenhetsskatten vara progressiv, eller ska den ligga på 0,5 %, som Per Rosengren anser vara ohållbart, eftersom dessa människor kommer att flytta ut?

Vad ska det stå på era förmögenhetsskatteplakat i Norrbotten första maj? Är det: Slopa förmögenhetsskatten, eller: Sänk förmögenhetsskatten, eller: Förmögenhetsskatten ska höjas?

Anf. 43 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Det jag uttryckte var att man måste ha en helhetssyn på skatterna. Vi vill ha ett skattesystem som säkrar att finansiera det generella välfärdssystem vi har i landet samtidigt som det ska vara skatt efter bärkraft. Jag sade också att vi får ha en utredning om detta. Om jag inte missminner mig har vi också kommit överens om att det ska bli en sådan. Det gäller också fastighetssidan.

Mats Odell lämnar en uppgift om att ingen ska betala mer än 2 600 respektive 800 kronor. Det kommer naturligtvis att kosta. Det handlar ju om att man måste sätta allting i ett sammanhang – i en helhet – där vi inte raserar det välfärdssystem som vi har. Vi ska inte heller skapa sådana underskott i statens finanser att vi återigen hamnar i en sådan här saneringsperiod, som har varit så jobbig framför allt för dem som har det sämst ställt.

Anf. 44 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Ibland när man hör Siv Holma göra sina övergångar så känner man att det blir lite väl halsbrytande när det gäller orsak och verkan och sammanblandningar. Vi fick höra här förut att det å ena sidan snarast var en stabiliserande faktor att de offentliga finanserna var så konjunkturkänsliga. Fast å andra sidan var de väldigt känsliga för lågkonjunktur. Då är frågan: Är de inte känsliga för högkonjunktur? Sanningen är just den att det är destabiliserande att vi har så konjunkturkänsliga finanser. De kraftiga inkomstfall som då sker kan vi inte bära ifall vi har för små marginaler.

Det är huvudförklaringen till att den mycket kraftiga förändringen av BNP och så vidare under det sena 80-talet och tidiga 90-talet gjorde att man var tvungen att svänga. Man hade inte de marginalerna. De ofinansierade och finansierade skattesänkningar som genomfördes bidrog på marginalen, bland annat genom att den skattereform som Folkpartiet och Socialdemokraterna gjorde till dels inte var helt finansierad. Visst bidrog det på marginalen, men det var inte den stora förändringen. Därför tycker

jag att det är så anmärkningsvärt och allvarligt att Siv Holma nu säger att det snarast är bra att vi har så väldigt konjunkturkänsliga finanser.

Den andra saken som jag tycker är allvarlig är att hon säger att hon å ena sidan vill sätta jobben främst för att klara välfärden, å andra sidan inte verkar ha någon som helst förståelse för orsak, verkan och samband. Det är ju jobben i den privata sektorn som finansierar jobben i den offentliga sektorn. Som jag har sagt här 100 gånger förut så kan man inte finansiera sjuksköterskelöner med skatt på sjuksköterskor.

Därför är det allvarligt att Vänsterpartiet exempelvis dels vill bygga ut olika ledighetssystem, dels vill förkorta arbetstiden. Kommunförbundet kom i går med sin långtidsutredning där man pekar på att det är det totala antalet arbetade timmar som åtminstone under vår förväntade livstid kommer att vara det som avgör det hela.

Därför är min fråga: Är Vänsterpartiet berett att lägga om sin politik så att vi i stället för ett ökat utflöde från arbetsmarknaden kan få ett inflöde och ett ökat antal arbetstimmar just för att kunna klara välfärden och lönerna i den offentliga sektorn?

Anf. 45 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! I mitt inlägg tog jag upp de offentliga utgifterna. I de borgerligas gemensamma reservation uttrycker man klart och tydligt att man måste minska de offentliga utgifterna. Jag gör en skillnad mellan offentliga utgifter och statens finanser, och jag anser att det är bra att ha en relativt stor omfattning på dem för att kunna klara av att reglera dem i stället för att gå direkt på de enskilda individerna. Det är en ideologisk uppfattning som Karin Pilsäter inte delar – så är det bara.

När det gäller jobben och orsak och verkan så finns det ingen koppling som gör att det blir fler jobb om man sänker skatterna. Det finns många exempel på länder som har relativt högt skatteläge men också låg arbetslöshet och hög sysselsättning. Sverige är inte det enda landet. När vi talar om att sänka arbetstiden och även när vi vill förlänga föräldraförsäkringen och så vidare så är vi också från Vänsterpartiets sida intresserade av att öka antalet arbetade timmar. Men vi menar att det finns andra sätt att lösa detta på än det som Folkpartiet framför. Vi ser att det finns en jättestor potential bland de arbetslösa och bland invandrare.

Naturligtvis är kampen mot ohälsan viktig. Vi måste göra arbetsplatserna mer mänskliga så att människor kan arbeta även om de har en reducerad arbetskapacitet.

Anf. 46 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Siv Holma sade nu att det skulle vara en ideologisk skillnad. Det handlar inte alls om någon ideologisk skillnad; det handlar om att Siv Holma framför ett fullkomligt obegripligt och osammanhängande resonemang. Det är mer på den bogen som det hela skiljer sig än att det skulle vara en ideologisk skillnad.

Vi vet att ni är emot pensionsöverenskommelsen, men likafullt finns det en kraftig majoritet i denna kammare för att inte bryta upp den oavsett vad Socialdemokraterna är ute och vinglar om. Det innebär att det inte är en ideologisk skillnad utan ett osammanhängande samband som Siv Holma försöker skissa på.

Ni ska alltså förkorta arbetstiden men ändå öka antalet arbetade timmar. Då vill jag bara påminna Siv Holma om att hennes parti har varit jämbördigt samarbetsparti under den tid då sjukfrånvaron har fördubblats och under den tid då vi genom en unikt kraftig högkonjunktur ändå inte har kunnat förbättra situationen radikalt för alla invandrare som står utanför arbetsmarknaden. Nu när sysselsättningen stagnerar, vilket den gör med Vänsterpartiet som jämbördig samarbetspartner, så sjunker samtidigt sysselsättningsgraden bland de utomeuropeiska invandrarna.

Jag tycker att det här är mycket allvarligt, för precis som Siv Holma är jag fullkomligt övertygad om att det finns massvis med människor i det här landet som skulle kunna bidra så mycket mer med olika typer av arbetsinsatser om de bara fick en chans. Det är därför vi lägger fram våra förslag till omläggningar av systemen. Vi sätter nämligen människorna före systemen, till skillnad från Siv Holma som hellre biter sig fast i systemens bordskanter trots att flisorna yr om tänderna. Resultatet av detta är att utanförskapet ökar, att sjukfrånvaron ökar och att förmågan att betala för välfärden – för dagis, för sjukförsäkring och för alla de andra sakerna – minskar. Det, Siv Holma, är den ideologiska skillnaden.

Anf. 47 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Det finns en klar ideologisk skillnad mellan Folkpartiet och Vänsterpartiet. Annars skulle vi ju inte ha de här partierna!

Det som Folkpartiet nu har gjort sig till tals för är närmast en nyliberal ideologisk uppfattning om de här frågorna. Karin Pilsäter påstår att synen på ekonomi är någon faktauppfattning eller något vetenskapligt vedertaget. Men det handlar om värderingar.

Ohälsan har fördubblats under den här tiden. Men ohälsa kommer ju inte från ett år till ett annat, utan det finns säkert anledning att se på vad som hände under den tid då Karin Pilsäter och Folkpartiet satt vid regeringsmakten och vi hade så dåliga ekonomiska förutsättningar att man var tvungen att skära ned på mycket, framför allt i kommuner och lands-ting.

Jag tycker inte att det förslag som Folkpartiet har redovisat när det gäller att göra någonting åt ohälsan kommer att gagna någon eller göra att man får det bättre. Man är inte speciellt trovärdig i Folkpartiet när man räknar på sitt alternativ. Vi har försökt beskriva våra åtgärder och vilka resultat de ska ge. Om de inte ger resultat så ska vi återkomma. Men i Folkpartiet menar man att deras åtgärder skulle innebära att kostnaderna blir 3 miljarder kronor lägre utan att man egentligen har gett något ordentligt förslag. Man talar om att man ska skjuta på takhöjningen och att det skulle ge 280 miljoner. Man vill också satsa ytterligare 550 miljoner på försäkringskassan. Drygt en halv miljard kronor ska alltså leda till att utgifterna minskar med 2,7 miljarder kronor! Det är en utväxling som inte är trovärdig. De förslag som ni i Folkpartiet redovisar är icke trovärdiga i de här sammanhangen. Men det finns väl anledning för er att återkomma, och göra det mer trovärdigt.

Anf. 48 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Siv Holma tog upp jämställdhetsfrågan och menade att skillnaden mellan den privata sektorn och den offentliga sektorn inte är så stor när det gäller kvinnors löner. Jag delar inte den uppfattningen.

Sverige har den mest segregerade arbetsmarknaden i Europa. En kvinna i Sverige väljer enligt forskningen mellan 39 jobb, och mannen mellan 340 jobb. Detta beror naturligtvis på att kvinnor till största delen är anställda i den offentliga sektorn. En syrra i ett landsting har möjlighet att starta eget inom handel, varudistribution eller vad som helst men inte inom den sektor där hon är utbildad. Är detta rimligt?

I mitt eget landsting har vi privatiserat 42 % av primärvården. De kvinnor som är anställda inom den sektorn har avsevärt högre löner än de som är anställda inom den offentliga sektorn. Ett steg för att skapa ett mer jämställt samhälle är att öka mångfalden av driftsformer inom den offentliga sektorn. Är Siv Holma beredd att ta steget och ge kvinnorna den jämställdheten?

Anf. 49 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Utifrån de beskrivningar som jag tog fram i mitt anförande tycker jag att det är felaktigt att påstå att jämställdheten skulle öka genom att man privatiserar. Löneskillnaderna mellan män och kvinnor är till och med större i den privata sektorn. Att man privatiserar är ingen garant för att man får högre löner inom de kvinnodominerade yrkena. Det handlar om att vi har en könsmaktbalans överallt. Det finns bevis på att den är större i det privata näringslivet än i den offentliga sektorn.

Därmed inte sagt att man inte kan göra mer i kommuner och landsting. Där har vi som politiska partier och ägare av den sektorn ett stort ansvar. Därför har vi kommit med det här förslaget i stället för att sänka skatten, som också Centerpartiet vill. Varför vill ni inte vara med och satsa ytterligare 10 miljarder till kommuner och landsting så att man kan minska löneskillnaderna och höja lönerna i de kvinnodominerade yrkena i vården och omsorgen? Varför vill inte Centerpartiet göra det?

Anf. 50 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag noterade också att Siv Holma nämnde att Centerpartiet vill göra besparingar i arbetsmarknadssektorn. Det är egentligen ett svar på den fråga som Siv nu ställer. Det är en förenklad syn att bara gå in och titta på en sektor. Man måste se helhetsbilden. Centerpartiet vill bredda skattebasen för kommunerna så att de har möjlighet att klara av sina åtaganden på ett bättre sätt.

När det gäller kvinnor och arbete i alternativa driftsformer är min erfarenhet att man får en högre lön och en högre tillfredsställelse. Vi har dessutom mindre ohälsotal inom de sektorer som man har privatiserat. Man ger dessutom kvinnorna möjlighet till egenföretagande, en sektor som de i dag diskvalificeras ifrån. En ökad mångfald inom den offentliga sektorn vore utan tvekan ett steg i jämställdhetsarbetet. Den nationella handlingsplanen för landstingen talar om ökad mångfald. Tyvärr ser vi lite av det ute i såväl kommuner som landsting.

Anf. 51 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! De alternativ som Centerpartiet talar om när det gäller mångfald framställs som några små gulliga kooperativ här och var. Jag ska inte förneka att det finns goda lösningar inom de här alternativen. Men det här med att privatisera handlar kanske inte framför allt om personalkooperativ eller föräldrakooperativ. Den utveckling vi ser är att det

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

är stora vårdbolag som tar över väldigt mycket av vården, framför allt här i Stockholms läns landsting. Ett argument som används är att detta skulle öka jämställdheten. Jag vill påstå att dessa privatiseringar tvärtom har raserat landstingets ekonomi i just Stockholm. Vi tycker att det borde vara mer förnuftigt att satsa pengarna på dem som arbetar i kommuner och landsting för att minska löneskillnaderna i stället för att använda skattebetalarnas pengar på det här sättet.

Sedan tror jag att personalpolitiken kan se väldigt olika ut i landets kommuner och landsting. Jag kommer själv från Kiruna kommun, och där har man faktiskt landets högsta kvinnolöner. Det är ett bevis på att man både politiskt och fackligt har haft en medveten strategi. Det vore väl någonting som också Centerpartiet skulle kunna göra i de kommuner och landsting där de har en maktställning i stället för att enbart stirra sig blind på alternativ och mångfald.

Anf. 52 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Fler lärare i skolan, fler händer i vården och högre kvalitet i omsorgen om både våra äldre och våra barn är viktigare än stora skattesänkningar. Det var ett väldigt tydligt besked som väljarna gav i höstens val. Väljarnas besked avspeglas också tydligt i det betänkande som finansutskottet nu lägger fram för riksdagen, och därmed är det ett styrkebesked för den svenska demokratin.

Fru talman! Låt mig inleda med att lämna en kort bild av hur regeringen ser på det ekonomiska läget. Vi kan snart summera år 2002. Det är ett år som har präglats av den internationella konjunkturedgången. Men trots nedgången i den internationella ekonomin är arbetslösheten i Sverige fortsatt låg. I oktober var arbetslösheten 3,7 %, och det är en mycket låg siffra sett i ett europeiskt perspektiv.

Reformer och skattesänkningar har tillsammans med löneökningar gett utrymme för en ökad privat konsumtion som därmed har hållit efterfrågan uppe och arbetslösheten nere. Det är bra för välfärden och för alla människor i vårt land. Det är bra för rättvisan. Och det är också bra för jämställdheten, som vi kunde konstatera på det seminarium som jag var med på i morse där vi diskuterade just jämställdhetsfrågor.

Regeringens prognos är alltså att tillväxten i år kommer att vara runt 2 % för att nästa år öka till ungefär 2 ½ %. Precis som när jag stod i den här talarstolen i budgetdebatten i oktober vill jag dock poängtera osäkerheten. Utvecklingen i Mellanöstern liksom ett öppet krig mellan USA och Irak påverkar naturligtvis den internationella ekonomin, och därmed även Sverige.

Men vi är faktiskt bättre rustade i Sverige än i många andra länder. Vi slösade inte med våra gemensamma pengar när det gick som bäst. I stället betalade vi av på den offentliga skulden och höll emot stora krav på utgiftsökningar eller skattesänkningar. Det visar sig nu att vi gjorde rätt. Trots en sämre internationell ekonomisk utveckling kan riksdagen nu fatta beslut om att genomföra de reformer som tidigare har utlovats utan att det äventyrar de offentliga finanserna. Det är en situation som faktiskt är ganska unik om man ser ut över världen, och inte minst Europa.

Fru talman! Med det betänkande finansutskottet presenterar för riksdagen kan reformer för närmare 20 miljarder kronor bli verklighet nästa år. Det handlar om satsningar i skolan, höjda tak i sjukförsäkringen,

höjda pensioner, ökade resurser till en bättre äldreomsorg och till vården för att kapa köer och mycket annat.

Dessa reformer förutsätter naturligtvis en ekonomisk tillväxt som gör att våra gemensamma resurser fortsätter att växa. Den svenska tillväxten har som bekant varit högre än den genomsnittliga tillväxten inom både EU- och OECD-området under senare år. Att tillväxten också har varit högre än under de år då vi socialdemokrater inte satt i regeringsställning är också ett faktum. De missväxtår som vi hade under den borgerliga regeringen i början på 90-talet och som vi har fått betala dyrt är nu borta. Men de är naturligtvis en påminnelse om hur viktigt det är att sköta ekonomin för att inte råka ut för det som Sverige råkade ut för i början på 90-talet.

Framgångar i tillväxtpolitiken mäts inte i graden av lättsinne och löften om stora skattesänkningar. Graden av framgång i tillväxtpolitiken mäts faktiskt i resultaten. De senaste årens resultat, där Sveriges tillväxt varit högre än genomsnittligt i vår omvärld, talar sitt tydliga språk. I år har Sverige exempelvis en tillväxt som är ungefär dubbelt så hög som EU-genomsnittet.

Sverige står också väl rustat inför framtiden. Det är inte bara regeringens bedömning; det är också en bedömning som görs av utomstående. World Economic Forum, som varje år gör en genomgång av ländernas ekonomier, konstaterar att Sverige har flyttat upp från 9:e till 5:e plats på den tillväxt- och konkurrenslista som World Economic Forum upprättar. Även en så stor och internationellt ansedd investmentbank som Merrill Lynch anser att Sveriges tillväxtpotential tillhör de allra främsta i världen.

Sunda offentliga finanser och låg inflation är naturligtvis grundläggande för den regering som jag representerar. Vi tänker inte tumma på de kraven. Bara den regering som tar ansvar för ekonomin kan lyckas med tillväxten. Det lärde oss de borgerliga missväxtåren i början på 90-talet.

Ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för den goda tillväxt som Sverige har haft de senaste åren, men det räcker inte. Därför lyfter regeringen också fram tre andra viktiga områden i tillväxtpolitiken.

För det första: Konkurrensen i näringslivet måste öka. Det är en klassisk uppgift för socialdemokratin och arbetarrörelsen – redan i början av förra seklet bildades Kooperationen bland annat som en motkraft mot privata monopol och höga priser. Nu har det statliga Konkurrensverket fått i uppdrag att belysa konkurrensen inom exempelvis tandvårdssektorn och mediemarknaden. Det behöver också göras insatser inom bankområdet.

För det andra: Småföretagens villkor ska förbättras. Det finns i dag drygt 800 000 företag i Sverige, varav drygt 600 000 är enmansföretag. Det finns i dag 80 000 fler företag än när den borgerliga regeringen lämnade in 1994. Att se över och kritiskt pröva regelverk och skatter är en ständigt återkommande uppgift. En förändring av skattereglerna för fåmansbolagen, de så kallade 3:12-reglerna, står därför på regeringens dagordning framöver.

För det tredje: Tillväxten ska ske i samklang med miljön. Omställningen till ekologisk hållbarhet kan bli en av de starkaste drivkrafterna i ekonomin under de kommande åren.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Fru talman! Jag vill peka på två stora utmaningar för den kommande mandatperioden: ohälsan och den bristande integrationen.

Att ta krafttag mot ohälsan i arbetslivet och att skapa jobb till alla invandrade svenskar är inte bara viktigt för rättvisan; det är frågor som också är avgörande för våra tillväxt- och välfärdsmöjligheter i framtiden.

Med finansutskottets betänkande möjliggörs ett antal viktiga åtgärder för att öka hälsan i arbetslivet. Sjukvården ska få mer resurser, så att sjuka får en snabbare behandling. Alla långtidssjukskrivna ska få en egen kontaktperson på försäkringskassan. Arbetsgivarna ska ges starkare ekonomiska drivkrafter för att minska ohälsan. Alla sjukskrivna ska få bättre stöd för att komma tillbaka till arbetet. Den offentliga sektorn ska bli en mönsterarbetsplats. Här finns utrymme för alla goda krafter att enas bakom en offensiv satsning för att minska sjukfrånvaron.

Riksdagen har ju tidigare ställt sig bakom regeringens mål för de offentliga finanserna, arbetslösheten, sysselsättningen och behovet av att minska socialbidragen. Regeringen ser med tillfredsställelse på att finansutskottet med detta betänkande föreslår riksdagen att ställa sig bakom ett mål om att bekämpa ohälsan. Fokus för insatserna på ohälsområdet kommer att vara att halvera antalet sjukdagar fram till 2008.

Utöver insatser mot ohälsan måste också krafttag tas för ökad integration. Vi måste bli bättre på att tillvarata den kunskap som invandrade svenskar har att bidra med. För att stärka invandrarnas ställning på arbetsmarknaden behövs flera insatser. Ökade arbetsmarknadspolitiska insatser till invandrare är en. Kortare tid mellan beviljat uppehållstillstånd och arbete är en annan. Andra insatser är bättre undervisning i svenska och förbättrat skydd mot diskriminering. Alla offentliga arbetsgivare ska utarbeta handlingsplaner för mångfald och mot diskriminering. Listan skulle kunna göras mycket längre.

Fru talman! Steg för steg ska Sverige utvecklas till de många möjligheternas land – inte de stora motsättningarnas samhälle. Steg för steg ska vi skapa ett Sverige där alla – oavsett av vem man föds, var man växer upp eller vilka kontakter ens föräldrar har – får möjlighet att pröva sina vingar och spränga sina gränser. Med en tillväxtpolitik som ger utrymme för alla människors vilja att utvecklas skapar vi goda förutsättningar för morgondagens välfärd.

Jag vill till sist framföra ett tack till finansutskottet och dess ordförande Sven-Erik Österberg liksom till Vänsterpartiet och Miljöpartiet för ett utomordentligt gott samarbete i samband med budgetpropositionen.

Anf. 53 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad man ska säga om Bosse Ringholm en dag som denna. Han har ju haft en jobbig höst. Först medverkade han till att det egentligen enda ljudliga vallöfte som Socialdemokraterna framställde i Stockholm, nämligen att inte införa trängselavgifter, bröts. Sedan har det förekommit anklagelser om internt fusk och därefter även anklagelser om externt fusk. Det är svårt för oss att exakt veta vad som är rätt eller fel i detta, men Bosse Ringholm återkommer som en centralfigur i processerna.

Vidare läckte Bosse Ringholm om budgeten inför remissdebatten, så att vi kom till ett färdigavdukat bord, vilket jag påpekade för finansministern.

När vi ska debattera i dag går finansministern på seminarium och kommer insläntrande vid 10-tiden för att kolla om det har varit något. Då har oppositionspartierna redan framfört sina anföranden. Bosse Ringholm inleder med att prata om styrkebesked för den svenska demokratin. Det lämnar kanske en del övrigt att önska.

Jag tycker att det som kanske är det viktigaste budskapet framöver är att Bosse Ringholm blåser faran över och säger att vi nu har kommit igenom allt som är svårt, att det går bra för Sverige och att det nu är dags att utöka utgifterna. Därefter nämns de 20 miljarder som också Sven-Erik Österberg pekade på.

Men riktigt så enkelt är det väl inte. Ser inte Bosse Ringholm några problem med frånan av ett tillväxtmål och en tillväxtstrategi för denna regering? Här finns inte resonemangen om hur kraftigt arbetskraftsutbudet behöver höjas och vägarna för att nå fram till det.

Det nämns en del om ohälsotalen. Regeringen har ju lånat in moderata idéer på det området, men de flesta är överens om att det förmodligen är otillräckligt och inte kommer att ge den effekt som regeringen anger.

Den demografiska utvecklingen kommer snart att ställa nya typer av krav på den ekonomiska utvecklingen och förmodligen på balans mellan utgifter och intäkter på en lägre nivå.

Av allt detta verkar Bosse Ringholm inte se någonting.

Anf. 54 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag har stor förståelse för att Fredrik Reinfeldt är både besviken över och kanske chockad av den kraftiga moderata valförlusten i höstens val. Det var en valförlust för Moderaterna inte bara här i riksdagen, utan det gick ordentligt utför för Moderaterna också i de allra största städerna och de stora landstingen i Sverige. Jag kan förstå att denna besvikelse och chock sitter i ännu och att han därför har svårt att hålla sig till ämnet.

Jag vet att det har varit mycket diskussion i Moderata samlingspartiet om att skälet till den stora valförlusten för Moderaterna var att man talade för mycket om skatter. Jag tror att det är mycket enklare än så, Fredrik Reinfeldt: Moderaterna har en orättvis skattepolitik. Det tycker faktiskt väljarna också. Man behöver inte göra en märkligare analys än så av Moderaternas valförlust.

Vi har i Sverige haft en framgångsrik tillväxtpolitik under den period som Socialdemokraterna har haft regeringsmakten efter den borgerliga regeringen i början på 90-talet. Vi har haft en högre tillväxt än omvärlden. När vi hade den borgerliga regeringen under 90-talets missväxtår hade vi alltid lägre tillväxt än omvärlden. Nu har vi högre tillväxt än omvärlden, och det har väljarna säkert också uppskattat.

Jag är intresserad av att veta om Fredrik Reinfeldt möjligen har någon kommentar till de tio punkter som vi i budgetpropositionen presenterar för vår fortsatta tillväxtpolitik. Jag tycker att det är oerhört viktigt att det förs en tillväxtpolitik som har både en ekologisk balans och naturligtvis en rättviseriktning. Den allra viktigaste uppgiften för en tillväxtpolitik är att se till att vi får nya företag. Vi har fått 80 000 nya företag sedan Fredrik Reinfeldts borgerliga kamrater fick lämna regeringen i början på

90-talet. Att vi får fler företag och fler nya arbetsplatser är den största och viktigaste tillväxt- och rättvisereform som vi ska jobba för.

Anf. 55 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Att diskutera demokrati och människors förtroende för folkvalda är aldrig fel debatt, Bosse Ringholm. Det finns alltid utrymme för det, och det behöver alltid lämnas besked till väljarna om hur vi uppfattar våra mandat och om hur vi sköter våra ämbeten. Många av oss tycker att det är viktigt att den här debatten kan komma till stånd och att vi lyssnar på varandras argument. Det förväntar sig våra väljare, även om de inte alltid håller med. Då tycker jag att det också ska gälla landets finansminister.

Vi kan notera att detta med att använda skattesänkningar inte är obekant för socialdemokrater. Det har påpekats att vi har haft en ganska efterfrågedriven tillväxt under innevarande år – det har talats om valbudget – som ju mycket har baserats på tidigare socialdemokratiska skattesänkningar. Jag har också noterat det omslag som har skett inom socialdemokratin och vänstern att närmast jaga tanken bara på skattesänkningar därefter, men det har inte varit alldeles obekant för majoriteten att använda sig av skattesänkningar.

Det som är problematiskt, tycker jag – och det är skillnad mellan Bosse Ringholm och mig – är att vi från Moderaterna och de andra borgerliga partierna kan föreslå strategier och idéer för att få i gång tillväxten, men Bosse Ringholm har ju den skarpa möjligheten att föreslå saker och lägga saker på riksdagens bord.

Jag noterade att stora delar av det tal som Bosse Ringholm höll inte handlade om det här dokumentet. Det handlade om saker ni tittar på, som kanske kommer sedan och som ni har haft många år på er att föreslå skarpa förslag till förändringar om och kunde ha klubbat igenom sedan länge. Då menar jag att vi hade kunnat lägga en grund för en varaktigt högre tillväxt än de 2–2 ½ % som man nu bedömer är den hållbara tillväxtnivån för Sverige. Det är ju via den ökade tillväxten som de fria resurserna ska skapas, som jag kanske mer vill använda för skattesänkningar och Bosse Ringholm för reformer. Men jag menar att det inte ens finns en strategi. Det finns inte förslag lagda på riksdagens bord. Då duger det inte att stå här och prata om att vi kanske har problem som vi snart ska åtgärda. Regeringen har haft möjlighet att lägga fram de skarpa förslagen men har inte gjort det.

Anf. 56 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Det finns en konsekvens i den moderata politiken, och för övrigt kanske också hos de övriga borgerliga. I alla år har de borgerliga stått och sagt att den socialdemokratiska politiken inte leder till ökad tillväxt. I alla år har vi sett att resultatet har varit att vi har haft en snabbare tillväxt än omvärlden, och Moderaterna har haft fel. På så vis fortsätter Moderaterna felaktigheterna konsekvent, det vill säga att man gör en bedömning som visar sig inte stämma med verkligheten. Det må så vara att de gör en felaktig prognos. Möjligtvis önskar de att Sverige skulle gå sämre. Jag tycker att det är en märklig politisk prognos i så fall, men de har hela tiden kunnat konstatera att Sverige har gått mycket bättre än vad de har velat, önskat och prognostiserat.

Men det finns två skillnader mellan Moderaternas skattepolitik och Socialdemokraternas skattepolitik. Den ena är att för oss socialdemokrater är det faktiskt viktigare – och det har vi fått väljarnas stöd för – att bygga ut välfärden. Det är viktigare för oss att se till att skolorna får fler lärare, att vården får fler undersköterskor, läkare och sjuksköterskor, att de äldre får en bättre omsorg, att barnomsorgen förbättras med mer personal och mindre barngrupper och så vidare. Det är viktigare än skattesänkningar. Det är en avgörande skillnad mellan moderat och socialdemokratisk skattepolitik. Den andra skillnaden mellan socialdemokratisk och moderat skattepolitik är att när vi sänker skatten, som vi gjorde förra perioden för stora inkomstgrupper, finns det alltid en finansiering. Det finns det aldrig när Moderaterna sänker skatten.

Sedan, Fredrik Reinfeldt, är det intressant att se att det finns ett antal borgerligt styrda kommuner här i Stockholms län – för många, skulle jag vilja säga. Det är de som höjer skatten mest av alla just nu. De som höjer skatten mest i Stockholms län just nu är borgerligt styrda kommuner. Det är Sollentuna och ett stort antal andra borgerligt styrda kommuner som höjer skatten mest. Tala om att predika en teori och praktisera något helt annat, som Moderaterna gör!

Anf. 57 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det är tur att det inte är Jan Björklund som styr i den här kammaren, för då hade nog Bosse Ringholm fått en rejäl kvarsittning för sen ankomst i dag.

Jag skulle vilja återföra till själva ämnet. Det handlar ju just om riktlinjerna för den ekonomiska politiken, inte om moderat valutvärdering eller något annat. Då tycker jag att det finns en väldigt intressant paradox i Bosse Ringholms argumentation mot skattesänkningar, nämligen att ni anser att ni vann valet på att vara emot skattesänkningar samtidigt som Bosse Ringholm står här och gör sig väldigt bred över effekterna på den svenska ekonomin av just de skattesänkningar som genomfördes. Det för i viss mån tanken till – vi har haft det uppe förut – när Magnus Uggle sjunger om att ”den 25 smäller det” och att man är kung i baren just vid det tillfället, och sedan får man leva fattig ett tag. Det är väl precis just det som de svenska väljarna nu har fått vara med om.

En annan paradox är den fantastiska tilltro till borgarna som inte bara Bosse Ringholm utan också övriga företrädare här har. Det är inte nog med att det fortfarande nio år efter den borgerliga regeringen är den som är mest ansvarig för vad som händer nu, utan man hade till och med inverkan på det som hände före regeringsskiftet.

Vad jag skulle vilja säga är att den viktiga slutsatsen av 90-talet och slutet av 80-talet, som Bosse Ringholm själv också har skrivit i förra årets vårproposition, är att man måste ta tag i strukturproblemen innan allt exploderar. Och då är vi tillbaka vid vårt vanliga ämne: När kommer Socialdemokraterna att vara beredda att erkänna att segregationspolitiken är ett faktum och att integrationspolitiken har havererat – sysselsättningen sjunker ju nu återigen bland utomnordiska invandrare – och att vara beredda att göra någonting rejält åt integrationspolitiken?

Och när är ni beredda att inte bara laborera med statistiken? Vi kan ta det här med småföretagare. Antalet företagare är ju i dag lägre än vad det var på botten av den förra lågkonjunkturen. När är ni beredda att göra

Anf. 58 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag förstår att det är intressant för Karin Pilsäter att åberopa sin Folkpartikollega i Stockholms stadshus, majoren Jan Björklund, som bestraffar med kvarsittning, eller om det finns andra kanske mer militära bestraffningsmetoder som man kan använda mot sina politiska motståndare. Men det är väl ändå så, Karin Pilsäter, att om vi ska se tillbaka på den period som de borgerliga har styrt till exempel Stockholm och ett antal andra kommuner, inte minst Stockholms läns landsting, så är det någon som har råkat ut för bestraffning så är det väl just majoren Björklund och andra som har straffats av väljarna, genom att man har tagit ifrån dem deras mandat eftersom de har misskött inte bara ekonomin i Stockholms läns landsting och ett antal kommuner – de har misskött framför allt välfärden och sett till att det har blivit vidgade klyftor, längre köer till bostäderna, sämre kvalitet för barnen i skolan och större barngrupper. Det är klart: En sådan misskötsel behöver man inte ha några militära bestraffningsdiscipliner för, utan det sköter väljarna. Det har de också gjort påtagligt i det senaste valet, tycker jag.

När vi talar om tillväxt och integration är det så, Karin Pilsäter, att de människor som har invandrat till vårt land under 90-talet, och som hade en jättehög arbetslöshet under de borgerliga regeringsåren, faktiskt i ökande utsträckning har fått jobb, till och med i större utsträckning än vad svenskarna har fått. Vi har successivt kunnat minska arbetslösheten bland invandrare.

Men vi är inte nöjda. Vi är inte nöjda med att ha fått ned arbetslösheten till 4 %. Vi vill pressa tillbaka den ytterligare. Det är därför vi har satt upp som två stora arbetsuppgifter den kommande mandatperioden att både skaffa fler jobb till arbetslösa invandrare och att pressa tillbaka ohälsan, ohälsokostnaderna och framför allt de långa sjukskrivningarna som också drabbar invandrare och inte minst kvinnor väldigt mycket.

Anf. 59 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det var tydligt att min poäng gick fullkomligt spårlöst förbi hos finansministern. Den var att jag försökte återföra finansministern till att det här är riksdagen – här styr inte Björklund – och det här är debatten om riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Jag bor i och för sig inte i Stockholms stad, men visst kan vi bjäbba om landstinget – men det hör inte hit. Vårdköerna kortades i Stockholms läns landsting, de växte inte. Det var i de socialdemokratiskt styrda landstingen som vårdköerna växte. Men det hör inte hit.

Jag tycker att det är väldigt intressant, och faktiskt också rätt så skrämmande, att laborerandet med statistiken hela tiden blir viktigare, därför att då ser man ju inte verkligheten som den är, och ser man inte verkligheten som den är kan man ju heller inte göra rätt saker åt den. Verkligheten, Bosse Ringholm, är den att efter en unikt kraftig högkonjunktur sjunker nu sysselsättningen bland invandrare. Det är ju det som är det allvarliga: Segregationen växer ju nu. Då är det så fänt att hålla på och bjäbba om vilken kommunalpolitiker som gör rätt och vem som gör fel. Det är inte Ilmar Reepalus fel eller Göran Johanssons fel lika lite

som det då var Jan Björklunds fel eller nu Annika Billströms fel att det ser ut så här i våra segregerade förorter. Det är ett nationellt problem att integrationspolitiken inte fungerar tillräckligt bra och att arbetsmarknadspolitiken inte fungerar tillräckligt bra, och det är ni som är ansvariga för detta. Därför vill jag ha ett besked om *detta* nu, inte om något helt annat.

Fru talman! Till sist: Det har pratats mycket om BNP-prognoser hit och dit. Vore det inte bättre att man såg till att ha en så pass tilltagen marginal i statsbudgeten, Bosse Ringholm, att det just inte spelade så stor roll vem som var bäst på att göra BNP-prognoser på promillen? Då kunde man ändå i god ordning genomföra de verksamheter som vi nu ska fatta beslut om.

Anf. 60 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är en bra idé om Karin Pilsäter tar upp samtalet med Moderata samlingspartiet, som ju tycker att det är fel att över huvud taget ha offentliga överskott, och om borgerligheten kunde bli överens på den punkten att det är bra med offentliga överskott. Vi har haft offentliga överskott under flera år och vi har det fortfarande. Sverige är ett av de få länder i Europa som har offentliga överskott. Det är just därför vi har klarat konjunkturpåfrestningen – den internationella konjunkturedgången, den amerikanska och den europeiska – bättre än andra länder. Men lycka till, Karin Pilsäter, som det heter i folkpartisammanhang, med att övertyga Fredrik Reinfeldt och andra om att det är bra med offentliga överskott. Moderaterna gillar ju inte offentliga överskott.

Man kan ha olika uppfattningar om ifall några vårdköer har minskat i Stockholms läns landsting, Karin Pilsäter. Vi har sett uppgifter om personer som har fått vänta ett och ett halvt år i operationskön på Stockholms sjukhus. Om någon form av vårdköer har minskat har det i så fall skett med hjälp av lånade pengar. Man lämnar efter sig ett jätteunderskott i Stockholms läns landsting. Till och med Dagens Nyheter, Folkpartiets medlemstidning eller husorgan, tycker numera att det är förskräckligt att man inte före valet berättade för väljarna att det faktiskt var ett ganska stort underskott i Stockholms läns landsting. ”Sent skall syndarn vakna”, kan man säga om skribenterna i den tidningen.

Arbetsmarknadspolitiken är faktiskt det viktigaste för invandrarna om de ska få jobb. Om invandrarna ska få jobb varför vill då Folkpartiet, Moderata samlingspartiet och andra borgerliga partier halvera arbetsmarknadspolitiken? Hur ska arbetslösa invandrare få jobb om insatserna via arbetsförmedling, utbildning och det stöd de kan få via arbetsmarknadspolitiken bara ska vara hälften så stora? Om jag drog samma slutsats som Karin Pilsäter, att det har blivit värre för de arbetslösa invandrarna, då skulle jag öka på arbetsmarknadspolitiken. Karin Pilsäter gör tvärtom: Hon halverar arbetsmarknadspolitiken för invandrare.

Anf. 61 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna till den här debatten. Nu talar finansministern om att man i Stockholms läns landsting har lånat pengar för att korta vårdköer. Är det inte så att Bosse Ringholm har bett riksdagen att godkänna att han själv nu tänker låna 35 miljarder, vilket är ett avsevärt mycket större belopp än vad Stockholms läns landsting har

Prot. 2002/03:29

4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

behövt för sin drift? Bosse Ringholm vill ha riksdagens godkännande för att själv låna 35 miljarder till den löpande driften. Det skulle vara intressant att få en kommentar till det.

Fru talman! Man blir beklämd av en annan anledning också. Det är att landets finansminister inför kammaren tänjer den statistiska vetenskapens potential för manipulativa inslag till dess yttersta gräns när han använder statistiska serier och säger att Sverige har gått bättre än OECD och EU. Då väljer han med kirurgisk precision ut någon liten tidsperiod där detta inträffar.

Jag läser igen ur utredningstjänstens promemoria från den 7 maj: Om Sverige hade haft samma BNP-utveckling som OECD-länderna totalt mellan åren 1995, när Socialdemokraternas första budget fick kraft, och 2001 hade vår BNP varit 26 miljarder kronor högre. Hade vi haft samma BNP-utveckling som de mindre OECD-länderna under samma tidsperiod hade den varit 111 miljarder kronor högre. Hade vi haft samma tillväxt som Finland under den perioden hade BNP varit 201 miljarder högre. Hade vi haft samma tillväxt som Irland under perioden som Socialdemokraterna haft regeringsinnehavet hade den varit 896 miljarder högre.

Vad är det för tidsperiod som Bosse Ringholm vill skära ut ur det socialdemokratiska regeringsinnehavet för att få just de här siffrorna?

Det är ganska intressant att Bosse Ringholm säger att vi har amorterat på statsskulden. Ja, 250 miljarder är tagna från AP-fonderna, 60 miljarder från att ni har krängt Teliaaktier till svenska folket och 20 miljarder har ni tagit från Riksbanken. Det är inte särskilt imponerande, med förlov sagt.

Gå ut till de svenska äldreboendena och titta på resursbristen. Det är den som är det stora problemet.

Anf. 62 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Mats Odell är känd för att inte bara förbruka stora utgifter utan också mycket tid, kanske mer tid än vad som finns till förfo-gande. Det är symptomatiskt att man slösar med resurser både när det gäller pengar och tid.

Det är ett faktum, Mats Odell, att Sverige i dag har en tillväxt som är ungefär 2 %, jämfört med övriga EU-länder som har en tillväxt på ungefär 1 %. Det är dubbelt så mycket. Det går dubbelt så snabbt för Sverige. Någon tidning skrev att Sverige gick i otakt med EU. Det kanske vi gör. Vi går i så fall dubbelt så fort som övriga EU-länder, och det kan jag leva med.

Vad är det för tidsperiod jag talar om? Jo, jag talar naturligtvis om tidsperioden efter den borgerliga regeringen. Under de borgerliga miss-växtåren i början på 90-talet var det plus minus noll. Ett par år var det till och med minus, det vill säga ingen tillväxt alls. Vi backade, vi krympte ekonomin under ett par år. Men det var ungefär plus minus noll under de tre borgerliga åren i början på 90-talet. Efter den socialdemokratiska regeringens tillträde har vi i genomsnitt haft ett bättre tillväxtresultat – inte prognos utan resultat – både jämfört med EU och OECD-länder runtomkring.

Därför är det viktigt att vi resonerar en stund om vad vi ska göra för att kunna bibehålla denna position. Vi tror från regeringens sida att det är väldigt viktigt att vi kan minska ohälsokostnaderna, eftersom det är en

stor och skenande utgift. Jag hoppas att Mats Odell delar uppfattningen att det är viktigt att diskutera om vi kan hitta ett brett samförstånd om insatser när det gäller ohälsa.

Vi tycker också att det är viktigt att se till att fler invandrare får jobb. Jag förstår inte varför Kristdemokraterna liksom övriga borgerliga partier vill ha mindre pengar för att skaffa jobb åt invandrare. Hur ska fler invandrare få jobb om varannan utbildningsplats för invandrare och alla andra arbetslösa ska tas bort? Hur ska invandrarna få jobb om varannan praktikplats ska bort? Det borde Mats Odell försöka förklara.

Anf. 63 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Om inte finansministern hade varit så till den grad sparsam med sin tid här i kammaren så hade han hört att jag faktiskt sträckte ut en hand till regeringen och sade att vi borde ha ett blocköverskridande resonemang om hur vi ska förbättra sjukförsäkringen.

Det värsta är inte att Sveriges ekonomi förutses också av regeringen. Ni skriver ju själva i budgetpropositionen att ni räknar med att Sverige ska gå sämre än resten av EU och resten av världen, exempelvis USA. Det värsta är att ni har försuttit ytterligare en chans i budgetprocessen att skaffa fram förslag för att komma till rätta med att Sverige nu i 30 år har haft en sämre tillväxt än omvärlden.

Det har varit en strutsmentalitet från regeringens sida som är slående. Nu har visserligen P-O Edin efter valet tillåtit konstatera att globaliseringen existerar och att vi inte kan fortsätta ha straffskatter på just svenskt ägande i Sverige bland annat. Finansministerns reaktioner har varit typiska: Han oroar sig för att många vill ha de positiva delarna av skattesänkningen men inte ta de skattehöjningar som kommer. Han tycker att det är väldigt oroande.

Min fråga är: Varför tillsatte finansministern över huvud taget den här utredningen, om han nu ligger vaken om nätterna av oro för att de skattehöjningar som ska genomföras inte är särskilt populära? Och vad finns det för anledning till att ha ytterligare en utredning? Nu utreder Jan Bergqvist samma sak som P-O Edin. Skapar Bergqvist mindre oro än Edin, eller varför dessa dubbla utredningar? Vilket är motivet bakom? Det tycker jag skulle vara intressant att få veta.

Fru talman! Regeringen och Bosse Ringholm är nöjda med utvecklingen. Det går bättre än i omvärlden. Men resurserna ute i den svenska äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan räcker inte, trots detta. Det är tillväxtkraften som är för dålig. Kan vi inte enas, Bosse Ringholm, om att det krävs krafttag både på struktursidan och skattesidan?

Anf. 64 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Som Mats Odell väl vet är både regeringen och socialdemokratin stolta över att ha kunnat vända den ekonomiska utvecklingen efter de borgerliga missväxtåren. Men vi är inte nöjda. Om vi hade varit nöjda hade vi inte föreslagit alla dessa nya insatser som vi vill göra för att skaffa ännu fler jobb för att bekämpa arbetslösheten ännu mer och se till att fler arbetslösa invandrare får jobb i framtiden.

Det är naturligtvis så att om man, som Mats Odell, ser det hela över en 30-årsperiod har Sverige jämfört med många andra OECD-länder haft två väldigt svarta perioder, 1976–1982 och 1991–1994, då vi strängt

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

taget inte hade någon tillväxt alls. Det påverkar självklart en sådan 30-årsperiod rätt ordentligt.

Mats Odell vet säkerligen att det vid båda dessa tillfällen var borgerliga regeringar. Därför var det bra att svenska folket inte utsatte sig för experimentet att för en tredje gång få en sådan svart period i svensk ekonomi.

Jag har bett P-O Edin utreda skatterna, eftersom jag tycker att det är viktigt att vi även i framtiden kan finansiera den välfärdsnivå vi har i Sverige. Den ska inte lånas till, Mats Odell, utan den ska finansieras. Jag är därför väldigt glad över att de resultat som P-O Edin presenterar visar att Sverige också i framtiden har möjligheter att finansiera en bra välfärd. P-O Edin visar också att det går att hitta beständiga skattebaser som ger möjlighet för Sverige att driva en skattepolitik och skaffa skatteintäkter för att få en bra välfärd också i fortsättningen.

P-O Edin har dessutom lagt fram ett antal mycket intressanta idéer om hur man kan byta olika skatter mot varandra. Jag inser att det naturligtvis finns en risk att en del bara siktar på de förslag som handlar om skattesänkningar utan att se på hans förslag till finansiering av skattesänkningarna. Han föreslår en helhet, och den som vill vara med i en intressant debatt bör vara hederlig nog att diskutera både—och.

Anf. 65 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Bosse Ringholms anförande avvek rätt rejält från övriga inlägg, och det framstod kanske mer som en predikan.

Jag kan konstatera att i många stycken kan nog de flesta i lokalen ställa upp på det som Bosse Ringholm sade. Det gäller dock att gå från ord till handling, och då uppstår problemen.

Bosse Ringholm sade att Sverige står väl rustat, och att det finns utrymme för reformer för 20 miljarder. Jag hoppas i detta sammanhang att de reformer som redan är beslutade, och där man så att säga har satt finansieringsprincipen ur spel, också gäller de kommuner som inte har fått full kompensation så att de får det i framtiden.

Jag måste fråga finansministern om samma sak som jag frågade Sven-Erik Österberg, nämligen om de höga kommunalskatterna. Dessa är åtta gånger högre än vad regeringen har i sin budget. Det påverkar givetvis köpkraften hos enskilda människor. Hur kan man då säga att den privata konsumtionen kan öka?

Avslutningsvis: Bosse Ringholm tog upp situationen för småföretagen. Han nämnde den administrativa belastningen, den förändring som är aviserad vad gäller 3:12-reglerna och så vidare. Men det var bara en beskrivning av problemet. Vilka åtgärder avser finansministern att ta initiativ till för att rensa upp i den administrativa djungeln för småföretagen?

Anf. 66 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! När det gäller kommunernas roll i svensk ekonomi är det viktigt att se till att de får bra villkor, eftersom kommuner och landsting ju står för en stor del av vår välfärd. De står för skolan, barnomsorgen, sjukvården och äldreomsorgen.

Därför har regeringen i budgetpropositionen gjort insatsen att vi skjuter till ytterligare 4,2 miljarder till kommuner och landsting nästa år.

Detta gör vi inte minst för att stärka kommunernas möjligheter att exempelvis delta i arbetet med att minska sjukfrånvaron.

Vi hoppas också under nästa år kunna komma tillbaka till riksdagen med förslag till hur man mer konkret ska kunna hitta en form för att växla sänkta arbetsgivaravgifter med ett ökat ansvar från kommunernas och landstingens sida för att just minska sjukfrånvaron. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi ger kommuner och landsting ett gott underlag i det arbetet.

Vi vet att åldersstrukturen på personalen i kommuner och landsting är sådan att man under de närmaste 10–15 åren kommer att byta en mycket stor del av denna personal. Därför har kommuner och landsting fått en högre belastning när det gäller ohälsodiskussionen. Vi vill gärna underlätta för kommuner och landsting att delta i det arbetet.

I likhet med Jörgen Johansson är jag naturligtvis också oroad över en del höga skattehöjningar i kommuner och landsting. Det är beklagligt att Stockholms läns landsting drevs med underskott så länge att det nu är nödvändigt med den enormt stora sanering som har påbörjats där.

Men som jag har påpekat förut är merparten av de kommuner i Stockholmsområdet som höjer skatten borgerligt styrda – moderat styrda – och Jörgen Johansson har naturligtvis rätt i att det kan komma att påverka den privata konsumtionen i Stockholmsområdet. Det bör man också vara observant på i detta sammanhang.

Anf. 67 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen om åldersstrukturen inom landstingen och de problem som landstingen har.

Jag saknar svar från finansministern vad gäller situationen för småföretagen och belastningen på den administrativa sidan. Vad tänker regeringen göra åt det?

Anf. 68 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Vi har sedan en tid tillbaka haft i gång ett arbete på det här området. I skrivelse har också för riksdagen redovisats vad som har uträttats hittills. Vi har ett antal nya förslag som jag hoppas nu ska kunna införas och genomföras.

En stor förenklingsinsats är att från och med nästa år kommer många av småföretagarna att få förtryckta deklaraionsblanketter, vilket underlättar deras deklaraionsförfarande. Ett arbete pågår också mellan några olika myndigheter när det gäller administrativa förenklingar, bland annat bokföringslag och skattelagstiftning. Jag hoppas detta ska resultera i konkreta förändringar som minskar den administrativa bördan för de mindre företagen.

Jag tycker också att det är viktigt att de mindre företagen får stöd. Inte minst behöver de som vill starta nya företag stöd i början av sin verksamhet. Vi har i riksdagen i höst exempelvis lagt ett förslag som ger möjlighet för nystartade företag att få uppskov med skatten. Det kan också underlätta deras möjligheter att expandera.

Slutligen när det gäller regelförenklingar tror jag att det är viktigt att koncentrera dem just till regelförenklingar och inte blanda ihop dem med olika skattepolitiska diskussioner, vilket ibland kan vara fallet.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 69 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Debatten hittills har visat att 2003 kommer rejäla åstramningar för hushållen. De är ett resultat av den politik som den socialdemokratiska regeringen har fört. Finansministern har i debatten gjort gällande att det är borgerliga kommuner som höjer kommunalskatten mest. Det ter sig helt otroligt att han använder det argumentet när hans egen regering genom det kommunala utjämnningssystemet – som ju i grunden är oerhört tillväxtfientligt – åstadkommer dessa skattehöjningar. Det är skattehöjningar som systemets tillskyndare redan 1995 angav som mål, men de berörda kommunerna har under en lång följd av år hållit emot. Till slut blir det dock en omöjlighet att med effekten av detta utjämnningssystem hålla kommunalskatten på de låga nivåerna.

Fru talman! Skattehöjningarna sveper alltså nu, ett par månader efter valet, över landet. Därutöver drabbas stora delar av landet av en veritabel skattechock. Det gäller främst det område vi nu befinner oss i, Storstockholmsområdet, som ju också är den del av landet som varit en tillväxtmotor de senaste åren. Det var knappast denna bild som väljarna trodde valet skulle resultera i.

Låt oss vara riktigt konkreta när vi nu talar om skattepolitikens inriktning och effekter. Familjen Loman, eller LO-man, bor i en förortskommun i Mälardalen. Jag kan exemplifiera med en familj boende i Bålsta, Håbo kommun, i mitt hemlän Uppsala. Den familjen får det verkligen kärvat 2003, och jag tror inte att de tänkte sig det när de röstade i valet i september.

Socialdemokraterna med stödpartier i landstinget höjer skatten så att höjningen av landstingsskatten för herr Loman blir ca 2 000 kr. För fru Loman, som jobbar deltid, blir landstingsskattehöjningen 750 kr. För familjen Sacco, eller Saco, blir höjningen i absoluta tal dubbelt så stor, alltså i kronor räknat.

I denna kommun Håbo höjer samtidigt Socialdemokraterna med stödpartier kommunalskatten med ännu mer än landstinget. Familjen Loman drabbas med drygt 3 000 kr och familjen Sacco med ungefär det dubbla. Fastighetsskatten för ett vanligt enkelt småhus stiger 2003 i relation till 2002 med ca 2 000 kr, alltså från den redan höga nivå som gällde 2002. Energiskatten stiger med ca 1 500 kr, och elpriset gör sedan att den höjningen blir ännu större.

Till detta kommer effekten av ett eventuellt nedamorterat hus på förmögenhetsskatten. Det blir i så fall med taxeringshöjningen ytterligare ca 2 000 kr. Kombinationen kapitalskatt och förmögenhetsskatt ger en skattebelastning på alla räntor på ca 60 %. Det är i stort sett världstopp.

Jag återgår till familjen Loman med dess begränsade inkomster. De får alltså en höjd skatt 2003 på ca 10 000 kr netto, förmodligen mer. Enbart för att kompensera de här skattehöjningarna för denna familj, där båda inkomstagarna ligger under brytpunkten, krävs en löneökning på mer än 1 000 kr i månaden, det vill säga 4–5 %. För familjen Sacco skulle det vara ungefär 4 000 kr i månaden, vilket motsvarar en löneökning på 7–8 %, enbart för att parera dessa skattehöjningar.

Jag har tagit Bålsta i Uppsala län som ett exempel. Om jag skulle ha tagit någon av kommunerna här i Stockholms län, som drabbas av en ännu större landstingsskattehöjning och en ännu större kommunalskattehöjning, inser var och en vad det här handlar om. Det är en åstramning

mot hushållen inte minst här i Mälardalen som verkligen heter duga och som jag tror att dessa hushåll inte ens i dag är riktigt medvetna om.

Fru talman! Valrörelsen kom att mycket handla om behovet av att sänka skatten i det land som har världens högsta skatter. Tyvärr kom den diskussionen att handla alltför mycket om miljarder och inte om enskilda familjers situation. Uppenbarligen invaggades flertalet i den föreställningen att det låg i prognosen att regeringen skulle kunna sänka skatten, i varje fall något – dock inte lika mycket som vi moderater förordade, resonerade man väl. Socialdemokraterna mörkade nämligen vilken skattechock som skulle brisera.

När vi ser tillbaka på valrörelsen kan vi konstatera att den i stället borde ha handlat mer om nödvändigheten av att rida spärr mot de ytterligare skattehöjningar som låg i farans riktning med fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav. Valrörelsen borde ha fokuserat på de skattehöjningar som väntade med fortsatt socialdemokratiskt styre i riket och med effekter på kommuner och landsting.

Nu kommer alltså räkningen för väljarna, med kraftigt höjd kommunalskatt. Det har tydligen också överraskat regeringen, som ju i sin budget räknade med ett avsevärt mindre belopp för höjning av den kommunala utdebiteringen. Den kraftigt höjda fastighetsskatten och kombinationen av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt leder till en slumpmässig och orättvis höjning för vanliga människor som inte kan undvika förmögenhetsskatten. I ett sådant läge kommer de kraftigt höjda energipriserna till följd av en märkligt utformad skattehöjning där. Så kan uppräknningen fortsätta och sluta med en hundraprocentig höjning av grusskatten.

När vi går igenom skattebetänkandet ser vi inga lättnader för företagen som skulle kunna verka tillväxtfrämjande, och inga inslag för att långsiktigt och uthålligt få en god tillväxt i det här landet. Landet med världens högsta skattetryck kommer att fortsätta att ha detta skattetryck, och det kommer att ha fortsatta verkningar på våra tillväxtmöjligheter. Risker är uppenbara att Sverige kommer att fortsätta att halka efter.

Fru talman! Det vore onekligen intressant att höra vad Arne Kjörnsberg, som skatteutskottets ordförande, har att säga till alla de hushåll som skattechocken nu sköljer över.

Anf. 70 ANNA GRÖNLUND (fp):

Fru talman! Skatter är en fråga om makt.

Det finns de som tror att höga skatter kan ställa människors liv till rätta. Men så är inte fallet. För höga och felaktiga skatter skapar vanmakt i människors liv. För mycket tid går åt till smutstvätten i stället för till barnen. Månaden räcker längre än lönen. Många människor känner att de inte är delaktiga i arbetslivet, och ohälsan i samhället ökar. Som liberal vill jag bryta den vanmakt som många människor känner och ersätta den med makt över vardagen.

Det finns också de som tror att ett lågt skattetryck skapar frihet, men för oss liberaler är det inte så enkelt. Vi behöver alla i olika grad och vid olika tidpunkter i livet en bra skola, en god vård och omsorg och stabila socialförsäkringssystem. Det är angeläget att vi gemensamt finansierar detta för att ge alla människor makt över sin egen vardag. En sund skattepolitik och en klok fördelning av våra gemensamma resurser kan bidra till det.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Men, fru talman, vi kan inte ha ett skattesystem som den enskilda individen inte känner är rätt och rättvist. Dagens skattesystem har alltför lite av raka rör och klara linjer. I stället kännetecknas det mest av lappande och lagande.

P-O Edins skattebasutredning som kom häromdagen klargör en sak, som länge har varit tydlig för oss liberaler: Det behövs en ny skattereform.

Det behövs en ny skattereform som från grunden reformerar det trasiga skattesystem som vi har i dag så att vi kan få ett skattesystem som i stället uppmuntrar risktagande, sparande, utbildning och entreprenörskap. Vi behöver ett skattesystem som passar 2000-talets medborgare, ett skattesystem som ger valuta för skattepengarna men som inte har inbyggda spärrar som hindrar nya marknader från att växa fram eller som bidrar till att öka ohälsan.

Jag tänker givetvis på beskattningen av arbete, och då framför allt vad gäller hushållsnära tjänster. Många dubbelarbetande småbarnsföräldrar efterfrågar hushållsnära tjänster, och många vill starta eget och sälja den här typen av tjänster.

Men regeringen sätter käppar i hjulen för småbarnsföräldrarna och entreprenörerna, och i stället skapas en stor svart marknad, där de som arbetar inte ges tillgång till samma försäkrings- och pensionsvillkor som vi andra och där statens inkomst av skatter blir noll och intet. Regeringens ställningstagande i den här frågeställningen är omodernt och bromsar Sverige från att växa samtidigt som det hindrar människor från att få makt över sin egen vardag.

Makt handlar också om att lönen ska räcka hela månaden. Därför är det angeläget att inkomstskatterna sänks. Regeringen gör ett försök på det här området, men dessvärre skapar regeringens skattesänkningar ett krångligare skattesystem i stället för att ta itu med marginaleffekterna. Det är dags för en ny stor skattereform, inte minst på detta område. Grunden i skattereformen måste vara att återgå till 1990–1991 års skattereform, som innebär breda skattebaser, låga skattesatser och att det ska löna sig att arbeta.

Fru talman! Vi är säkert många i den här kammaren som mer eller mindre varje dag får brev eller telefonsamtal från enskilda medborgare som känner vanmakt. De känner vanmakt för att de inte kan planera för sin framtid.

Det kan vara barnfamiljen Svensson, som för några år sedan köpte en villa där taxeringsvärdet har mer än fördubblats på några år. Där drabbas de i dag dubbelt, både av en ökad fastighetsskatt och av att familjen, som har en normalinkomst, nu även tvingas betala förmögenhetsskatt.

Det kan också handla om Marianne eller Gunilla, som efter ett långt liv tillsammans med sina familjer nu är ensamma och där arvsskatt och fastighetsskatt gör vardagen osäker och framtiden mycket oviss.

Det är inte rimligt att skattesystemet ska medföra att barnfamiljen Svensson, Marianne och Gunilla eller någon annan ska känna vanmakt. Det vi behöver är ett stabilt skattesystem där effekterna för den enskilda individen går att förutsäga.

I Folkpartiet inser vi att situationen för många är akut. Därför vill vi genomföra insatser omedelbart. Taxeringsvärdena måste frysas till 1997 års nivå, har vi sagt, och samtidigt måste hela systemet för taxering re-

formeras. Förmögenhetsskatten, som är Sveriges mest ojämsställda skatt, måste avskaffas, och den otidsenliga sambeskattningen måste omedelbart tas bort. Förutom det måste åtgärder genomföras vad gäller arvsbeskattningen. Det mest akuta är att höja fribeloppet, så att en normal bostad täcks in. Dessutom bör arvsskatten kunna skjutas upp till dess att bostadsfastigheten realiseras, så att Marianne, Gunilla eller någon annan inte tvingas lämna hus och hem.

Fru talman! Vi vet alla att för att man ska kunna finansiera en bra välfärdspolitik med en bra skola, en god vård och omsorg är det viktigt att fler människor än i dag har ett riktigt arbete. Det är viktigt att människor kan försörja sig och att de kan betala skatt, men för att fler människor ska komma i arbete krävs det bra villkor för företagsamheten, både för de befintliga företagen men också för de företag som ännu inte har startats.

Det finns en rad skatteregler som hindrar befintliga företag från att växa och som sätter käppar i hjulen för nya företagare att starta sin verksamhet. Låt mig bara nämna några.

De så kallade 3:12-reglerna, som handlar om företagets vinst ska beskattas som inkomst av tjänst eller kapitalinkomst, är onödigt krångliga. Det har lappats och lagats i lagstiftningen i stället för att man har reformerat från grunden. För att fler ska uppmuntras att starta eget i stället för att avskräckas krävs en ordentlig förändring på det här området.

En annan lagstiftning som hindrar företag från att växa är dubbelbeskattningen av aktier. Det naturliga för en företagare är att expandera med eget kapital. I dag beskattas vinsten två gånger, först i företaget och sedan hos ägaren. Det gör att företagare inte ges möjlighet att expandera eller att skaffa sig en liten buffert mot oförutsedda utgifter. Det är dags att avskaffa dubbelbeskattningen.

Fru talman! Det är hög tid att reformera det svenska skattesystemet så att risktagande, utbildning, entreprenörskap och sparande lönar sig. Sist, men inte minst, handlar det om att medborgarna ska få valuta för sina skattepengar. Om Svenssons, Marianne, Gunilla och alla de andra ska vilja betala skatt ska de också se att de får en god vård, en bra skola och omsorg och ett bra socialförsäkringssystem. Där, fru talman, ligger utmaningen för 2000-talets skatte- och finanspolitik.

Anf. 71 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det kan synas vara dystert att vara skattepolitiker i Sverige. Vi har ju ett av världens högsta skattetryck, och det är inte någon ljusning i sikte. De skattefrågor som kommer upp i den politiska debatten rör i bästa fall rena etiska haverier som uppstått genom den socialdemokratiska skattepolitiken. Jag tänker på regeringens senaste skatteproposition om pomperipossaskatter som man faktiskt tvingades till av en icke-socialistisk majoritet i utskottet. Först när skatten har blivit mer än hundra procent reagerar man, och då först efter det att man har uppmanats att reagera av riksdagens skatteutskott.

Det tycks inte göras någon etisk utvärdering av våra skatter i den socialdemokratiska regeringspolitiken. Allt handlar om skattebaser, genomsnitt och skatteintäkter.

Självfallet inser även Kristdemokraterna att den offentliga sektorn behöver skatteintäkter för att finansiera de saker som vi anser måste

finnas för det gemensamma bästa, men det hindrar inte att man utvärderar skatter ur ett etiskt perspektiv.

Fastighets- och förmögenhetsskatterna strider mot principerna om att skatt ska tas ut efter bärkraft, skatteförmågeprincipen, och först vid det tillfälle som skattebetalaren har förmågan att betala skatten, den så kallade likviditetsprincipen. Det finns således djupt moraliska invändningar mot dessa egendomsskatter.

Låginkomsttagare betalar mycket hög skatt på sin arbetsinkomst genom inkomstskatt och sociala avgifter. Visserligen strider inte dessa skatter mot likviditetsprincipen, men man måste fråga sig om det verkligen är rimligt att låginkomsttagare ska betala två tredjedelar av vad de arbetar ihop i skatt. Är det verkligen skatt efter bärkraft?

Fru talman! Det syns ingen ljusning, särskilt inte i år. Socialdemokraterna gick till val på att lova att inte sänka en enda skatt. Det löftet har man faktiskt tyvärr hållit. I budgetpropositionen existerar det inte någon inkomstskattesänkning som inte tas tillbaka från hushållen genom höjd skatt på energi. Med tanke på att Socialdemokraterna i de kommuner och landsting där man har fått makten lovar att höja skatten ser det minst sagt mörkt ut.

Den ideologiska grunden för Socialdemokraternas skattepolitik verkar vara diametralt motsatt den som borde gälla i en rättsstat. Bevisbördan för beskattning tycks i Sverige inte ligga på den som tar ut skatten. I stället tycks det ligga något slags omvänd bevisbörda på skattesubjekten när det gäller varför man ska behålla pengar. När då dessa människor inte kan argumentera för sin sak blir de överkörda. Starka argument mot vissa skatter har inte saknats. Men de drabbades röst har tydligen inte varit tillräckligt stark och är ofta inte det i det svenska samhället. Jag tänker bland annat på arvsskatten, människor som ser sig tvungna att sälja det hem som de under decennier har sparat till och änkor eller änklings som med de nya taxeringsvärdena inte längre har råd att ärva sin makes eller sin makas del av bostaden.

Fru talman! Regeringen tycks inte heller göra någon utvärdering av skatterna utifrån någon skadlighetsprincip. Enligt denna måste beskattning ske så att samhällsekonomin skadas så lite som möjligt. Enligt regeringens egna prognoser kommer förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatten totalt att ge staten intäkter som uppgår till 8 miljarder kronor. Det är visserligen väldigt mycket pengar, men sett till den offentliga sektorns totala skatteintäkter på över 1 220 miljarder rör det sig om en liten andel. Sett till den skada som dessa skatter åsamkar samhällsekonomin genom att kapital bland annat flyttar från landet är frågan om Sverige inte skulle tjäna mer netto på om dessa skatter slopades.

Kristdemokraterna föreslår en omfattande inkomstskattesänkning redan 2003 bestående av ett höjt grundavdrag till 26 500 kr, en skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare och ett förvärvsavdrag i procent.

Vi föreslår också en rad skattesänkningar för företagen generellt, bland annat genom sänkta arbetsgivaravgifter, och för jordbrukare specifikt genom sänkt dieselskatt. Företagarna måste stimuleras genom avvecklad dubbelbeskattning. Det är några punkter.

Sverige kan inte längre försitta möjligheterna att ta sig ur den tillväxtsvacka som vi befunnit oss i mer eller mindre oavbrutet i 30 år. Väl av-

vägda och tydligt finansierade skattesänkningar är en del av lösningen. Sverige kan ha en tuff period framför sig. Kristdemokraterna anser därför att viktiga skattesänkningar behöver ske för att den svenska ekonomin ska kunna bli mer dynamisk och klara de utmaningar som vi står inför.

Vi vet också att det finns en stor alarmklocka som ringer i de svenska kommunerna, som genomför skattehöjningar som kommer att drabba främst låginkomsttagarna och också urholka deras ekonomi, även om de skulle få ett eller annat höjt barnbidrag.

Till sist, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 10.

Anf. 72 ROGER KARLSSON (c):

Fru talman! Ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1, 6 och 11.

Centerpartiet gick till val på budskap om lika villkor. För oss är det en självklarhet att människor ska ges förutsättningar att utvecklas oavsett vilket kön man har, oavsett sexuell läggning, oavsett ålder, oavsett var i landet man bor, oavsett etnisk bakgrund, oavsett om man har hög eller låg inkomst, oavsett om man är företagare eller anställd.

Tyvärr gäller inte dessa förutsättningar fullt ut i Sverige i dag. Människor och företag har inte möjlighet att växa på lika villkor.

Därför tycker jag att det känns bra att i denna debatt kunna stå upp för att vi i Centerpartiet i vårt budgetalternativ verkligen gick från ord till handling när det gäller det vi sade i valrörelsen.

Fru talman! Skattesystemet är en viktig orsak till att människor med låga inkomster och småföretagare inte har möjlighet att växa och utvecklas. Ett sätt att växa och utvecklas som skulle vara bra för dem skulle även vara bra för samhällsekonomin. En sådan möjlighet finns tyvärr inte i dag.

Att Sverige beskattar låginkomsttagare högre än något annat OECD-land är ett medvetet val. På förmiddagen var jag och lyssnade på P-O Edin och en föredragning om Skattebasutredningen. Han pratade om breda skattebaser. Breda skattebaser innebär hög skatt på låga inkomster.

P-O Edins skattebasutredning visar tydligt att om vi ska behålla skatterna och de offentliga utgifterna på den nivå vi har i dag måste vi fortsätta att beskatta fattigt folk, fastigheter och föda hårt. P-O Edin vill till och med höja momsen på mat och också höja beskattningen av småföretagare. Det är resultatet av en högskattepolitik.

Fru talman! Ett medvetet val av skattesänkningar har också gjorts av Socialdemokraterna under den gångna mandatperioden. De sade att dessa var riktade till låg- och medelinkomsttagare. Det var i retoriken. I praktiken är det medel- och höginkomsttagare som har fått det bästa utfallet. En undersköterska som tjänar 15 000 kr i månaden har under den förra mandatperioden fått 8 220 kr per år i skattesänkning av Socialdemokraterna medan hennes chef, om han tjänar 35 000 per månad, har fått en skattesänkning på lite drygt 29 000 kr per år. Det är ett medvetet val. Det var ett val för att sikta in sig på medelinkomsttagare och vinna valet.

Centerpartiet har lagt sin budget och tagit första steget till en inkomstskattereform som innebär att de som inte har fått någonting eller fått väldigt lite av Socialdemokraterna får en rejäl höjning av sin disponibla inkomst. Med Centerpartiets förslag skulle undersköterskan som

tjänar 15 000 kr i månaden få ungefär 600–700 kr mer i månaden i disponibel inkomst.

Fru talman! Låg- och medelinkomsttagare betalar nu ute i kommuner och landsting notan för Socialdemokraternas vallöften. När 13 av 21 landsting och 113 av 289 kommuner tagit sina beslut om budgeten för nästa år höjs kommunalskatten i genomsnitt med 60 öre per hundralapp. Det låter inte så mycket. Men om man omsätter det till undersköterskans inkomst på 15 000 kr i månaden handlar det om en skattehöjning på 1 080 kr per år. Det är notan som undersköterskan betalar för vallöften om till exempel maxtaxa i barnomsorg och maxtaxa i äldreomsorg som inte varit fullt ut finansierade.

Fru talman! Centerpartiet och jag anser att vid sidan av den höga beskattningen av låginkomsttagare är den höga beskattningen av boende och småföretagare problem som måste prioriteras under denna mandatperiod. Fastighetsskatten är ett problem mycket på grund av sättet att bestämma taxeringsvärden. Det är inte skattesatsen i sig som är problemet. Vi har ett system som gör att om min granne lyckas sälja sin fastighet till ett bra pris till någon som är välbeställd så slår det igenom på min skatt nästa år.

Centerpartiet har lagt ett förslag som faktiskt skulle vara möjligt att genomföra genom en enkel omräkning i det nuvarande systemet, i den pågående allmänna fastighetstaxeringen. Det är ett förslag som skulle ge generellt lägre men också rättvisare taxeringsvärde och som skulle rensa bort de värsta avarterna i dagens system. Det är inte rimligt att en fastighetsägare ska få kraftigt höjd skatt bara för att grannen sålt sin villa dyrt.

Fru talman! I dag startas det alldeles för få företag i Sverige. Nyföretagandet ligger på en nivå som inte har varit så låg sedan 1990. Det behövs nya och växande företag i Sverige för att vi ska säkra välfärden, för att vi ska få pengar till vård, skola och omsorg. Därför måste det bli lättare att starta eget företag. Det måste bli möjligt att starta företag även om man inte har ett stort kapital. I dag startar kvinnor, ungdomar och invandrare i Sverige inte företag i den utsträckning som de skulle kunna göra. Det beror inte på att kvinnor, ungdomar och invandrare har sämre företagsidéer utan på att de inte är så kapitalstarka.

Centerpartiet har i valrörelsen och nu i budgeten föreslagit ett bonusprogram för Sveriges småföretagare. Det har talats väldigt mycket om bonusprogram för stordirektörer, men vi tyckte att det var viktigt med ett bonusprogram för Sveriges småföretagare. Detta innebär att man skulle kunna få ett skattefritt sparande på 40 000 kr per år i tre år. Man skulle alltså kunna spara 120 000 kr skattefritt – ungefär som ett allemanssparande – som ett startkapital för sitt företag. Om man sätter in egna pengar skulle man också kunna få göra ett riskkapitalavdrag. Det innebär i princip att man tidigare lägger den reavinstbeskattning som man ändå får när man avyttrar företaget.

Detta skulle ge en injektion, en bonus, för att starta små företag. Det är vårt tydliga alternativ till regeringens förslag att skjuta upp beskattningen i tre månader. Skatten sänks inte. Den skjuts bara upp lite grann. Regeringens förslag justerar ingenting i det stora hela. Det justerar bara saker på marginalen. Vi har ett förslag som skulle göra det möjligt och ekonomiskt motiverat att starta företag medan regeringen gör ändringar på marginalen.

Fru talman! Det gläder mig som skatteutskottets ordförande att en tidigare ledamot av skatteutskottet numera är befordrad till talman. Gratulerar!

Den gångna helgen samtalade jag med en person som förra veckan genomgått en mindre, planerad operation på ett av lasaretten i vårt land. Åkomsten var inte särskilt besvärande. Mannen hade sagt till sin läkare att den kunde göras när det fanns tid. Han var överens med läkaren. För ungefär ett år sedan sattes han upp på en väntelista. Förra veckan var det dags.

Mannen hade för knappt 20 år sedan opererats för en liknande åkomma. Då låg han på sjukhus i tre dagar. Den här gången kom han till sjukhuset vid 10-tiden på dagen. Efter förberedelser av den mycket professionella sjukvårdspersonalen kördes han in i operationsalen strax efter klockan 12. Han sövdes och opererades. Nästa gång han tittade på klockan var den 20 minuter i 2. Han kördes ut, fick värktabletter, vilade, fick två små smörgåsar och te. Kl. 17.00 åkte han hem, alltså efter ungefär sju timmar.

Under förberedelsetiden och den efterföljande vilostunden såg han hur övriga patienter på samma sätt som han själv kördes in för att opereras, kom ut, fick fika, fick vila några timmar, fick värktabletter och åkte hem. Det var som en jättelik karusell. De opererande läkarna – det var flera – kom ut och talade med patienterna när dessa hade vaknat till. Läkarna förklarade vad de hade gjort och hur patienterna kunde räkna med att det skulle bli de närmaste dagarna och timmarna.

Dagen efter ringde en sjuksköterska från avdelningen där mannen hade varit. Hon undrade hur han hade sovit, om han hade ont och om han hade mått illa under natten. Hon sade att om det uppstod några som helst problem skulle han slå en signal så att de skulle kunna reda ut det.

Den här mannen kände, precis som medpatienterna, att han verkligen hade blivit väl behandlad och väl bemött. Allt hade varit mycket proffsigt och rationellt utan att medmänskligheten på något sätt hade lagts åt sidan.

För allt detta, fru talman, inklusive ett förberedande besök en månad tidigare, betalade denne patient patientavgiften, som i detta landsting var 200 kr. Naturligtvis kostar det jag just beskrivit väldigt, väldigt mycket mer. Det är det vi betalar gemensamt via skattsedeln.

Inte blir det mer personal, inte blir det kortare köer, inte hinner man ringa dagen efter och visa medkänsla, fråga hur det står till och ge råd om man får mindre pengar, om det blir mindre anslag till avdelningen – anslag som till allt överskuggande del kommer från det gemensamma, från det vi betalar i skatt.

I min hemstad Borås kunde man förra veckan i lokaltidningen – det finns bara en – läsa om föräldrar som var oroliga, för att uttrycka det försiktigt, över att det var för lite personal, för små lokaler och för många barn på det dagis där de hade sina barn.

Inte blir det mer personal, större lokaler och mindre barngrupper om man sänker skatten. Vi måste faktiskt inse detta samband.

Från en annan del av landet ringde en medborgare till mig i förra veckan. Hon, för det var en kvinna, talade om liknande problem, men nu gällde det en skola där hon och hennes man hade sina barn. Hon ut-

tryckte sin beundran för skolans personal, för alla som arbetade där. Men, sade den här kvinnan, det behövs fler. Det behövs speciallärare, det behövs fler i skolrestaurangen och det vore jättebra om det fanns en vaktmästare till på skolan.

Inte blir det fler anställda på denna skola, fler speciallärare, fler i skolrestaurangen eller någon mer vaktmästare om vi sänker skatten. Tvärtom, det blir färre. Vi måste faktiskt inse detta samband.

För undvikande av alla missförstånd: Jag påstår inte att bara mer pengar löser alla problem. Det finns mycket man kan göra i organisationen, det är jag övertygad om – i möjligheterna för personalen, alla kategorier, att påverka sin vardag, sitt arbete och mycket annat. Jag är dock fullständigt övertygad om att om vi sänker skatterna på bred front så utarmar vi skolan, dagiset och lasarettet. Då kan vi inte göra de förstärkningar av olika slag som medborgarna vill ha.

Översiktligt ser vi socialdemokrater på skatterna och skattesystemet på följande sätt.

Skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden. Vi som är valda till riksdagen, liksom våra kolleger i landsting och kommuner, beslutar ofta – låt oss erkänna det – i väldigt stor enighet om olika saker som ska göras. Vi socialdemokrater menar att vi då faktiskt får vara beredda att betala vad det kostar. Vi kan inte besluta om utgifter och sedan överlåta till någon annan, inte närmare definierad, att betala kalaset.

Vi borde dessutom alla numera vara klara över att man inte kan låna till välfärd, i varje fall inte i längden. Man kan inte åka till bankirer ute i världen och låna till välfärd i Sverige, i varje fall inte i längden. Pengarna kommer inte från himlen. Därifrån kommer, olika mycket i olika delar av vårt land, regn och ibland snö – detta särskilt sagt till en av kammarens ärade ledamöter. Pengarna kommer från arbete, från människor som får göra det de helst av allt vill: arbeta, dra försorg om sig själva och sina närmaste, ta ansvar och bidra till det gemensamma bästa.

Så här tycker vi socialdemokrater:

Skatterna ska stimulera till arbete och investeringar. Skattesystemet ska bidra till en uthållig utveckling och till minskade – lägg märke till detta – ekonomiska och sociala klyftor. Vi kan aldrig acceptera att redan välbeställda får stora skattesänkningar på bekostnad av det jag började med att tala om: vården, skolan och omsorgen – alltså lasarettet, skolan och dagiset. Vi kan aldrig acceptera skattesänkningar som leder till att klyftorna i samhället ökar kraftigt. Vi vill minska klyftorna, inte öka dem. Det är vår övertygelse att det är bra för alla om vi minskar klyftorna.

Reformer för rättvisa och tillväxt går alltså före skattesänkningar. När vi skapat utrymme för skattesänkningar kommer vi att prioritera ytterligare förbättringar för löntagarna och de små företagen.

Visst har Sverige jämfört med många andra länder en hög skattenivå. Utgången av det senaste valet visar dock att det finns en folklig uppslutning bakom ett system som är omfördelande, inte minst genom att det ger samhällsservice – jag påminner om mannen som hade opererats, barnen i skolan och barnen på dagis – och i huvudsak en god sådan. Den kan dock bli bättre. Medborgarna vill ju att den ska bli bättre, och om vi menar allvar med att lova det får vi faktiskt vara beredda att betala vad det kos-

tar. Dessutom vill medborgarna ha transfereringar dels över tiden, alltså i livsrytmen, dels mellan olika grupper.

Jag kan inte nog poängtera att de gemensamma resurser som skatten ger faktiskt måste täcka de utgifter vi beslutar om för vår gemensamma välfärd. Som jag sade tidigare, men med en lite annan formulering: Om vi inte betalar för oss blir det antingen ökade räntor och skulder som barn och barnbarn får betala, kanske till och med barnbarnsbarn, eller också blir det smärtsamma nedskärningar som hårdast drabbar dem som har små ekonomiska och andra resurser.

Det jag sagt nu innebär inte att jag försvarar en hög skattenivå för dess egen skull. Skatteintäkter är för oss socialdemokrater bara ett medel för att nå de mål vi har satt upp framför oss, som ökad välfärd i vid bemärkelse och utjämning över livsrytmen och mellan grupper. Vi har ingenting emot att sänka skattenivån, vilket vi också visat i handling under de senare åren, men vi gör det bara om det finns utrymme. Vi lånar inte till skattesänkningar. Genom ökad tillväxt, bättre konkurrens och ordning och reda i ekonomin – vilket gett oss möjlighet att amortera på statsskulden, den där ni vet som fördubblades på tre korta år, och på det sättet få ned räntorna – har vi dock under förra mandatperioden genomfört skattesänkningar på ungefär 70 miljarder kronor. Det är ett jättelikt belopp. För att ta ett jämförelsetal är det ungefär tre års barnbidrag, tre år och två månader närmare bestämt. Det är också ungefär 15 miljarder mer än vad vi betalar i räntor på vår gemensamma skuld, ni vet den som jag nyss talade om, den som hade fördubblats på tre korta år.

Under den mandatperiod vi nu är inne i vill vi socialdemokrater på skatteområdet göra följande.

1. Om den statsfinansiella utvecklingen så tillåter kommer vi att genomföra det fjärde steget i kompensation för egenavgifterna till det nya pensionssystemet.
2. Vi vill under denna period genomföra en förändring av tjänste- och kapitalbeskattningen för småföretagsägars inkomster. Det är det som en del brukar kalla 3:12-reglerna. Inom parentes finns inte det där 3:12 kvar längre. Det är länge sedan vi slopade det, men eftersom alla talar om 3:12 gör jag det också.
3. Vi kommer också att vidta åtgärder för att underlätta generationsskiften i första hand för småföretagsägare.
4. Fastighetsskatten ses över i en parlamentarisk utredning. Denna ska med förtur ta upp frågan om beskattning av arv mellan makar.
5. Som Roger Karlsson var inne på lade P-O Edin i förra veckan fram sin utredning *Skattebasutredningen*. Utredningens främsta uppgift var att analysera om vi i Sverige i en globaliserad värld och internationaliserad ekonomi kan behålla välfärden på ungefär den här nivån. Det var uppdraget, och man har visat att det går. Nu ska denna utredning ut på remiss. Skatteutskottet kommer i februari att ha en offentlig utfrågning om den, och sedan ska den beredas och övervägas. Låt oss då resonera om vad som är nödvändigt, vad som är önskvärt och vad som är möjligt att göra.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

6. Vi föreslår en grön skatteväxling under kommande budgetår i storleksordningen 3 miljarder. Vi bedömer att utrymmet fram till 2010 är ungefär 30 miljarder. Dessa åtgärder ska genomföras stegvis och försiktigt och hela tiden följas upp. Effekterna för miljön, hushållen, inkomstfördelningen och, inte minst viktigt, näringslivets konkurrenskraft måste nog följars. Själv har jag börjat fundera på om det inte finns skäl att studera dessa frågor också ur ett regionalt perspektiv. Jag tror att det finns goda skäl för det faktiskt.

Efter beslut i riksdagen på förslag av skatteutskottet har regeringen tillsatt en utredning med uppgift att se över gränsdragningsproblemen inom mervärdesskatteområdet. Här har vi ett problem, för en utredning föreslår så och en annan utredning föreslår si. Men vi får resonera om det här och försöka sy ihop det. Det blir inte helt enkelt, men på något sätt ska vi säkert klara det.

Herr talman! Sammantaget gäller för socialdemokratisk skattepolitik att skatter inte har något egenvärde, men vi ska ha ordning och reda i ekonomin. Vi ska betala för våra gemensamma utgifter och inte låna till skattesänkningar för redan välbeställda. Först ska pengarna in, sedan kan vi resonera om hur de ska användas: till skattesänkningar, till utbyggd välfärd eller till någon annan reform som det här huset är alldeles fullt av.

Med detta vill jag yrka bifall till finansutskottets förslag och avslag på de reservationer som är fogade till samma betänkande.

Anf. 74 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Så fick vi då höra högskattepolitikens höga visa. Men, Arne Kjörnsberg, det är inte hög skatt som genererar välstånd, det är tillväxt som ger pengar till bland annat utbyggnad av de gemensamma angelägenheterna. Det kan man ju se i de länder som inte har haft någon tillväxt. De kan oavsett skattesystem inte ha det välstånd som länder med hög ekonomisk tillväxt har. Därför måste tillväxtfrågorna stå i fokus.

Arne Kjörnsberg tar som exempel mannen i operationsköen och hänvisar till hur låg själva avgiften är för operationen. Men mannen i fråga har ju betalat landstingsskatt år efter år efter år. Det vore väl märkligt om han efter alla dessa år med inbetald landstingsskatt inte skulle kunna få vård. Men man får alltså inte vård i tid i högskattepolitikens Sverige.

Arne Kjörnsberg gav inga besked till alla de vanliga hushåll i Sverige som inkomståret 2003 får kraftigt höjd inkomstskatt på grund av de landstings- och kommunalskattehöjningar som sköljer över framför allt tillväxtområdena.

Arne Kjörnsberg gav inga besked till alla de människor som drabbas av hög fastighetsskatt.

Arne Kjörnsberg gav inga besked till alla de människor som drabbas av en hög energiskatt.

Arne Kjörnsberg bör tala om hur dessa människor ska finansiera de ökade skatterna.

Arne Kjörnsberg bör motivera varför åtstramningarna kommer 2003, några månader efter valet.

Anf. 75 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag hör dåligt, men jag har tekniska hjälpmedel. Lennart Hedquist behöver nog skaffa sig sådana. Hela mitt anförande handlade ju precis om det som Lennart Hedquist efterfrågar.

Man måste betala för sig, Lennart Hedquist. Mannen i exemplet har betalat landstingsskatt i alla år. Ja, men den mannen är så pass solidarisk att han var beredd att betala landstingsskatt för att mormor, grannen, barnbarnen eller någon annan skulle få den vården. I hans fall var det inte akut. Därför gjorde han upp med läkaren: Sätt mig på väntelista! Det är okej. Jag har inga problem. Men det kanske bör göras. Det var den professionella synpunkten från läkaren.

Lennart Hedquist, jag säger det på nytt: Jag är medveten om att man inte ska dra alltför stora paralleller mellan ett hushåll och en nation, men om man skaffar sig utgifter i ett samhälle går det inte att låna till dem, i varje fall inte i längden. Man kan inte låna till bröd, smör och mjölk mer än någon månad. Översatt det till nationen! Man kan inte i längden låna till utbildning för våra barn, vård för dem som är sjuka och omsorg för dem som är gamla. Menar vi allvar med detta får vi faktiskt betala för det. Det tycks landets medborgare vara beredda att göra.

Det var ju ni som skulle sänka min skatt och alla andra riksdagsledamöters skatt med 50 000 kr per år. Det var ni som backade. Det var ni som tappade en tredjedel. Det gjorde inte vi.

Anf. 76 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Arne Kjörnsberg duckar fortfarande för min fråga: Vad har han att säga till alla de människor som nu drabbas av väldigt kraftiga skattehöjningar i det land som redan har världens högsta skatt?

Arne Kjörnsberg kommer med en rad självklarheter om att man ska betala för sig. Javisst, men då ska man inte föra en skattepolitik som eroderar skattebaserna så att vi totalt framåt i tiden får mindre skatteinkomster än vi skulle ha kunnat få om vi hade en högre ekonomisk tillväxt.

Jag har väldigt svårt att förstå varför Arne Kjörnsberg och Socialdemokraterna envisas med att försvara en skattepolitik som har kostat svenska folket så mycket i form av sänkt välbefinnande relativt vår omvärld. Vi måste lägga om den.

Jag tror inte att väljarna i Sverige var beredda på att få den skattechock som nu sveper över landet. Men vad har Arne Kjörnsberg att säga till dessa människor, och hur ska de finansiera de ökade skatterna?

Anf. 77 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag känner behov av att nästan be om ursäkt, att lugna ned mig själv och inte bli så upphetsad som jag gärna blir i debatter med företrädare för Moderata samlingspartiet.

Jag kanske sade att man ska betala för sig. Men jag menade att vi gemensamt faktiskt måste betala för de utgifter vi här i denna kammare och i alla fullmäktigesalar och alla landstingssalar i Sverige beslutar om. Det finns inget annat sätt, som det står i en ganska känd sång.

Högre tillväxt, säger Lennart Hedquist. Jag håller med Lennart Hedquist, där har han en poäng. Det är bara det att när Lennart Hedquist hade direkta möjligheter att påverka detta hade vi denna konstiga minus-

tillväxt som finansministern i dagens debatt har lanserat ett nytt ord på det ekonomiska området för. Ekonomisk missväxt, sade han väl.

Det hände samtidigt som statsskulden fördubblades. Det är nästan tur att Karin Pilsäter inte är här för då hade jag fått skäll för att jag på nytt påminner om det också. Men det var ju så att när era företrädare den 4 oktober 1994 – en symbolisk dag, förresten – fick lämna kanslihuset tog de inte med sig skuldsedlarna som de hade utfärdat i konungariket Sveriges namn. Det fick svenska medborgare betala. Prognosen för räntan på statsskulden det året var 146 miljarder. Som en jämförelse kan jag säga att nästa år blir den ungefär 55 miljarder.

Det är inte vi socialdemokrater som har fixat det. Det är svenska folket som har gjort det med oss i ledningen. Där har vi vårt problem. Men nu när vi har fått ordning och reda på ekonomin kommer tillväxten. Och, Lennart Hedquist, alla säger ju att våra förutsättningar är bättre än de allra flesta länders att få den tillväxt som är så viktig för Lennart Hedquist och för mig.

Anf. 78 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Arne Kjörnsberg sade i sitt anförande, jag tror det var i ett försök att beskriva att man skulle ha ordning och reda på finanserna att: "Vi kan inte besluta om utgifter och sedan överlåta åt någon annan ... att betala kalaset." Det är helt sant. Men det tycker jag är en senkommen insikt för Arne Kjörnsberg, för det är precis det som händer i dag. Kommuner och landsting tvingas höja skatten på grund av att regeringen inte har finansierat sina vallöften. Regeringen har beslutat om utgifter men låter någon annan betala kalaset.

Min fråga till Lennart Hedquist är: Tänker du betala notan? Tänker regeringen skjuta till pengar till kommuner och landsting?

Anf. 79 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill påminna Roger Karlsson om att Lennart Hedquist inte har någon replikrätt. Det är Arne Kjörnsberg som har replikrätt. Jag inser att det är en felsägning, men jag vill göra min värderade meddebattör uppmärksam på det. Dessutom kan det vara bra att få det fört till protokollet.

Roger Karlsson! På vilket sätt menar möjligen Roger Karlsson att finansieringsprincipen inte uppfylls? Led det i bevis.

Anf. 80 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Jag menar att finansieringsprincipen inte har följts när det gäller reformeringen av maxtaxan. Man gjorde den statiska beräkningen och skickade pengar, men man har inte skickat med pengar till den dynamiska efterfrågeökning som maxtaxan faktiskt har inneburit. Den kostar pengar.

Bland annat har en kommun i mitt hemlän, Trosa kommun, skickat en räkning som motsvarar den underfinansiering man anser att maxtaxan innebär. Maxtaxan har genomförts, men man anser den vara underfinansierad. Trosa kommun har därför skickat en räkning till regeringen.

Ämnar Arne Kjörnsberg betala den räkningen?

Anf. 81 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att finansieringsprincipen är viktig. Det är därför regeringen från tid till annan har ingående överläggningar. Regeringen kan inte ha dem med 289 kommuner, och det är Roger Karlsson och jag naturligtvis överens om. Regeringen har dessa överläggningar med kommunernas gemensamma organisation, det vill säga Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Jag menar allvar med detta. Fattar vi beslut, ska vi inte skicka räkningar någon annanstans. Fattar vi beslut, ska vi skicka med pengarna.

Jag är självklart beredd att så långt jag kan medverka till att seriöst diskutera frågorna. Uppfatta det som ett löfte, så långt det kan vara värt, från en menig riksdagsman i Sveriges riksdag!

Anf. 82 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag och Arne Kjörnsberg är överens om att det är viktigt att betala skatt för att kunna finansiera en god vård, en god skola och en bra omsorg och dessutom ett bra och hållbart socialförsäkringssystem. Men för att det ska vara möjligt krävs det att skattesystemet är rätt och rättvist.

En fråga som inte har berörts så mycket i debatten och som jag skulle vilja väcka handlar om skattemoralen. Jag är orolig för skattemoralen.

Vi vet att på alltför många områden finns det en svart marknad. Arne Kjörnsberg har inte sagt någonting om detta. Hur vill du arbeta för att motverka de svarta marknaderna som uppstår på olika områden?

Anf. 83 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! I våras var jag och medverkade på en facklig organisations årsmöte i en skola i Ulf Sjöstens och min hembygd, i Sjuhäradsbygden – i Skene. I matsalen fanns underlägg på borden där eleverna satt och åt sin mat. Det var Riksskatteverket som bedrev en kampanj och visade vad 100 kr i skatt går till. Det var till äldreomsorg för mormor, till dagis för barnen, till skolan, till biblioteket, till cykelställerna, idrottsplatsen och så vidare.

Jag åkte till riksdagen, och sedan bad jag skatteutskottets kansli att ta fram alla de fina affischerna som Riksskatteverket hade gjort. Sedan tapetserade vi skatteutskottets lokal, och så fick jag kritik från moderata ledamöter i skatteutskottet. De hade nämligen varit emot kampanjen. Men det var ett försök att tala om vad skatterna går till.

Vi ska ha kontroll. Det ska aldrig råda några tvivel om att samhället står på de ärliga företagens sida. Man ska inte kunna utnyttja möjligheten till skattefiffel och på det sättet skaffa sig konkurrensfördelar.

Vi har ett lite onödigt problem. Jag hoppas att vi ska kunna samarbeta mellan näringslivets företrädare, de som är seriösa, och myndigheterna. Det finns på sina håll. Det bör kunna utvecklas därför att det är bra för de seriösa företagen. Däremot undrar jag om inte Anna Grönlund är ute efter frågan om hushållsnära tjänster. Låt mig, eftersom Anna Grönlund har bara en replik kvar, ställa två korta frågor. Hur mycket tror Anna Grönlund att en vanlig familj är beredd att betala per timma för de hushållsnära tjänsterna? Hur mycket ska den som utför tjänsten få betalt i timman?

Anf. 84 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Det är väldigt angeläget att Arne Kjörnsberg försöker upplysa skatteutskottets ledamöter vad skatten går till. Det finns betydligt fler som skulle behöva veta vad skatten går till. Vi kan väl till att börja med fortsätta det arbetet gemensamt i skatteutskottet.

Det är lite grann som Arne säger: Jag ser ett problem med att vi har flera svarta marknader på grund av att vi har ett skattesystem som gör marknaderna svarta. Det exempel som Arne tog upp passar alldeles utmärkt för att fortsätta dialogen mellan oss.

Det är angeläget att hindra den svarta marknaden från att uppstå. Kan man samtidigt ge mer tid till barnen, slippa smutsvätten och städningen, är det en bra åtgärd. En sådan åtgärd skulle inte behöva kosta mer än 100 kr för den enskilda familjen. Givetvis ska den som utför tjänsten få en normal lön, men det viktiga är att vi sänker skatten på arbete så att det blir möjligt att köpa tjänsterna.

Jag skulle vilja fråga Arne Kjörnsberg i hans sista inlägg: Hur kommer det sig att ni är så oerhört negativa till en sådan åtgärd? För det första förbättrar den skattemoralen. För det andra gör den en svart marknad vit.

Sist, men inte minst, se till den lilla människan – som du har talat om i ditt anförande – så att småbarnsföräldrar får mer tid till barnen och kan lämna bort betungande hushållstjänster.

Anf. 85 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Undersökningar gjorda i bland annat Kungsbacka, där det gjordes försök med hjälp av EU-medel, visar att hushållen är beredda att betala ungefär 60 kr i timman. Blir det högre sjunker efterfrågan dramatiskt. Vid 100 kr i timman är den helt borta. Jag gissar att den totala kostnaden i timman för den som ska utföra tjänsten är ungefär dubbelt så mycket – inte dubbelt så mycket som 60 utan dubbelt så mycket som 100. Det är det ekonomiska skälet.

Det finns ett ekonomiskt skäl till, nämligen att detta kommer att snedvrider konkurrensen. Det tredje skälet är att det är väldiga gränsdragningsproblem.

Sedan finns det ett fjärde principiellt skäl: Jag tycker inte att Anna Grönlund ska betala för att någon ska sopa upp eller dammsuga hemma hos mig. Det är ett principiellt skäl. Det är fel. Jag har ingenting emot att någon annan gör det, men då ska jag själv betala fullt ut för det.

Anf. 86 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Efter att ha lyssnat på finansministern har jag en fråga till Arne Kjörnsberg: Finns det någon skatt som Arne Kjörnsberg skulle kunna tänka sig att sänka under den nuvarande mandatperioden?

Anf. 87 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag är ledsen, men det är fler som behöver hörapparater.

En stor del av mitt anförande handlade om detta, till exempel kompensation för egenavgifterna, underlätta generationsskiften, sänka skatten för småföretag, gärna genom en ändring av de så kallade 3:12-reglerna. Om jag bläddrar bland stolparna i manus kanske jag skulle hitta mer, men det här är det jag kom på direkt.

Anf. 88 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på Arne Kjörnsberg. Arne Kjörnsberg talade om att skatteintäkter är viktiga för välfärden. Men, Arne Kjörnsberg, det behöver inte vara relaterat till hög skattenivå. Ett alternativ är att införa förändringar för småföretagen. Då blir det fler i sysselsättning. Då får kommunerna större skatteunderlag och kan därmed bibehålla en lägre skattenivå. Då kan Arne Kjörnsbergs barnbidragshöjningar komma till rätta. Det är kanske ett alternativ man borde tänka på. Det finns faktiskt andra vägar.

Jag vill också upplysa om att 72 % av kommunernas intäkter finansieras av den kommunala skatten. Resten är antingen generella statsbidrag eller statsbidrag.

Jag är orolig för att ju mer man urholkar den kommunala självstyrelsens egna skatteintäkter, desto mer urholkar man den kommunala självstyrelsen.

Sedan har jag en fråga till, om det här med fastighetsskatten. Vi får ju ta del av hur fastighetsskatten ständigt justeras. Det är begränsningsregler. Det är debatter. Det har blivit någon sorts pontonskatt som hela tiden flyter ovanpå och ständigt måste korrigeras. När kommer det ett förslag om att vi kan avveckla denna skatt som får så orimliga proportioner?

Anf. 89 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Den bästa teoretiska förklaringen till att man ska ha fastighetsskatt finner man i 1992/93 års vårproposition. Denna proposition är undertecknad av dåvarande statsministern Carl Bildt och dåvarande finansministern Anne Wibble. Kort sammanfattat är den teoretiska förklaring som dåvarande statsministern och dåvarande finansministern hade att alla förmögenhetsslag bör beskattas på ungefär likartat sätt. Annars får man sådana snedvridningar att det totalt sett blir ett problem i ekonomin. Det är den teoretiska bakgrunden, Lars Gustafsson.

Nu pågår det en utredning. Jag tror att Kristdemokraterna också är representerade i den parlamentariska utredningen. Det finns en hel del att göra, jag är medveten om det. Ett problem på detta område, liksom på en lång rad andra områden, är att vårt land är så olika i olika delar. Där finns det anledning att göra en hel del, tror jag faktiskt. Finansministern har i sina direktiv till denna utredning också sagt att det mest alarmerande, det tycker jag faktiskt, alltså detta med arv mellan makar, ska behandlas med förtur. Jag tror att det är tolv eller tretton år sedan som vi fastställde det här så kallade fribeloppet, för arvsklass 1, tror jag att det heter. Det finns många goda skäl att ändra på det, och jag tror mig veta att utredningen redan i början av nästa år kommer att komma med förslag. Sedan får vi ta det efter hand.

En effekt, om man skulle slopa fastighetsskatten rakt av, skulle bli att fastighetspriserna skulle gå upp kraftigt. Vem drabbas av det och vem tjänar på det? Tjänar på det gör de som äger fastigheterna. Drabbas gör de unga barnfamiljer som skulle vilja köpa dem.

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 90 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Den inriktning som vi står bakom i det här betänkandet står vi bakom tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna. De förslag vi lämnar är ju inga skattesänkorförslag. I någon mening står vi för att vi vidmakthåller ett relativt högt skattetryck.

Det gör också att vi många gånger jämförs med andra länder. Vi vet att det pågår ett arbete inom OECD för att få bättre jämförbarhet mellan länderna när man jämför skattetryck och skatt som andel av BNP. Det tycker jag är bra, för de traditionella jämförelserna skapar en debatt i dessa frågor som många gånger kanske inte är så sansad som den skulle behöva vara. Oliketerna avspeglar många gånger, som vi vet, också olika ambitionsnivåer när det gäller välfärdsåtaganden. Det här har också P-O Edin skrivit om i sin skattebasutredning. Han menar att Sverige, trots att man rensar, ligger ganska högt. Men vi kanske får debatten på en klokare nivå.

I mitt parti vill vi ha höga ambitioner, och *har* också höga ambitioner, när det gäller välfärden. Vi har det inte minst för att vi står inför en demografisk utveckling som innebär ett stort och växande antal äldre människor. Det kommer i sin tur att ställa oerhört höga krav på vård och omsorg. Det är vi väldigt medvetna om. Vi brukar också påminnas då och då, bland annat med anledning av de så kallade välfärdsboks slutet, om att det fortfarande finns mycket att göra i det här landet för att komma till rätta med orättvisor.

Flera talare har efterlyst skattereformer av olika slag. Just nu är flera skatter föremål för översyn. Det gäller förmögenhetsskatten, fastighets-skatten och arvs- och gåvoskatten. Nedsättningar inom momsområdet kommer snart att ses över.

Vi vill inte, säger vi från Vänsterpartiets sida, att förmögenhetsskatten i första hand ska drabba hushåll vilkas enda tillgång egentligen är det hus man bor i. Förmögenhetsskatten är många gånger väldigt tuff för människor i vanliga inkomstlägen som har drabbats av just detta. Vi har också sagt att för att på kort sikt råda bot på detta borde egentligen halva taxeringsvärdet tas upp vid förmögenhetsbeskattning.

Det gäller att få acceptans för den här skatten. Vi tycker att förmögenhetsskatten ska finnas för att det ska finnas acceptans för skattesystemet som sådant. Men för att också få acceptans för förmögenhetsskatten måste skatten i någon mening drabba stora förmögenheter. I dag sticker det i många människors ögon att de så kallade börsmiljardärerna ofta går fria. Den särbehandling som vi har i dag av huvuddelägare uppfattas helt enkelt som stötande.

När det gäller arvsskatten, som vi också ser över just nu, innebär dagens utformning att efterlevande make eller maka av ekonomiska skäl tvingas att flytta. Vi tycker att det är bra att detta ses över med förtur. En av initiativtagarna till detta var Vänsterpartiet, och vi tycker att det är bra att vi nu har kommit så långt att vi sitter i en utredning och utreder detta. Vi lade fram en motion om detta för ett år sedan.

För att få lite extra krydda i de här debatterna har P-O Edins skattebasutredning kommit i dagarna. Han vill också ha en parlamentarisk översyn. Det är många som vill ha en översyn av skattesystemen. Han hade också en hel del förslag både på förmögenhetsskattens område och vad

gäller arvs- och gåvoskatten. Han går dessutom in och ifrågasätter avdrag för till exempel pensionsavsättningar.

Jag tycker att bara detta att P-O Edin och hans utredning har kommit in i debatten gör att vi också i någon mening måste diskutera och debatera hans idéer. Jag satt och lyssnade på Bosse Ringholm här förut, och han sade att det är väldigt intressant att P-O Edin har kommit med sin utredning. Arne Kjörnsberg sade förut i sitt anförande att P-O Edin har gjort det som han uppdrogs att göra. Han skulle tala om ifall vi klarar skattenivån i en internationaliserad värld. Det gör vi enligt P-O Edin och Arne Kjörnsberg. Jag menar att de diskussioner som P-O Edin har givit upphov till också måste diskuteras grundligare. Kanske måste de också – jag vet inte – få betydelse i de utredningar som faktiskt sitter i dag.

Det har pratats om jobb och företagande. För Vänsterpartiet är det viktigt att vid sidan av en stark offentlig sektor också göra satsningar på små företag och få små företag att vilja växa. Vi har lagt fram en lång rad förslag. Jag vet att företagsbeskattning och företagsfrågor kommer att debatteras i kammaren i morgon. Vi vill naturligtvis ha ett fortgående förenklingsarbete. Vi vill reformera synen på skattetillägget. Vi har synpunkter när det gäller sjuklönekostnaderna. Vi tycker att de är alldeles för betungande för de små företagen i dag. Här behövs insatser för att reducera de tunga kostnaderna. Det gäller också att få bättre social trygghet för småföretagare.

Vi har vidare till exempel pratat om schablonbeskattning, något som med fördel kan användas inom kontantbranscher. Jag läste att också finansministern i en av de rosa tidningarna, vilken det nu var, anslöt sig till tankegångarna att vi skulle kunna starta schablonbeskattning inom vissa branscher. Det välkomnar jag. Jag tycker att det vore mycket bra.

Det handlar också om att kanske få en högre skattemoral och om att kanske få in skatt på sådana skatteobjekt som inte har betalat skatt. Det finns branscher som är tyngda av sådant och där konkurrensen snedvrids i dag.

Jag har några korta kommentarer till reservationerna. Moderaterna har naturligtvis i vanlig ordning ganska stora generella skattesänkningar. Man säger att man riktar sig till låg- och medelinkomsttagare, men man har ändå som målsättning att ta bort statsskatten. Andra har kommenterat detta förut. Man finansierar också detta med ganska rejäla försämringar i sjuk- och föräldraförsäkring.

Centern pratar om lika villkor, och det har jag naturligtvis stor respekt för. Men jag ser också att Centern ansluter sig till kraftiga neddragningar på arbetsmarknadspolitikens område, vilket jag bedömer kraftigt försämrar möjligheten till regional utveckling i vissa delar av landet, där det är nödvändigt.

Flera partier pratar om skattesubventionerade hushållstjänster, och det är mycket möjligt att vi återkommer till det i replikskiftena. Jag ser detta som ett avsteg från likformighet i beskattningen, jag ser stora gränsdragningsproblem och jag vet inte vem eller vilka det är som ska ha dessa jobb.

Till sist, herr talman – jag har dragit över min tid lite – vill jag påminna om att man för några dagar sedan skrek ”Frihet, kärlek, kapitalism!” här utanför på Mynttorget. Där såg jag ett plakat där det stod att skatt är stöld. Då måste jag fråga: Menar de företrädare som händelsevis

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

kanske står bakom den yttringen att den budget som vi nu diskuterar här är en beskrivning av hur vi förvaltar ett stöldgods?

Anf. 91 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill använda min replikrätt till att försöka att till en del skyla över min oartighet i mitt huvudanförande och tacka Vänsterpartiets och Miljöpartiets företrädare för det samarbete vi har haft i skatteutskottet när vi har yttrat oss till finansutskottet. Jag ser fram emot en fortsättning på det samarbetet.

Anf. 92 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag får återgälda det tacket och hoppas på ett fortsatt bra samarbete. Jag hade kanske väntat mig en liten kommentar från Arne Kjörnsberg angående P-O Edins skattebasutredning.

Anf. 93 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Det viktigaste i P-O Edins utredning är att han säger att även i den internationaliserade ekonomin och den globaliserade världen kan vi i vårt land, om vi är beredda att betala för det, ha en välfärd som omfattar alla, som är generell och som vi betalar gemensamt. De möjligheterna finns. Sedan måste vi inom ramen för detta göra en del förändringar.

Jag antydde i mitt huvudanförande att det kanske kan uppfattas som ett problem att P-O Edins utredning säger att det ska vara en enhetlig momsskattesats. Vi har alldeles nyss gett regeringen i uppdrag att tillsätta en utredning som ska se över gränsdragningsproblem som en följd av att vi har olika momsskattesatser. Men jag tror faktiskt att vi kan hantera det. Det är bättre att få upp frågorna på bordet och lugnt och sansat resonera om dem.

Enligt min mening – jag påminner om det – är det viktiga i P-O Edins utredning att vi även i 2000-talets ekonomi, som Anna Grönlund talade om, kan ha ett välfärdssystem av nuvarande snitt.

Anf. 94 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! I den mån utredningen har kommit fram till att vi kan behålla ett relativt högt skattetryck är det bra. Jag tycker också att det vore bra om vi på något sätt kunde inlemma P-O Edins resonemang i de utredningar och det arbete vi gör för att utveckla skattepolitiken. Jag hoppas att jag, Arne Kjörnsberg och andra kan fortsätta den diskussionen.

Anf. 95 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Efter den första delen av Arne Kjörnsbergs replikskifte med Marie Engström vill jag gärna ställa en fråga till stödpartiet. En av de nyheter som framkom tidigare under dagen när Siv Holma förde talan för Vänsterpartiet var att hon förordade en progressiv förmögenhetsskatt. Det var den kommentar hon hade till P-O Edins förslag om att man kanske borde överväga att slopa förmögenhetsbeskattningen om man inte kan rätta till den på något sätt. Jag skulle gärna vilja få en bekräftelse

även från Marie Engström om stödpartiet Vänsterpartiets linje är att regeringen bör eftersträva en progressiv förmögenhetsskatt.

Min andra fråga gäller Kommunals kvinnolöner. Vänsterpartiet intresserade sig i valrörelsen mycket för löneökningarna för Kommunals medlemmar, och då särskilt kvinnorna. Därför skulle jag vilja höra Marie Engströms kommentar till att mer än hela löneökningen för Kommunals kvinnor i Mälardalsregionen kommer att gå till skattehöjningar.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 96 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Först och främst, Lennart Hedquist, skulle jag vilja beteckna Vänsterpartiet som ett samarbetsparti. Jag tycker att vi är ett samarbetsparti. Det låter väldigt bra att samarbeta, och det är precis det vi vill göra, och det är det vi gör.

När det gäller Vänsterpartiets syn på förmögenhetsskatten gav jag uttryck för den i mitt anförande. Jag sade att Vänsterpartiet vill ha förmögenhetsskatten kvar. Den legitimerar det skattesystem vi har på ett sådant sätt att man upplever skatterna som rättvisa. Vi ser dock att det finns vissa problem med förmögenhetsskatten i dag. Jag tog upp till exempel problemet att många hushåll med ganska normala inkomstlägen som har fått ett kraftigt höjt taxeringsvärde på sitt hus också har drabbats av förmögenhetsskatt. Så vill vi inte se den utformad. Det har vi att se över i den egendomsskattekommitté som sitter. Vi ser detta som ett problem.

Vi tycker att förmögenhetsskatten ska drabba de stora förmögenheterna. Det sade jag också i mitt anförande. Därför uppfattas särbehandlingen av huvuddelägare i bolag många gånger som stötande. Där måste vi komma fram med ett nytt förslag.

Anf. 97 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Då återstår frågan om Marie Engströms kommentar till de kvinnor i Mälardalsområdet som tillhör Kommunal och som nu får se hela sin löneökning – som Vänsterpartiet talade så mycket om under valrörelsen – och mer därtill gå till skatteökningar i regionen. Jag skulle vilja höra en kommentar till detta, som ju är en följd av regeringens politik men också av att Vänsterpartiet så beredvilligt ställer upp på dessa stora skattehöjningar i både kommuner och landsting.

Förmögenhetsskatten är i förening med kapitalskatten en skatt som drabbar avkastningen för de berörda med 60 procentenheter – 30 % kapitalskatt i förening med 1,5 % på förmögenheten ger ju den effekten. Samtidigt är den lite slumpmässig. Men när Vänsterpartiet nu går ut och säger att den bör vara progressiv är det av stort intresse att veta: Tänker ni höja dessa 1,5 procentenheter, eller vad tänker ni göra? Tänker ni höja fribeloppet så att vanliga fastighetsägare möjligen skulle kunna bli befriade?

Det lät väldigt allvarligt när Siv Holma stod och hävdade att den framtida förmögenhetsskatten borde vara progressiv.

Jag vill samtidigt påminna Marie Engström om att Vänsterpartiet har varit med om att slopa förmögenhetsskatten för de stora förmögenheterna.

Anf. 98 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag vill börja med det sista som Lennart Hedquist sade. Vänsterpartiet har inte deltagit i det. Det var konstellationen Socialdemokraterna och Centerpartiet som genomförde detta 1997, tror jag att det var.

Jag tycker att jag redan har svarat på vad Vänsterpartiet vill göra inom ramen för förmögenhetsskatten. Jag tror inte att jag behöver upprepa det ytterligare en gång.

När det gäller den skattechock som vissa familjer drabbats av, kanske främst i Mälardalen som Lennart Hedquist talade om och som han tog upp i sitt huvudanförande, handlar det naturligtvis till stora delar om höjd landstings- och kommunalskatt, om jag minns det anförandet rätt. Jag kan bara konstatera att på den vägen är det, och på det sättet blir det. Det är väl egentligen ingenting som faller inom ramen för den kompetens som vi har här i riksdagen att uttala oss om det. Vi kan bara konstatera att det har blivit en skattechock.

Lennart Hedquist exemplifierade de höga boskatter som dessa familjer också ibland har drabbats av. Och där kommer problematiken med förmögenhetsskatten in, och jag har redan redogjort för vår syn på den.

I den meningen som man drabbas av höjda energiskatter inom ramen för skatteväxling har man också fått en sänkning av inkomstskatten eftersom man växlar mot inkomstskatterna. Det blir mitt svar till Lennart Hedquist.

Anf. 99 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Marie Engström kommenterade i sitt anförande Centerpartiets arbetsmarknadspolitik. Det gläder mig därför att vi då får chans att utbyta några åsikter om det.

Vår inriktning är tydligt arbetslinjen. Vi vill ha färre men effektivare åtgärder. Bland annat satsar vi på kvalificerade yrkesutbildningar, medan regeringen och dess samarbetspartier drar ned på KY. I det förslag som kom efter propositionen drar man också ned på KY, vilket jag tycker är olyckligt.

Vår inriktning är att stimulera företagande. Det har en väldigt bra regional profil. Vi tycker inte att vi ska ha en regional klyfta där det inte finns företag och förutsättningar för företagande i hela landet. Därför föreslår vi att man ska vidta färre men effektivare åtgärder, att man ska satsa på kvalificerad utbildning och att man ska stimulera företagande.

Anf. 100 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tycker också att KY, som Roger Karlsson talar om, har stor betydelse i regional utveckling. Jag tycker även att man ska stimulera små företag som ett komplement till en bra och stark offentlig sektor. Det tror jag också är en viktig motor i de regioner som vi talar om.

Det som jag tog upp och tyckte var allvarligt var att de neddragningar som ni föreslår när det gäller arbetsmarknadspolitiken skulle få stor negativ effekt i Värmland, om jag hänför till mitt eget län, på utvecklingen i kommuner som är att betrakta som glesbygdskommuner. Det tror jag faktiskt att partikamrater till Roger Karlsson i just dessa kommuner också skulle kunna verifiera.

Anf. 101 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Man måste se ett budgetalternativ som en helhet. Det som vi gör i fråga om arbetsmarknadspolitiken och som innebär besparingar kompletteras med ändringar av inkomstskatter och satsningar på företagande.

Jag skulle också vilja passa på att ställa en fråga till Marie Engström om de förslag till förändringar av kraftvärme- och fjärrvärmebeskattningen som fanns i regeringens budget men som man nu yrkar avslag på med motivet att man inte har fått besked från EU än. Kan Marie Engström lova mig att det inte kommer något nytt sådant dumt förslag nu när ni har resurser i departementet? Dessa förändringar innebär att man skulle höja skatten på fjärrvärmeleveranser till industrin. Det skulle få en negativ miljöpåverkan. Det skulle kunna innebära en miljon ton ökade koldioxidutsläpp.

Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Precis som vi skriver har vi anledning att återkomma till dessa frågor och den problematik som har dykt upp. Vi skriver också att vi kommer att följa detta väldigt noga. Jag förstår att det handlar om denna proportionering när det gäller leverans av fjärrvärme till industrin. Jag delar Roger Karlssons farhågor när det gäller just den delen, inte hela kraftvärmebeskattningen men just den delen. Det har vi diskuterat tidigare.

Jag noterar också att Roger Karlsson skriver om detta i sin avvikande mening i yttrandet till finansutskottet. Men jag noterar också att Centerpartiet inte har tagit upp detta i sin reservation i finansutskottets betänkande.

Anf. 103 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Vänsterpartiets partiledare gjorde ett lite underligt uttalande i en debatt här i våras där hon hävdade att genom att öka de offentliganställdas löner skulle man få större offentliga intäkter. Det tyckte jag var lite egenartat.

Min fråga till Marie Engström är: Finns det någon smärtgräns för Vänsterpartiet när det gäller hur stor inkomstskatt man ska betala?

Anf. 104 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Min uppfattning är att en högsta statsskatt på 25 %, som det är i dag, är ganska högt. Så mycket högre än det tror jag inte att man kan gå om vi talar om inkomstskatten.

Anf. 105 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Kommunalskattehöjningar kommer hela tiden så att säga att hissa den totala skattenivån för dem som kanske redan har det svårt eftersom den kommunala skatten slår mot alla inkomster. Det är ingen som blir befriad. Vi har ju inte proportionerliga kommunala inkomstskatter. Jag sade tidigare till Arne Kjörnsberg: Vore det inte tänkvärt att försöka öka skatteunderlaget i stället, så att vi slipper få så stora höjningar av kommunalskatter eftersom det drabbar de sämst ställda? Både Marie Engströms parti och mitt parti vill ju undvika att de sämst

ställda ska få betala högre skatt än nödvändigt eftersom statens bidrag exempelvis då inte fungerar när det gäller dem som är utsatta.

Jag har här fått höra en rätt så fin lovsång om vad ni vill göra för småföretagarna. Finns det något konkret som Marie Engström vill göra utöver vad regeringen nu talar om i sin budget för att förbättra för småföretagarna? Det finns ju förslag. Det är bara att anamma några andra partiers motioner för att vi ska komma åt i alla fall den delen.

Anf. 106 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det var väldigt många frågor som rörde många olika saker. I den mån vi kan bredda skattebaser är vi naturligtvis villiga att titta på det. Det ser jag inga problem i.

När det gäller satsningar på jobb och utveckling av mindre företag har jag i mitt anförande tagit upp en hel del frågor som vi jobbar med och som vi naturligtvis kommer att fortsätta att jobba med eftersom vi är övertygade om att det kanske är just dessa områden som måste förbättras och dessa frågor som måste få sin lösning.

Lars Gustafsson vet att om man är ett samarbetsparti handlar det om flera partier. De förslag som vi försöker få igenom försöker vi också att arbeta fram inom ramen för detta samarbete. Men man kan också säga att eftersom Vänsterpartiet har, som vi själva tycker, en ganska bra politik på detta område – det är många frågor som vi vill lyfta fram, vilket vi också gör och som jag tror att många här har sett att vi gör – kanske Vänsterpartiets deltagande i detta samarbete ändå är en garant för att vi kommer vidare när det gäller frågor som rör framför allt de mindre företagen.

Anf. 107 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Härmdagen blev jag varse att årets motioner om reklamskatten och om reklamskattens avskaffande, till exempel min motion nr 277, denna gång behandlas i finansutskottets betänkande nr 1 som handlar om statens utgiftsramar och prognos för inkomsterna.

Årets behandling skiljer sig från alla tidigare års behandling av den här typen av motioner som jag varit med om, för då har skatteutskottet haft egna betänkanden om olika punktskatter.

Emellertid kvittar det. Det är mig fullständigt egalt om det är finansutskottet, skatteutskottet eller något annat utskott som behandlar reklamskatten, ty argumenten mot just denna skatt är likartade. Engagemanget från min och många andra sidas är likartat. Skatten på annonser och reklam i dagspress och tidskrifter är orimlig därför att man snedvrider konkurrensen om dem som nu sätter ut annonser. Det skapas helt orimliga villkor på marknaden.

Exempelvis den kommersiella lokalradion, den kommersiella televisionen och en lång rad andra bärare av reklam behöver inte betala reklamskatt, utan det är bara dagspress och tidskrifter som fortfarande betalar reklamskatt – till förfång för dem som vårdar och värnar det demokratiska samtalet.

Det är, herr talman, alldeles klart att det är tidningarna – de hundratalet dagstidningar som vi har kvar i Sverige och som gör att Sverige kommer på tredje plats i världen bland tidningsläsande nationer; bara Norge och Japan har fler tidningsläsare – och tidskrifterna som mer än

något annat medium värnar det demokratiska samtalet. Dem måste vi vara rädda om. De lider hårt under konjunkturen just nu. De har minskade intäkter, och de har svårare att få ekonomin att gå ihop. Vem tjänar på det? Ja, det gör naturligtvis andra som kan ta in reklam utan att betala skatt.

Normalt har jag inga svårigheter att argumentera för högt skattetryck, breda skattebaser och en rättvis omfördelning av dessa skatter. Men i just detta fall, och kanske i ytterligare något fall, har jag väldigt svårt att finna argumenten, särskilt som jag noterar att flera skatteutredare, utredningsmän och utredningskommittéer, och flera finansministrar – tänk hela fem i rad, herr talman! – har sagt till branschen att de ska avskaffa reklamskatten. Tre riksdagar i rad har gjort detsamma, senast förra årets riksmöte. Enhälligt har denna kammare sagt: Nu får det vara nog. Nu måste regeringen handla och avskaffa reklamskatten.

Ändå har ingenting hänt därför att budgetläget inte har medgivit det – detta är givetvis en prioriteringsfråga.

Jag ska läsa högt ur det betänkande som skatteutskottet har levererat till finansutskottet: ”Skatteutskottet erinrade i sitt yttrande – – – till finansutskottet om att det rådde bred enighet om att reklamskatten borde avskaffas.”

Detta borde vara en grannlaga granskningsuppgift för något annat utskott. Gång efter annan säger skatteutskottet till finansutskottet att man är ense om att det här behöver göras för att värna dagspressen och tidskrifterna och för att skapa konkurrensneutralitet på annonsmarknaden. Ändå händer ingenting. Anledningen anges, naturligtvis, vara att detta är en prioriteringsfråga.

Därför vill jag nu, tredje riksmötet i rad, till protokollet ha framfört att frågan har en hög prioritet bland tidningsläsarna i Sverige, bland tidningsredaktörerna, bland journalisterna och bland alla dem som värnar starka tidningar. Detta har en hög prioritet i de flesta partierna, och det är en stor fråga för de många bland medierna som är engagerade på just den här marknaden att man likställer konkurrensen mellan olika bärare av annonser.

Därför, herr talman, hoppas jag att det är sista gången som vi från denna talarstol i detta sammanhang behöver påpeka att det nu är dags att avskaffa reklamskatten. Därmed bör regeringen och samarbetspartierna komma överens om hur det ska ske. Frågan är alltså inte att och inte varför utan *hur* detta ska ske.

Anf. 108 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Jag tänker i mitt anförande här dels göra några allmänna reflexioner kring den budget som i dag har diskuterats här i kammaren, dels anlägga några mer precisa synpunkter på innehållet. Men dessförinnan vill jag helt snabbt göra några kommentarer till två aspekter som särskilt tagits upp.

Den ena aspekten rör innovationen från Finansdepartementet och finansministern – talet om den ekonomiska missväxten och den ganska slappa analysen av att den är ett resultat av den borgerliga regeringen.

När jag undervisar mina studenter i nationalekonomi är en av de första sakerna som de får lära sig det som kallas för tidseftersläpning – att när man fattar vissa beslut tar det en tid innan besluten får full effekt.

Prot. 2002/03:29
4 december

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det som Sverige råkade ut för i början av 90-talet var bland annat en följd av ett antal diskreta beslut som hade tagits av den socialdemokratiska regeringen. Det var beslutet att avreglera den svenska valutamarknaden. Det var beslutet att knyta kronan till ecun på ett ensidigt sätt. Det var också beslutet att reformera skattesystemet som i sin tur fick en underfinansierad skattestruktur.

Dessa åtgärder var tillsammans starkt bidragande till det som hände i Sverige – låt vara att det ensamt kanske inte helt och hållet var ansvarigt för det som inträffade. Det hade varit ganska trevligt om man i en diskussion hade kunnat fånga upp åtminstone de här aspekterna.

Den andra aspekten handlar om fastigheterna och, som vi hörde tidigare, om att ett avskaffande av fastighetsskatten skulle göra fastighetsägarna rikare. Ja, det är sant. Jag har ingenting emot att fastighetsägarna blir rikare. Svenska hushåll behöver mer kapital, för internationellt sett är de ganska fattiga. Däremot är det inte sant att det skulle drabba unga som ska köpa en fastighet. De drabbas inte ett dugg. Förvisso får de betala ett högre pris för sin fastighet. Å andra sidan får de betala en lägre fastighetsskatt.

Hela kapitaliseringseffekten handlar just om påverkan på tillgångsvärdena och fastighetsskatten. Det spelar ingen roll för dem som i dag köper en fastighet om man avskaffar den här skatten eller ej.

Jag går nu över till budgeten. Vad vi egentligen skulle tala om är det som inte står i budgeten. I budgeten finns det ingen diskussion om statens ansvar kontra individens. Ja, kanske står det någonting om det – lite luddigt och lite diffust – som möjligtvis skulle kunna utmynna i att staten har ett betydande ansvar, inte minst för välfärden. Ofta påpekas att skatter är till för att finansiera välfärden. Det är ett försåtligt resonemang, ty av det resonemanget skulle man kunna tro att det bara är staten som kan tillhandahålla välfärd. Men i själva verket är staten en av flera aktörer som kan tillhandahålla välfärden.

Vad man kanske skulle fokusera mer på, vara mer uppmärksam på, är det civila samhället. Genom statens långtgående ambitioner på området har man samtidigt berövat civilsamhället dess möjligheter till att man tar ansvar för sig själv och de sina, ensam eller tillsammans, och till att den vägen skapa välfärd.

I budgeten saknas också en ordentlig mål-medel-analys. Målen är det inget fel på. Jag tror att de flesta med mig tycker att tillväxt är bra, att välfärd är bra, att rättvisa är bra, att jämlikhet är bra, att god miljö är bra. Jag har ingenting att invända mot detta. Men frågan är hur man ska uppnå alla dessa högt ställda mål. Är det verkligen så att utnyttjandet av de 30 miljarder som skapades i budgeten till höjt tak i föräldraförsäkringen, ökade studiebidrag, en utbyggd förskola, en gratis förskola, ökade pensioner bidrar till tillväxt, bidrar till rättvisa, bidrar till välfärd? Jag är inte säker på det. Det vore intressant om man i en finansplan åtminstone gjorde ett försök att fundera på hur till exempel höjda studiebidrag eller höjda tak i föräldraförsäkringen skapar tillväxt och sysselsättning.

Så ska jag gå över till mina mer precisa synpunkter. Jag har två frågor. Den ena har inte diskuterats särskilt mycket i kammaren i dag. Den hänger samman med synen på överskottsmålet. Vi moderater tycker att staten ska ha en balanserad budget över en konjunkturcykel. Regeringen anser att det ska finnas ett mål på 2 % överskott. 2 % i snitt över en kon-

junkturcykel motsvarar ett sparande i den konsoliderade statliga sektorn på ungefär 40 miljarder kronor om året. Under en tioårsperiod skulle staten, om vi räknar bort sådant som tillväxt, avkastning och liknande, bygga upp ett nytt AP-fondssystem.

Jag funderar väldigt mycket på av vilket skäl som staten ska bygga upp kapital. Vad ska staten använda detta kapital till? Varför ska staten bygga upp ett kapital och inte den enskilde individen? Vad är det staten kan åstadkomma som den enskilde individen inte kan göra på egen hand?

Förra gången när det begav sig, när staten fick stora resurser till förfogande, var efter det att man hade fattat beslut om ATP-reformen. För att kompensera för bortfallet i enskilt sparande hade staten ett överskott. De pengarna användes i stor utsträckning till miljonprogrammet, att bygga fastigheter och hus som i dag inte är särskilt attraktiva. Jag tror inte att man hade kunnat bygga husen i denna rasande takt om statens resurser hade varit begränsade.

Av det skälet, och även av andra skäl, menar jag att man på mycket stort allvar ska fundera igenom varför staten ska ha detta överskott, detta i synnerhet som den statliga strukturen och de statliga finanserna i dag i ett internationellt perspektiv är ganska bra. Detta påpekas i vart fall i finansplanen, där man också pekar på hur snabbt statsskulden har fallit som andel av BNP. Jag har ingenting att invända mot att staten har ett överskott när man har en stor skuld som man hade i mitten av 90-talet. Men jag tycker att så som situationen ser ut i dag finns det all anledning att ifrågasätta detta mål.

Den här situationen att staten ska ackumulera ett kapital har också effekt på den enskilde individen och hennes förmåga att spara. Effekten av den politik som vi haft i Sverige är ganska förödande. I själva verket är sparandet och kapitaluppbyggnaden i den privata sektorn alarmerande lågt. Jag ska redovisa några siffror från en färsk studie. Medianhushållets förmögenhet i Sverige – jag säger medianhushållet, inte genomsnittshushållet – ligger på 100 000 kr. Om ett hushåll består av 1,7 individer i snitt betyder det att medianindividen i Sverige förfogar över ett kapital på 60 000 kr.

Det är lite pengar, det räcker inte särskilt långt om det handlar om att ta ansvar för sin egen försörjning i samband med sjukdom eller arbetslöshet och naturligtvis inte heller när vi talar om pensioner. Men än värre är situationen om man betänker att medianhushållets förmögenhet i början av 80-talet i fasta priser också var 100 000 kr. Svensken har alltså under de här åren inte lyckats förstärka sin egen förmögenhet någonting alls, medianhushållet. De som är fattigare än så har fått en starkt försämrad situation. De som lyckats öka sin förmögenhet är bara de allra rikaste. Så långt regeringens ambitioner att uppnå rättvisa.

Slutligen har jag några synpunkter om skatterna och deras principlöshet. Det har diskuterats av flera talare tidigare i dag. Jag tycker att det finns anledning att föra den diskussionen vidare.

Så som skatterna ser ut i dag kan man säga att de karakteriseras av en total principlöshet, eller om ni så vill, en total princip i riktning mot att man beskattar det som går att beskatta. Många har pratat om f:n, fattigt folk, föda, flaska och fastigheter. Det ligger onekligen en hel del i detta.

Med världens högsta skattetryck, inte ett relativt högt skattetryck som nämndes tidigare i kammaren, är det viktigt att vi också har skatter som

uppfattas som legitima, att skatteuttaget vilar på principer som en stor del av befolkningen ställer sig bakom och tycker är rimliga. Förr hade vi sådana principer, låt vara att man inte efterlevde dem i sin helhet. I dag har vi inga sådana principer. Två principer vill jag särskilt fästa uppmärksamheten på. Den ena är förmågeprincipen. Man ska inte beskatta inkomst under existensminimum. Det är därför vi moderater föreslår grundavdrag. Vi föreslår också ett särskilt barnavdrag, eftersom existensminimum naturligtvis är beroende av vilken försörjningsbörda man har. Det här är för övrigt, vill jag påpeka, en god gammal socialdemokratisk princip. Jag tror inte minst man kan förknippa den med Ernst Wigforss.

Den andra princip som det är viktigt att fånga upp här är likviditetsprincipen. Man ska inte beskatta någonting förrän det finns pengar att betala skatten med. Det är därför vi moderater vill sänka fastighetsskatten och på sikt avveckla den. Fastigheter genererar inga pengar, de genererar en boendeservice. Vi vill också ta bort förmögenhetsskatten, för förmögenheter genererar inga pengar. Deras avkastning genererar pengar, och de beskattas redan. Mot bakgrund av den debatt som pågår om pomperipossaeffekten kan jag säga att jag tror att hade vi utgått från likviditetsprincipen hade den debatten inte sett ut så som den ser ut i dag.

Anf. 109 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Jag har två saker. Den ena är att jag vill yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer. Det var något som jag inte gjorde i mitt anförande.

Den andra saken är att jag vill uttrycka mitt instämmande i Marie Engströms anförande om skatterna.

Anf. 110 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag ska inte förlänga debatten alltför mycket. Det som fick mig att begära ordet var herr Högströms i Iggesund anförande som jag tyckte var alldeles utmärkt.

Vi har olika former av skatter. Vi har orättvisa skatter, och vi har en del mycket skadliga skatter. Vi har bra skatter, det vill jag gärna säga också. Så har vi enfaldiga skatter. Och till de enfaldigaste skatter vi har just nu tillhör den skatt som utgår på det goda ordet, det offentliga samtalet och den goda journalistiken, alltså reklamskatten som numera endast riktar sig mot dagstidningar. Jag talade, herr talman, som talmannen väl kommer ihåg, i den allmänpolitiska debatten om detta. Är det någonting som är väldigt angeläget för att förbättra det offentliga samtalet, för att öka möjligheterna för många människor att komma till tals är det att få bort den här skatten.

Vi har nu en situation på dagstidningsområdet där alla dagstidningar jobbar väldigt mycket för att klara sin utgivning. Vi har under de senaste åren haft väldigt nedläggningar, framför allt tidningen Arbetet i Malmö. Vi har en sammanslagning på gång i Gävle som också kommer att minska det offentliga samtalets möjligheter. Och vi kommer att få se detta på ytterligare håll.

Det är, som herr Högström i Iggesund sade, en väldigt orättvis beskattning som vi har att göra med här. Skatteutskottet är ju egentligen i grund och botten enigt om att denna skatt borde bort så fort som möjligt.

Vi kan notera att medan den beräknades dra in lite drygt 1,2 miljarder innevarande år, beräknas statsinkomsterna från denna enfaldiga skatt minska med 30 %. Det visar att det finns möjligheter att den avvecklar sig själv till slut. Om det skulle visa sig att den avvecklar sig helt och hållet själv, skulle i stort sett all dagstidningsjournalistik vara försvunnen.

Prot. 2002/03:29
4 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

8 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2002

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2002/03:FiU11
Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2002 (prop. 2002/03:1 delvis).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

9 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 27 november

KU12 Riksrevisionen

Punkt 1 (Riksdagsordningens huvudbestämmelser)

I denna punkt föreslogs ändringar i huvudbestämmelser i riksdagsordningen. Av förslaget framgick att ändringarna önskades bli genomförda med ett enda beslut.

För bifall därtill krävdes, i enlighet med 8 kap. 16 § andra meningen regeringsformen, att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter förenade sig om beslutet.

Enligt 5 kap. 3 § andra stycket riksdagsordningen skulle beslutet fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

318 för bifall till utskottets förslag till beslut

1 för avslag till utskottets förslag till beslut

30 frånvarande

Talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 135 s, 48 m, 46 fp, 29 kd, 24 v, 20 c, 16 mp

För avslag: 1 v

Frånvarande: 9 s, 7 m, 2 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 1 mp

Sermin Özürküt (v) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkterna 2–6

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken [avsnitt 1.3])

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

179 för utskottet

139 för res. 1

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 135 s, 1 m, 2 kd, 25 v, 16 mp

För res. 1: 47 m, 46 fp, 27 kd, 19 c,

Frånvarande: 9 s, 7 m, 2 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 1 mp

Tobias Billström (m) och Gunilla Tjernberg (kd) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Gröna nyckeltal i EU [avsnitt 1.4.1])

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

303 för utskottet

16 för res. 2

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 135 s, 48 m, 46 fp, 29 kd, 25 v, 20 c

För res. 2: 16 mp

Frånvarande: 9 s, 7 m, 2 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 1 mp

Punkt 4 (Mål för budgetpolitiken [avsnitt 2.3])

1. utskottet

2. res. 6 (c)

Votering:

178 för utskottet

20 för res. 6

119 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 135 s, 2 m, 1 fp, 24 v, 16 mp

För res. 6: 20 c

Avstod: 45 m, 45 fp, 29 kd

Frånvarande: 9 s, 8 m, 2 fp, 4 kd, 6 v, 2 c, 1 mp

Lena Adelsohn Liljeroth (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

1. utskottet

2. res. 8 (m)

3. res. 9 (fp)

4. res. 10 (kd)

5. res. 11 (c)

Förberedande votering 1:

29 för res. 10

20 för res. 11

269 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Förberedande votering 2:

46 för res. 9

29 för res. 10

244 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9

Förberedande votering 3:

48 för res. 8

45 för res. 9

224 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8

Huvudvotering:

176 för utskottet

48 för res. 8

95 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 135 s, 25 v, 16 mp

För res. 8: 48 m

Avstod: 46 fp, 29 kd, 20 c

Frånvarande: 9 s, 7 m, 2 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 1 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2002

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2002/03:11 Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska
gemenskaperna och deras medlemsstater och Kroatien

2002/03:17 Förvärv av stöldgods i god tro

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 4 december

2002/03:76 av *Anders Ygeman* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Jämställd idrott

2002/03:77 av *Carl B Hamilton* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Monopolbildning i jordbrukssektorn

2002/03:78 av *Nyamko Sabuni* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Reformering av regeringsformen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 december.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 december

2002/03:233 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Svarttaxiverksamhet

2002/03:234 av *Ulla Löfgren* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Lycksele tingsrätt

2002/03:235 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Vitnesskydd

2002/03:236 av *Ameer Sachet* (s) till utbildningsminister Thomas Östros
Studiefinansiering för personer över 50 år

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 december.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 4 december

2002/03:180 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Psykiatrins roll i kampen mot ohälsan

2002/03:186 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
EU:s jordbrukspolitik

2002/03:187 av *Veronica Palm* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Partiinformation inom SVT

2002/03:189 av *Tuve Skånberg* (kd) till utbildningsminister Thomas
Östros

Skolans värdegrund

2002/03:190 av *Kenneth Johansson* (c) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Närpolisverksamheten i Dalarna

2002/03:192 av *Carl-Axel Johansson* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Torskfiskestopp

2002/03:193 av *Helena Bargholtz* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Resegarantin

2002/03:194 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Tåget som arbetsplats

2002/03:195 av *Carl-Axel Johansson* (m) till justitieminister Thomas
Bodström

Översyn av förvaltningslagen

2002/03:197 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till utbildningsminister
Thomas Östros

Hederskulturer och skolan

2002/03:198 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Svensk pälsdjursnäring

2002/03:199 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens uppgifter

2002/03:200 av *Carl-Axel Johansson* (m) till utbildningsminister Tho-
mas Östros

Granskning av forskningen

2002/03:201 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till utbildningsminister
Thomas Östros

Yrkeshögskola

2002/03:202 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Berit
Andnor

Förtidspension och anställning hos Samhall

2002/03:205 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till kulturminister Marita
Ulvskog

Nya pensionsvillkor för dansare och sångare

2002/03:206 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Leni Björk-
lund

Personal i räddningstjänstuppdrag

2002/03:208 av *Carina Adolfsson Elgestam* (s) till vice statsminister
Margareta Winberg

Åldersgränser

2002/03:209 av *Veronica Palm* (s) till statsrådet Lena Hallengren

Öppna förskolan i framtiden

2002/03:211 av *Elizabeth Nyström* (m) till statsrådet Hans Karlsson

Flexibel deltidssjukskrivning

2002/03:215 av *Karin Granbom* (fp) till utbildningsminister Thomas
Östros

Återbetalningsregler för studiemedel bland kåraktiva

Prot. 2002/03:29
4 december

Prot. 2002/03:29
4 december

2002/03:216 av *Marie Wahlgren* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros

Lika villkor för professorer

2002/03:217 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Barnmisshandel

2002/03:218 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Dopning

2002/03:219 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Dopning

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 december.

15 § Kammaren åtskildes kl. 14.34.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 §
anf. 35 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 73 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet	1
3 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott.....	1
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträde	2
5 § Hänvisning av ärende till utskott.....	2
6 § Förnyad bordläggning.....	3
7 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.	3
Finansutskottets betänkande 2002/03:FiU1	3
Anf. 1 FREDRIK REINFELDT (m)	3
Anf. 2 KARIN PILSÄTER (fp).....	5
Anf. 3 MATS ODELL (kd)	8
Anf. 4 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	11
Anf. 5 MIKAEL JOHANSSON (mp)	13
Anf. 6 MATS ODELL (kd) replik	16
Anf. 7 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	16
Anf. 8 MATS ODELL (kd) replik	16
Anf. 9 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	17
Anf. 10 FREDRIK REINFELDT (m) replik	17
Anf. 11 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	17
Anf. 12 FREDRIK REINFELDT (m) replik	18
Anf. 13 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	18
Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik	18
Anf. 15 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	19
Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik	19
Anf. 17 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	20
Anf. 18 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	20
Anf. 19 MATS ODELL (kd) replik	23
Anf. 20 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	23
Anf. 21 MATS ODELL (kd) replik	24
Anf. 22 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	24
Anf. 23 FREDRIK REINFELDT (m) replik	25
Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	25
Anf. 25 FREDRIK REINFELDT (m) replik	26
Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	27
Anf. 27 KARIN PILSÄTER (fp) replik	27
Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	28
Anf. 29 KARIN PILSÄTER (fp) replik	29
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	29
Anf. 31 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	30
Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	30
Anf. 33 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	31
Anf. 34 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	31
Anf. 35 SIV HOLMA (v)	32

Anf. 36	FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	35
Anf. 37	SIV HOLMA (v) replik.....	35
Anf. 38	FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	36
Anf. 39	SIV HOLMA (v) replik.....	36
Anf. 40	MATS ODELL (kd) replik.....	36
Anf. 41	SIV HOLMA (v) replik.....	37
Anf. 42	MATS ODELL (kd) replik.....	37
Anf. 43	SIV HOLMA (v) replik.....	38
Anf. 44	KARIN PILSÄTER (fp) replik	38
Anf. 45	SIV HOLMA (v) replik.....	39
Anf. 46	KARIN PILSÄTER (fp) replik	39
Anf. 47	SIV HOLMA (v) replik.....	40
Anf. 48	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	40
Anf. 49	SIV HOLMA (v) replik.....	41
Anf. 50	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	41
Anf. 51	SIV HOLMA (v) replik.....	41
Anf. 52	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	42
Anf. 53	FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	44
Anf. 54	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	45
Anf. 55	FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	46
Anf. 56	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	46
Anf. 57	KARIN PILSÄTER (fp) replik	47
Anf. 58	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	48
Anf. 59	KARIN PILSÄTER (fp) replik	48
Anf. 60	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	49
Anf. 61	MATS ODELL (kd) replik.....	49
Anf. 62	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	50
Anf. 63	MATS ODELL (kd) replik.....	51
Anf. 64	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	51
Anf. 65	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	52
Anf. 66	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	52
Anf. 67	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	53
Anf. 68	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	53
Anf. 69	LENNART HEDQUIST (m)	54
Anf. 70	ANNA GRÖNLUND (fp).....	55
Anf. 71	LARS GUSTAFSSON (kd)	57
Anf. 72	ROGER KARLSSON (c).....	59
Anf. 73	ARNE KJÖRNSBERG (s).....	61
Anf. 74	LENNART HEDQUIST (m) replik	64
Anf. 75	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	65
Anf. 76	LENNART HEDQUIST (m) replik	65
Anf. 77	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	65
Anf. 78	ROGER KARLSSON (c) replik	66
Anf. 79	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	66
Anf. 80	ROGER KARLSSON (c) replik	66
Anf. 81	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	67
Anf. 82	ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	67
Anf. 83	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	67
Anf. 84	ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	68

Anf. 85 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	68	Prot. 2002/03:29
Anf. 86 LARS GUSTAFSSON (kd) replik.....	68	4 december
Anf. 87 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	68	
Anf. 88 LARS GUSTAFSSON (kd) replik.....	69	
Anf. 89 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	69	
Anf. 90 MARIE ENGSTRÖM (v)	70	
Anf. 91 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	72	
Anf. 92 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	72	
Anf. 93 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	72	
Anf. 94 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	72	
Anf. 95 LENNART HEDQUIST (m) replik	72	
Anf. 96 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	73	
Anf. 97 LENNART HEDQUIST (m) replik	73	
Anf. 98 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	74	
Anf. 99 ROGER KARLSSON (c) replik.....	74	
Anf. 100 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	74	
Anf. 101 ROGER KARLSSON (c) replik.....	75	
Anf. 102 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	75	
Anf. 103 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	75	
Anf. 104 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	75	
Anf. 105 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	75	
Anf. 106 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	76	
Anf. 107 KENTH HÖGSTRÖM (s).....	76	
Anf. 108 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	77	
Anf. 109 SIV HOLMA (v)	80	
Anf. 110 GUNNAR ANDRÉN (fp)	80	
(Beslut fattades under 10 §.).....	81	
8 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2002.....	81	
Finansutskottets betänkande 2002/03:FiU11	81	
(Beslut fattades under 10 §.).....	81	
9 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 27 november	81	
KU12 Riksrevisionen	81	
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
sammanträde.....	82	
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	82	
FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2002.....	83	
11 § Bordläggning.....	83	
12 § Anmälan om interpellationer.....	84	
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	84	
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	84	
15 § Kammaren åtskildes kl. 14.34.....	86	

